

ศึกษาผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST

ปริญญานิพนธ์
ของ
ไกรเวท หาญกลับ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
พฤษภาคม 2553

ศึกษาผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST

ปริญญานิพนธ์
ของ
ไกรเวท หาญกลับ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

พฤษภาคม 2553

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ศึกษาผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST

บทคัดย่อ

ของ

ไกรเวท หาญกลับ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

พฤษภาคม 2553

ไกรเวท หาญกลับ. (2553). *ศึกษาดผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ใช้*

กิจกรรมตามแนวคิด CISST. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรกิตติ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า.

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1)ศึกษารูปแบบผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 2)ศึกษาดผลงานที่แสดงออกของแต่ละกิจกรรมที่กำหนด สามารถสะท้อนแนวคิด CISST อย่างไร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 10 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง(Purposive sampling) โดยมีระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม 10 สัปดาห์ จำนวน 10 กิจกรรม เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ

1. แผนการสอนทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST
2. แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียน
3. แบบวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนสามารถสร้างสรรค์ผลงานจากกิจกรรมทัศนศิลป์ตามแนวคิด CISST ได้ทั้ง 10 กิจกรรม และสามารถสะท้อนแนวคิด CISST ในด้านความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ การรับรู้ประสาทสัมผัสทั้งห้า การจัดระบบภาพและการพัฒนารูปทรง ให้มีความหลากหลายในการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านการเรียนศิลปศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์และกลุ่มที่สนใจให้มีประสิทธิภาพในการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ที่สอดคล้องกับยุคเหตุการณ์ปัจจุบันและรวมถึงศิลปะร่วมสมัย ศิลปะสมัยใหม่(Modern Art) และศิลปะหลังสมัยใหม่ (Post-Modern Art)

THE STUDY ON VISUAL ART WORKS OF PRIMARY SCHOOL : GRADE 4 THROUGH
THE ACTIVITIES OF CISST

AN ABSTRACT
BY
KRAIWET HRANKLUP

Presented in Partial Fulfilment of the Rquirements for the
Master of Education Degree in Art Education
at Srinakharinwirot University

May 2010

Kraiwet Hranklup. (2010). *The Study on Visual Art Works of Primary school : Grade 4 through the activities of CISST*. Master Thesis, M.Ed. (Art Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Asst. Prof. Dr.Lertsiri Bovornkitti, Asst. Chakapong Phaetlakfa

The purpose of this study was to study on Visual Art Works of Primary school students; Grade 4 through the activities of CISST. The population used in the study were the visual art works of ten primary students who study in grade 4 in the second semester of 2009 academic year. According to the purpose of this study, the samples were selected from the approach of Purposive sampling, and they have been examined from ten periods during ten weeks.

The instruments used in the study were as follows: -

1. The lesson plans that based on activities of CISST
2. The interview form that related to activities based on CISST
3. The analysis form on Visual Art Works

The result of the study revealed that the students were able to do all ten activities based on CISST and able to develop their potential to create the Visual Art Works. So it is obviously related to CISST for three kinds of art that are Contemporary Art, Modern Art and Post-Modern Art.

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างสูงจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรกิตติ ประธานกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า กรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อคิดตลอดจนชี้แนะแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีโดยตลอดมาในการทำปริญญานิพนธ์ จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์เกริก ชื่นพันธ์ อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์ รองศาสตราจารย์วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง อาจารย์สุชาติ ทองสิมา อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์ อาจารย์ศิริลักษณ์ ไทยดี อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ฝ่ายมัธยม) ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศม์ คุณครูสายชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 คุณครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศม์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่ได้กรุณานุเคราะห์ในด้านสถานที่เพื่อใช้เก็บข้อมูลตลอดจนให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณคุณณาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษาทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้การอบรมสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่ดี และมีคุณค่ายิ่งแก่ผู้วิจัยจนทำให้ประสบความสำเร็จในการศึกษา ขอขอบคุณ พี่ เพื่อน และน้อง นิสิตปริญญาโทสาขาวิชาศิลปศึกษาทุกท่าน ที่มีส่วนช่วยเหลือให้คำแนะนำ คำปรึกษาตลอดจนเป็นกำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์ด้วยดีตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อเจนจบ หาญกลับ คุณแม่เสาวนีย์ หาญกลับ ที่เป็นกำลังใจและสนับสนุนผู้วิจัยด้วยดีตลอดจนทำให้ปริญญานิพนธ์สำเร็จได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่มีได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือสนับสนุนและเป็นกำลังใจ จนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดามารดา ที่ได้อบรมเลี้ยงดูและให้โอกาสทางการศึกษาแก่ผู้วิจัย และพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ที่ทรงคุณค่ายิ่ง

ไกรเวท หาญกลับ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดของการวิจัย	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแนว พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา	12
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอน CISST	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	41
3 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	45
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	45
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล	47
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	48
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	49
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	49
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	49
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	109
ความมุ่งหมายของการวิจัย	109

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	109
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	109
วิธีดำเนินการทดลอง	110
การวิเคราะห์ข้อมูล	110
สรุปผลการวิจัย	110
อภิปรายผล	111
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	112
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	112
บรรณานุกรม	113
ภาคผนวก	116
ภาคผนวก ก	117
ภาคผนวก ข	127
ภาคผนวก ค	148
ประวัติย่อผู้วิจัย	150

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ตัวอย่างแบบวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้แนวคิด CISST	46
2 ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์แสดงความคิดเห็นของนักเรียน	46
3 แบบวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์กิจกรรมที่ 1 วาดภาพเคลื่อนไหวจากการเดิน ประกอบ	49
4 แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์แสดงความคิดเห็นของนักเรียน	56
5 แบบวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST กิจกรรมที่ 2 ขุดดินน้ำมันสร้างสรรค์	57
6 แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์แสดงความคิดเห็นของนักเรียน	61
7 แบบวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST กิจกรรมที่ 3 ประติมากรรมเปลือกไข่สร้างสรรค์	62
8 แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์แสดงความคิดเห็นของนักเรียน	66
9 แบบวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST กิจกรรมที่ 4 วาดภาพจินตนาการเมืองมหัศจรรย์	67
10 แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียน	71
11 แบบวิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST กิจกรรมที่ 5 วาดภาพจากกลินยาต้มสมุนไพร	72
12 แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียน	76
13 แบบวิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST กิจกรรมที่ 6 ประติมากรรมลูกโป่งสร้างสรรค์	78
14 แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์แสดงความคิดเห็นของนักเรียน	83
15 แบบวิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST กิจกรรมที่ 7 ปั้นดิน น้ำจากการสัมผัสด้วยมือ	84
16 แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียน	90
17 แบบวิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST กิจกรรมที่ 8 ประติมากรรมกิ่งไม้	91
18 แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียน	97

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
19 แบบวิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST กิจกรรมที่ 9 ชิมก่อนवाद.....	98
20 แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียน	104
21 แบบวิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST กิจกรรมที่ 10 वाद เส้น สัมผัสคนกันเอง	105
22 แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียน	108

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปตามเทคโนโลยีที่มีการแข่งขันกันอย่างไม่หยุดนิ่ง ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างหลากหลายในทุกๆด้าน การพัฒนาขั้นแรกควรที่จะพัฒนาทางด้านศักยภาพของคน เพื่อที่จะทำให้คนมีคุณภาพและพร้อมที่จะเจริญไปตามกระแสเทคโนโลยี จะไม่กลายเป็นเครื่องมือของเทคโนโลยี แต่จะเป็นผู้คิดค้นหรือผู้สั่งการเทคโนโลยี

นอกจากนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2554) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรมและมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน (สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549) ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้ อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551)

วิรุณ ตั้งเจริญ (2545: 4) ให้ทรรศนะเกี่ยวกับปัญหาเศรษฐกิจและสังคมว่าสังคมไทยที่กำลังเผชิญหน้ากับปัญหาเศรษฐกิจอย่างรุนแรงและรอบด้านในขณะนี้ไม่ว่าจะด้านเศรษฐกิจการเมืองสังคม การศึกษา วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ต่างล้วนเป็นปัญหาวิกฤติที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันมีรากฐานและที่มาของปัญหาร่วมกันโดยเฉพาะวิกฤติปัญหาทั้งหลายทั้งปวงดังกล่าวถือเป็นปัญหาอันเกิดจากความอ่อนแอของรัฐบาลไทย ผสมกับอิทธิพล และกดดันจากการพัฒนาของโลกตะวันตกที่ส่งผลอย่างลึกซึ้งระดับโครงสร้าง ทำให้สังคมไทยตกอยู่ในกระแสการพัฒนาที่ถูกครอบงำ การพัฒนาที่เบียดเบียนและทำลาย การพัฒนาที่เน้นความสำเร็จเฉพาะผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ โดยละเลยหรือไม่เห็นความสำคัญของการพัฒนาคน

จากเหตุการณ์ปัจจุบันประเทศไทยได้พบกับวิกฤตการณ์ด้านต่างๆ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมที่มีปัญหาอย่างมากในช่วงเวลานี้ ดังนั้นการศึกษาจึงมีการปฏิรูปให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 เพื่อช่วยลดเหตุการณ์ปัจจุบัน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่

พัฒนาคุณภาพชีวิตคนในทุกๆด้านไม่ว่าจะเป็นปลูกจิตสาธารณะ รักสามัคคีกันและร่วมมือกันทุกฝ่ายช่วยกันพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้อยู่เย็นเป็นสุขหรืออยู่อย่างพอเพียง

การปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีเป้าหมายสำคัญเพื่อให้ระบบการศึกษาสามารถสร้างคนไทยให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพและมีศักยภาพที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า มีความสามารถในการแข่งขันระดับโลก หัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาจึงอยู่ที่การปฏิรูปการเรียนรู้ โดยมีครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน โดยได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

มาตรา 23 คือ การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 4 ว่าด้วยผู้เรียนทุกคนมีความสามารถพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด

จากการศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ก็พบว่า การปฏิรูปการศึกษาซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวการสอนศิลปศึกษาที่พัฒนามาสู่พหุศิลปศึกษา ที่มีความตอบรับกับกระแสสังคมปัจจุบันที่มีการแข่งขันกันอย่างต่อเนื่อง และสามารถพัฒนาเยาวชนไทยให้มีความคิดสร้างสรรค์ที่แปลกใหม่และหลากหลาย

ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่อยู่ในตัวบุคคล เป็นสิ่งที่จะช่วยให้บุคคลกรทำสิ่งต่างๆ ได้ ประสพผลสำเร็จ แปลกใหม่ และดีกว่าเดิม ในขณะที่ประเทศของเรากำลังพัฒนา ถ้าเรามีบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาชาติมากขึ้น (เยาวพา เดชะคุปต์ . 2527: 243) ความคิดสร้างสรรค์เป็นทักษะการคิดที่ประกอบด้วยการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ซึ่งความคิดสร้างสรรค์จะนำไปสู่การคิดค้น ประดิษฐ์ สิ่งแปลกใหม่และเป็นประโยชน์ต่อชุมชน และสังคมความคิดสร้างสรรค์มิใช่ได้รับการถ่ายทอดมาจากพันธุกรรม แต่เป็นความสามารถที่มีอยู่ในมนุษย์ทุกคน เป็นสมรรถภาพที่ส่งเสริมให้พัฒนาขึ้นได้ โดยธรรมชาติของความคิดสร้างสรรค์มีอยู่ทุกคนตามศักยภาพ แต่จะมีความแตกต่างกันถ้าศักยภาพภาพนั้นได้รับการส่งเสริมก็จะช่วยให้มีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เพิ่มมากขึ้น (Storm. 1969: 247)

ศิลปะจะช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ ช่วยให้เด็กค้นคว้าทดลอง ได้พบเป้าหมายการแสดงออก พฤติกรรมเหล่านี้พัฒนาให้เด็กเกิดประสาทขับไว้ในกรรับรู้ มั่นใจในการคิดและกล้าแสดงออก ซึ่งนั่นเป็นวิถีทางที่มีผลต่อการพัฒนาทางสติปัญญานั้นเอง (วิรุณ ตั้งเจริญ .2539: 104)

นอกจากนั้นในการสร้างสรรค์แต่ละกิจกรรมยังต้องคิดหลายด้านและหลายครั้ง ทั้งคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ เปรียบเทียบคุณสมบัติ ปริมาณและคุณภาพเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจที่แน่นอน (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2539: 143 -144, 146)

กิจกรรมศิลปะศึกษาตามแนวคิด CISST เป็นกิจกรรมที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้พัฒนาเด็กและเยาวชน โดยไม่ยึดติดอยู่กับการถ่ายทอดผลงานศิลปะตามแนวคิดเดิมที่มุ่งเน้นการฝึกฝนทักษะความชำนาญเชิงช่างฝีมือ จึงเอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กและเยาวชนในบริบทของสังคมยุคปัจจุบัน และสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ในปัจจุบันที่ให้ความสำคัญกับการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเน้นการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายตามศักยภาพของผู้เรียน

ความหมายของแนวคิด CISST คือ ระบบแนวคิดบนรากฐานการศึกษาค้นคว้าในเรื่องศักยภาพของสมองและพหุปัญญา (Multiple Intelligences) บนพื้นฐานของพัฒนาการทางทัศนศิลป์ จากศิลปะหลักวิชามาสู่ลัทธิสมัยใหม่และลัทธิยุคหลังสมัยใหม่ (วิรุณ ตั้งเจริญ; และคณะ. 2543: 64)

ปัจจุบันมีการนำกิจกรรมศิลปะตามแนวคิด CISST มาใช้พัฒนาผู้เรียนอย่างแพร่หลาย เช่น จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า บุญนำ พชรปิยะกุล ศิริลักษณ์ ไทยดี ซึ่งผู้วิจัยก็มีความคิดเห็นสอดคล้องกับนักวิจัยหลายท่านนี้ที่ได้จัดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิด CISST เพื่อการพัฒนาผู้เรียนแต่สิ่งที่ยังไม่ได้มีการศึกษา คือ การแสดงออกเป็นผลงานศิลปะของผู้เรียนเป็นอย่างไร ทั้งๆที่การศึกษาการแสดงออกเป็นผลงานศิลปะของผู้เรียนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง จากความสำคัญดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อศึกษาผลงานที่แสดงออกของแต่ละกิจกรรมที่กำหนด สามารถสะท้อนแนวคิด CISST ได้อย่างไร

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมทัศนศิลป์ที่ใช้แนวคิดหลัก CISST เพื่อส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนในด้านความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ การรับรู้ประสาทสัมผัสทั้งห้า การจัดระบบภาพ การพัฒนารูปทรง อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้เป็นเด็กนักเรียนชาย-หญิง ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศม์ แขวงพระโขนงเหนือ เขตวัฒนา จังหวัดกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากกรุงเทพมหานครเขต 1 จำนวน 5 ห้องเรียน จำนวน 210 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้เป็นเด็กนักเรียนชาย - หญิง ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศม์ แขวงพระโขนงเหนือ เขตวัฒนา จังหวัดกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากกรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 10 คน โดยใช้วิธีแบบเจาะจง (Purposive sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ กิจกรรมตามแนวคิด CISST
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ระยะเวลาในการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ใช้ช่วงเวลาในการทดลอง 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 1 คาบ รวม 10 ครั้ง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผลงานทัศนศิลป์ หมายถึง ผลงานศิลปะที่แสดงออกมาเป็นชิ้นงาน โดยผ่านกระบวนการความคิดสร้างสรรค์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST

2. ซี ไอ เอส เอส ที (CISST) หมายถึง แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบสำคัญที่เชื่อว่าผู้เรียนศิลปะพึงมีความสามารถตามแนวคิดหลัก CISST ประกอบด้วยดังนี้

C ย่อมาจาก Creativity หรือความคิดสร้างสรรค์ คือ ความสามารถในการคิด ดัดแปลง ต่อเติม ริเริ่มหรือแก้ปัญหาให้เกิดสิ่งแปลกใหม่

I ย่อมาจาก Imagination หรือจินตนาการ คือ ความสามารถในการถ่ายทอดความนึกคิด ความฝันหรือสิ่งที่เพิ่มเติมจากต้นแบบได้อย่างน่าสนใจ

S ย่อมาจาก Sensibility หรือความรู้สึกสัมผัสจากการรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าอัน ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และกายสัมผัส

S ย่อมาจาก Systematization หรือการจัดระบบภาพ คือ ความสามารถในการวางแผน การออกแบบ การมองเห็นความเชื่อมโยงและปฏิสัมพันธ์ของส่วนประกอบในผลงานศิลปะจนเกิดเป็นความเข้าใจในโครงสร้าง (Structure) โดยรวมและสามารถถ่ายทอดเป็นผลงานศิลปะได้

T ย่อมาจาก Transformation หรือการพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปทรง คือ ความสามารถในการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การปรับเปลี่ยนรูปทรงให้ต่างจากต้นแบบเดิมโดยสิ้นเชิง

3. ความหมายและรหัสกิจกรรม

C = Creativity “ความคิดสร้างสรรค์”

I = Imagination “จินตนาการ”

S1 = Sensibility “ความรู้สึกสัมผัสทั้ง 5”

S1.1 = Visual “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการมองเห็น”

S1.2 = Tactile “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางกาย”

S1.3 = Audio “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการได้ยิน”

S1.4 = Smell “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการรับกลิ่น”

S1.5 = Taste “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการรับรส”

S2 = Systematization “การจัดระบบภาพ”

T = Transformation “การพัฒนารูปทรง”

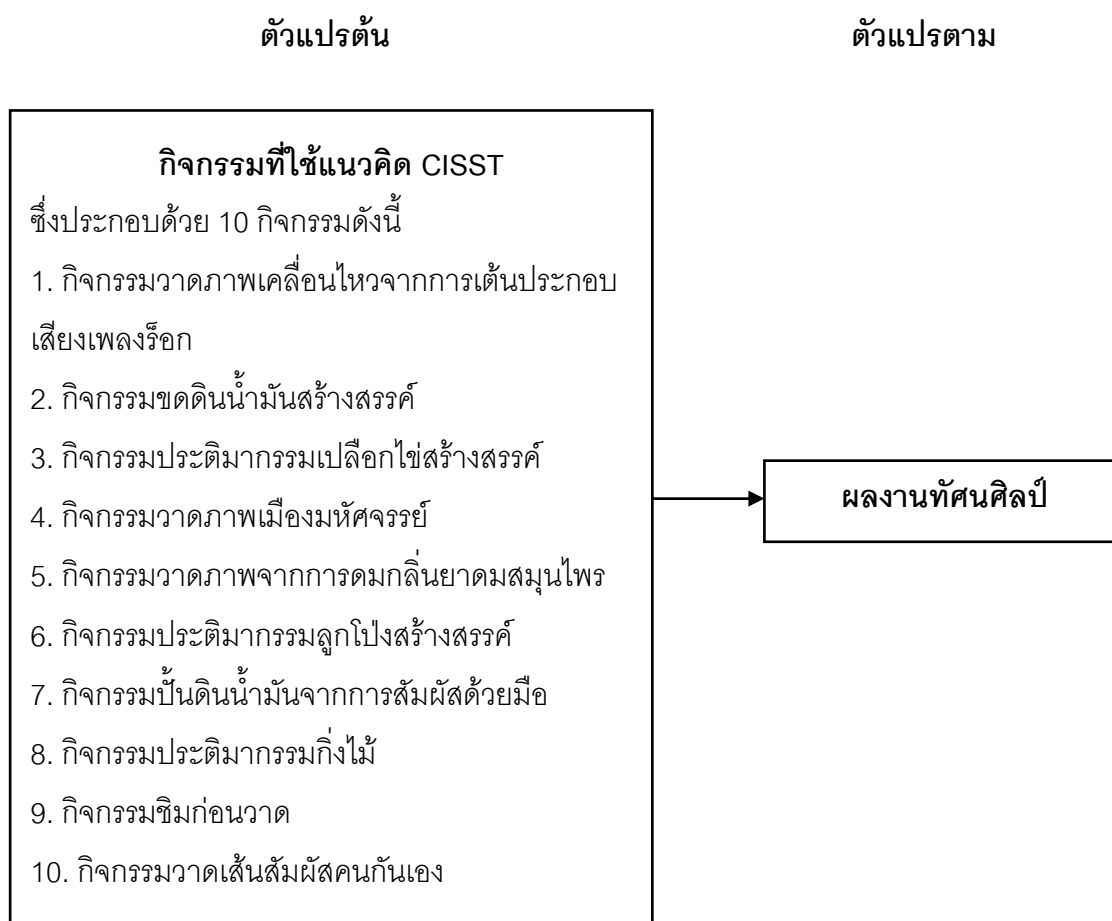
4. กลวิธี หมายถึง วิธีการสร้างผลงานทัศนศิลป์ ด้วยสื่อและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ปรากฏออกมาในผลงานทัศนศิลป์

5. เนื้อหา หมายถึง เรื่องราวที่ปรากฏในผลงานทัศนศิลป์ ที่แสดงออกมาเป็นรูปธรรม กึ่งรูปธรรม และนามธรรม

กรอบแนวคิดของการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีองค์ประกอบใหญ่ 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่เป็นตัวแปรต้นคือ กิจกรรมที่ใช้แนวคิด CISST (C คือ Creativity ความคิดสร้างสรรค์ I คือ Imagination จินตนาการ S คือ Sensibility ความรู้สึกสัมผัสทั้งห้า S คือ Systematization การจัดระบบภาพ และ T คือ Transformation การพัฒนารูปทรง) ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม 10 กิจกรรม ดังนี้ 1. กิจกรรมวาดภาพเคลื่อนไหวจากการเต้นประกอบเสียงเพลงร็อก 2. กิจกรรมขุดดินน้ำมันสร้างสรรค์ 3. กิจกรรมประติมากรรมเปลือกไข่สร้างสรรค์ 4. กิจกรรมวาดภาพเมืองมหัศจรรย์ 5. กิจกรรมวาดภาพจากการดม

กลืนยาตามสมุนไพร 6. กิจกรรมประติมากรรมลูกโป่งสร้างสรรค์ 7. กิจกรรมปั้นดินน้ำมันจากการสัมผัสด้วยมือ 8. กิจกรรมประติมากรรมกิ่งไม้ 9. กิจกรรมชิมก่อนवाद 10. กิจกรรมวาดเส้นสัมผัสคนกันเอง ส่วนที่เป็นตัวแปรตาม คือ ผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียนที่ผ่านการจัดกิจกรรมที่ใช้แนวคิด CISST ซึ่งแสดงไว้ตามภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542
 - 1.1 ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 1.2 รูปแบบการจัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 1.3 บทบาทของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 1.4 บทบาทของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 1.5 แนวทางการประเมินผลการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา
 - 2.1 หลักสูตรวิชาศิลปศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา
 - 2.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544
 - 2.3 ครูกับการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา
 - 2.4 ครูกับการพัฒนาศิลปะสำหรับเด็ก
 - 2.5 กิจกรรมศิลปะ
 - 2.6 การสอนศิลปศึกษาในระดับประถมศึกษา
3. เอกสารที่เกี่ยวกับการสอน CISST
 - 3.1 แนวคิดพหุศิลปศึกษา
 - 3.2 แนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงความสามารถพิเศษ
 - 3.3 แนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงศิลปะหลังสมัยใหม่
 - 3.4 แนวคิด CISST
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

1.1 ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ให้หลักการสำคัญในการจัดการศึกษาตามมาตรา 22 ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่า "ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด" กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543: 6)

ดังนั้น การจัดการศึกษาที่กล่าวว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด อาจมีผลดีหรือผลกระทบเพียงใด ประเทศไทยได้มีการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือเรียกว่า Child Centered มาตั้งแต่พุทธศักราช 2495 โดย ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี ได้นำเรื่องนี้มาสอนที่วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร) แนวคิดคือ "จุดศูนย์กลางของการเรียนอยู่ที่ผู้เรียน" โดยนำพุทธปรัชญามาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน (คณะศึกษาศาสตร์. 2544: 24)

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการ (2543: 20) ได้ให้ความหมายของการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ว่า กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด เป็นการกำหนดจุดหมาย สาระ กิจกรรม แหล่งการเรียนรู้ สื่อการเรียน และการวัดประเมินผลกับความถนัด ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน

จากความหมายการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนคำนึงถึงประโยชน์ที่สูงที่สุดแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งจะมีความสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็น "คนเก่งคนดี และมีความสุข" โดยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน

1.2 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด มีหลากหลายวิธี ซึ่งไม่มีวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ดีที่สุด ดังนั้น การเรียนการสอนควรใช้วิธีที่หลากหลายมา ผสมผสานกัน เพื่อให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ ซึ่ง ชาตรี เกิดธรรม ได้กล่าวถึงวิธี การสอนที่หลากหลายวิธี ดังนี้

- การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ (Cooperative Learning)
- การสอนแบบโครงสร้างความรู้ (Graphic Organizer)
- การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center)
- การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Based)

- การสอนแบบบูรณาการ (Integrate Teaching)
- การสอนแบบถามตอบ (Ask and Question Model)
- การสอนด้วยรูปแบบชิปปา (CIPPA Model)
- การสอนแบบโครงงาน (Project Method)
- การสอนด้วยรูปแบบการเรียนรู้เป็นคู่ (Learning Cell)
- การสอนโดยใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชน (The Use of Community Activities)
- การสอนแบบทดลอง (Laboratory Method)
- การสอนแบบโครงการ (Project Method)
- การสอนแบบแบ่งกลุ่มทำงาน (Committee Work Method)
- การสอนแบบอภิปราย (Discussion Group)
- การสอนแบบพัฒนาความสามารถเฉพาะ (Talents Unlimited)
- วิธีสอนแบบหน่วย (Unit Teaching Method)
- วิธีการสอนแบบบทบาทสมมติ (Role Playing)
- วิธีการสอนแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Method)
- การเรียนการสอนโดยการแก้ปัญหา (Problem Solving)
- กิจกรรมที่ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ (Hands-on Activity)
- เรียนจากของเล่น (Learning from Toy)
- วิธีสอนแบบอุปนัย (Inductive Method)
- วิธีสอนแบบนิรนัย (Deductive Method) (ชาติวี เกิดธรรม. 2545: 8)

ซึ่งพบว่าวิธีการสอนแบบใดก็ตามครูผู้สอนควรจะจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร และบุคลิกภาพ พัฒนาการของนักเรียนในแต่และวัยซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

1.3 บทบาทของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ครูที่ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนควรมีการศึกษาหลักสูตรและวางแผนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบุคลิกภาพของผู้เรียน โดยครูผู้สอนมีบทบาทในการชี้แนะหรือให้คำแนะนำเพียงอย่างเดียว ไม่ควรบังคับกฎเกณฑ์ในชั้นเรียน เพราะจะทำให้นักเรียนขาดอิสระในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นจึงมีความสอดคล้องกับนักการศึกษาได้เสนอดังนี้

ชาตรี เกิดธรรม ได้กล่าวถึง บทบาทผู้สอน ในการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

1. การให้คำแนะนำสิ่งที่ผู้สอนควรชี้แนะ คือ ชี้แนะกิจกรรมหัวข้อศึกษาค้นคว้าหรือสร้างสถานการณ์ซึ่งอาจเป็นสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลองก็ได้ ให้เป็นไปตามหลักสูตรหรือสอดคล้องกับหลักสูตรซึ่งผู้สอนต้องเตรียมการ โดยเสนอให้เลือกหรือให้นักเรียนกำหนดขึ้นเอง และได้รับการปรับปรุงแก้ไขจากผู้สอนชี้แนะวิธีดำเนินการโดยให้คำปรึกษาให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลวิธีรวบรวม วิธีนำเสนอ แนะนำการทำงานร่วมกัน การใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้การสอนแบบโครงการ (Project Method)

2. การกำกับดูแลกิจกรรม ผู้สอนควรกำกับดูแล ดังนี้กำกับดูแลการทำงาน โดยแนะนำวิธีการทำงานให้เป็นไปอย่างถูกวิธี ถูกรูปแบบรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น รับผิดชอบ คิดและทำอย่างสร้างสรรค์ ปรับปรุงตนเองอยู่เสมอประเมินผลตามสภาพจริงจากการสังเกตพิจารณาระหว่างปฏิบัติงานตามขั้นตอนต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและจากความถูกต้องเรียบร้อยของผลงาน โดยอาจพิจารณาประกอบกับผลการประเมินตนเองของผู้เรียนผลการประเมินของกลุ่มเพื่อนและข้อคิดเห็นของผู้ปกครอง (ชาตรี เกิดธรรม. 2545: 6) กระบวนการจัดการเรียนการสอนนี้ เป็นอิสระของครูที่จะจัดการแผนต่าง ๆ ซึ่งครู ก็จะได้รับนโยบายมาจากการศึกษาหลักสูตร เมื่อครูมีความเข้าใจอย่าง ถูกต้อง ครูจึงนำมาจัดการในรูปแบบของแผนการสอน ซึ่งจะต้องสอดคล้องและมีความเหมาะสม อย่างน้อยครูต้องมีพื้นฐานทางความคิดว่าจะมีวิธีการสอน และจะเสริมเทคนิคการสอนเพื่อจะนำไปสอนนักเรียนได้อย่างไร วิธีการสอนเป็นอีกกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญ และครูผู้สอนเองก็ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมในการนำวิธีการสอนมาใช้ให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน ในอดีตนั้น วิธีการสอนมีมากมาย โดยที่ครูไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการสอนตามแบบอย่างกับแต่ละวิชา ครูอาจจะนำวิธีการสอนมาประยุกต์ไว้ร่วมกัน เพื่อให้นักเรียนเกิดความตื่นตัว และมีสิ่งแปลกใหม่เข้ามา ซึ่งเป็นการเพิ่มบรรยากาศของการเรียนการสอนได้อีกรูปแบบหนึ่ง โดยที่ครูต้องคำนึงถึงความเหมาะสม รวมทั้งตัวครูเองก็สามารถคัดค้านหาวิถีทางหรือมีการออกแบบวิธีการสอนตามแบบฉบับของตนเองได้ สิ่งที่ควบคู่กับวิธีการเรียนการสอนก็คือ การเลือกใช้สื่อนั้นเอง ครูผู้สอนก็จะมีบทบาทเป็นอย่างมาก สื่อในการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาไม่จำเป็นต้องเป็นสื่อราคาแพง หากครูมีความคิดสร้างสรรค์ดี ครูอาจจะมองถึงสภาพแวดล้อมในห้องเรียนแล้วนำเอาวัสดุที่มีอยู่ในห้องเรียนมาดัดแปลงโดยแนะนำให้นักเรียนเป็นผู้ประดิษฐ์สื่อขึ้นใช้เองก็ได้ ถือได้ว่าเป็นการใช้ทรัพยากรในห้องเรียนให้มีประโยชน์ได้เป็นอย่างดี

1.4 บทบาทของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นักเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะการเรียนการสอนต้องยึดประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด และให้นักเรียนได้เรียนรู้กิจกรรมด้วยตัวเองอย่างเต็มที่และเต็มศักยภาพบทบาทการมีส่วนร่วมในการแสวงหาข้อมูลข้อเท็จจริง ความคิดเห็น หรือประสบการณ์ต่าง ๆ จากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย เพื่อนำมาใช้ในการเรียนรู้บทบาทในการศึกษาหรือลงมือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อทำความเข้าใจใช้ความคิด กลั่นกรอง แยกแยะ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ความรู้สึกหรือประสบการณ์ต่าง ๆ ที่หามาได้และสร้างความหมายให้แก่ตนเองบทบาทในการจัดระบบระเบียบความรู้ที่ได้สร้างขึ้น เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้เกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถนำความรู้ที่ได้นั้นไปใช้ได้สะดวกขึ้นใช้ความคิดอย่างมีประสิทธิภาพ ปฏิสัมพันธ์ โต้ตอบ คัดค้าน สนับสนุน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนอื่นแสดงความสามารถของตนเองและยอมรับความสามารถของคนอื่นตัดสินใจและแก้ปัญหาต่าง ๆ เรียนรู้จากกลุ่ม และช่วยให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้ (ทิตินา แคมมณี. 2542: 26)

ไสว พักขาว ได้เสนอบทบาทของนักเรียนไว้ดังนี้เป็นผู้ศึกษาค้นคว้าปฏิบัติด้วยตนเองในทุกเรื่องตามที่ครูกำหนดเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ดำเนินการเรียนด้วยตนเองเพื่อให้เกิดการเรียนรู้สนุกสนาน ตื่นเต้นมีชีวิตร่าเริงและทำท่ายอยู่ตลาดเวลามีส่วนร่วมในการเรียนทั้งร่างกาย จิตใจและการคิด ในทุกสถานการณ์ที่ครูกำหนดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติเหมือนสถานการณ์ในชีวิตจริง ทั้งในห้องเรียน (Class) และสถานการณ์จริง (Reality) เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมตอบคำถามสำคัญหรือคำถามหลัก (Key Questions) ที่ครูกำหนดจากประสบการณ์ของตนเองหรือประสบการณ์ในชีวิตจริง ให้มีความกระตือรือร้นกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เช่น สามารถจำพิจารณาทำตามคำแนะนำของครู ได้อย่างดีทำงานด้วยความร่วมมือร่วมใจ อาจจะทำงานเดี่ยวเป็นคู่เป็นกลุ่มได้ด้วยมีความเต็มใจและเจตคติที่ดีต่อกันมีความสามารถในการสื่อสาร เช่น ฟัง พูด อ่าน เขียน มีทักษะสังคมรวมทั้งมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างเพื่อนในกลุ่ม เพื่อนในกลุ่มอื่น ๆ และกับครูเป็นผู้ที่มีความสามารถแก้ปัญหา คิดริเริ่มสิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์เป็นผู้สามารถสร้างความรู้ (Construct) ด้วยตนเองและเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (ไสว พักขาว. 2542: 243)

1.5 แนวทางการประเมินผลการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการเน้นให้ผู้เรียนได้ประโยชน์สูงสุดในการเรียนที่มีคุณภาพ เพื่อการส่งเสริมกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย ซึ่ง

การประเมินนั้นมีความสอดคล้องเหมาะสมกับการเรียนการสอนทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST ชาตรี เกิดธรรม ได้กล่าวดังนี้

1. การประเมินผลควรแสดงให้เห็นถึงความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ทั้งด้านทักษะเชิงปฏิบัติกระบวนการคิดและด้านความรู้
2. การประเมินควรให้ข้อมูลที่ถูกต้องและควรกระทำอย่างต่อเนื่องในชั้นเรียน เพื่อให้ได้หลักฐานที่สะท้อนให้เห็นถึงความก้าวหน้า ที่สำคัญควรมีการปรับปรุงเป็นระยะๆ
3. การประเมินควรเป็นการประเมินตามสภาพจริง ซึ่งรวมถึงการแสดงทักษะในทางปฏิบัติ ผลงานสะสมด้วย
4. การประเมินควรกระทำด้วยความยุติธรรมและเสมอภาค โดยต้องมีการพิจารณาตกลงร่วมกันระหว่างผู้ที่มีส่วนร่วม
5. ผลการประเมินควรนำเสนอเป็นข้อมูลย้อนกลับที่ชัดเจน ครอบคลุมและเข้าใจง่าย (ชาตรี เกิดธรรม. 2545: 7)

จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเสร็จสิ้นแล้ว และจะมีการตรวจสอบว่าได้ดำเนินการเรียนการสอนแบบเน้นเป็นศูนย์กลางหรือไม่ ผู้สอนสามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ ซึ่งสามารถใช้เกณฑ์มาตรฐานตรวจสอบมีตัวบ่งชี้ดังนี้

1. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน
2. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนฝึกค้นคว้าสังเกต รวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ คิดอย่างหลากหลาย สร้างสรรค์และสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
3. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้และแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง
4. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
5. มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน
6. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพอย่างครบถ้วนทั้งด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา
7. ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อกลุ่ม
8. มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง
9. ผู้เรียนรักโรงเรียนของตนและมีความกระตือรือร้นในการมาโรงเรียน (ชนาธิป พรกุล. 2551: 15-16)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดที่หลากหลายและสามารถเรียนด้วยตนเองอย่างอิสระ ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีนั้นควรควรวางแผนกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความสอดคล้องกับวุฒิภาวะของนักเรียนและสามารถประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีคุณภาพ สามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงได้อย่างมีเหตุมีผล เพื่อเป็นการประกันคุณภาพของกิจกรรมการเรียนการสอน

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา

2.1 หลักสูตรวิชาศิลปศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา

หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ได้จัดให้กลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยเป็นอีกกลุ่มประสบการณ์ในหลักสูตร รายวิชาที่ถูกจัดเพื่อสร้างเสริมลักษณะนิสัยให้แก่ผู้เรียน ได้แก่

จริยศึกษา ศิลปศึกษา ดนตรีและนาฏศิลป์ พลศึกษา ซึ่งวิชาเหล่านี้ นับได้ว่าเป็นวิชาที่มีคุณค่า และมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันได้ดี ซึ่งเป็นการจัดกระบวนการเรียนการสอนอันจะทำให้เด็กไทยมีคุณลักษณะของนิสัยที่ดี

จรัล คำภารัตน์ กล่าวว่า หากเรามองย้อนกลับไปในอดีตการเรียนการสอนแขนงวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนของระดับประถมศึกษานั้นไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร อันเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น การขาดแคลนครูที่มีความรู้ด้านศิลปะ การขาดสื่อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน เป็นต้น ภายหลังเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ฉบับพุทธศักราช 2521 เป็นต้น การจัดการเรียนการสอนจุดประสงค์ของหลักสูตร โดยหลักสูตรได้เน้นกระบวนการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้กับเด็กเป็นการสร้างศักยภาพของวิชาศิลปะให้เป็นวิชาสามัญแขนงหนึ่งที่มีผลต่อการพัฒนาความคิดของเด็กและเยาวชน (จรัล คำภารัตน์. 2541: 12)

2.2 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 กำหนดให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองท้องถิ่นและชุมชน ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อการเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้การฝึกการอบรมการสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมแห่งการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย

จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังกล่าว ได้กำหนดให้มีการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดี ของชาติ การดำรงชีวิตด้วยการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อและให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำ สาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติและ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับ จำนวน 9 ปี (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544: 20)

ด้วยวิสัยทัศน์ของรัฐที่เชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาในการสร้างคน สร้างงานเพื่อช่วยกอบกู้ วิฤตเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นการสร้างชาติให้มั่นคงอย่างยั่งยืน เชื่อมมั่นในนโยบายการศึกษา ในการสร้างชาติ ปรับโครงสร้างและระบบการศึกษายึดหลักการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและ ความเสมอภาค ใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษาและเชื่อมั่นในนโยบายการศึกษา เพื่อสร้างคน บูรณาการ การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในการปฏิรูปการเรียนรู้ และเชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาเพื่อสร้าง เยาวชนให้มีความรู้คู่กับการทำงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544: 128)

กระทรวงศึกษาธิการโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตราที่ 27 และบทเฉพาะการมาตรา 71 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงเห็นสมควรให้มีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ขึ้นโดยยึดหลักความมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ กล่าวคือ จัดเป็นหลักสูตรแกนกลางจัดโครงสร้างหลักสูตรให้ยืดหยุ่น กำหนดมาตรฐานการศึกษารวม 12 ปี สาระการเรียนรู้มาตรฐานการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และเป็นช่วงชั้นๆ ละ 3 ปี เพราะ ส่วนที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นไทยความเป็นพลเมืองดีของชาติการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพการศึกษาต่อและให้สถานศึกษาจัดทำสาระในรายละเอียดเป็นรายปี/รายภาคให้ สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคมภูมิปัญญาท้องถิ่นคุณสมบัติอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิก ที่ดีของครอบครัวชุมชนสังคมและประเทศชาติ รวมถึงจัดให้สอดคล้องกับความสามารถความถนัด ความสนใจของผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป้าหมายด้วยการจัดการศึกษามุ่งเน้นความสำคัญทางด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุลโดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ส่งเสริม ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพให้ความสำคัญต่อความรู้เกี่ยวกับตนเองและ ความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคมได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ สังคมโลก รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับ ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย

อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขความรู้และทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์การจัดการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ทักษะการใช้คณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไข ปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียน เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องผสมผสานสาระความรู้ต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนและจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นตลอดเวลา ทุกสถานที่และสามารถเทียบโอนผลการเรียน และประสบการณ์ได้ทุกระบบการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544: 48)

อนึ่งเพื่อให้การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้สถานศึกษาต้องมีการประสานสัมพันธ์และร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชน เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นกระทรวงศึกษาธิการยังจำเป็นต้องสนับสนุน ส่งเสริมด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษา ให้ครอบคลุมในหลักสูตรให้กว้างขวางยิ่งขึ้นเพื่อการพัฒนาไปสู่ความเป็นสากลทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการจะได้จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรอันได้แก่ คู่มือ บริหารหลักสูตร แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คู่มือครู เอกสารประกอบหลักสูตรกลุ่มสาระต่างๆ แนวทางการวัดและประเมินผล การจัดระบบและแนวโน้มสถานศึกษา การวิจัยในสถานศึกษา และการใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาการเรียนรู้ ตลอดจนเอกสารประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ประชาชนทั่วไป ผู้ปกครองและนักเรียนทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจและรับทราบบทบาทของตนเองในการพัฒนาตนเองและสังคม

หลักการ

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของชาติจึงกำหนดการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้

1. เป็นการศึกษาเพื่อการเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทย ควบคู่กับความเป็นสากล

2. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันโดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ
4. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระและเวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขและมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังต่อไปนี้

เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีคิด วิธีการทำงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญาและทักษะในการดำเนินชีวิต รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดีมีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภคเข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติ ภูมิใจในความเป็นไทยและยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความรักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

โครงสร้าง

เพื่อให้สถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรของสถานศึกษาจึงได้กำหนดโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. ระดับช่วงชั้น

กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- 3

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4- 6

2. สาระการเรียนรู้

กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม ดังนี้

ภาษาไทย

คณิตศาสตร์

วิทยาศาสตร์

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สุขศึกษาและพลศึกษา

ศิลปะ

การงานอาชีพและเทคโนโลยี

ภาษาต่างประเทศ

สาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้มีพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้โดยอาจจัดเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มแรก ประกอบด้วยภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างพื้นฐานการคิดและเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาวิกฤติของชาติ

กลุ่มที่สอง ประกอบด้วยสุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานการเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพทางความคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์ ส่วนเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ในสาระการเรียนรู้กลุ่มต่างๆโดยเฉพาะกลุ่มวิทยาศาสตร์กลุ่ม สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มภาษาต่างประเทศ กำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษทุกช่วงชั้น ส่วนภาษาต่างประเทศอื่นๆสามารถเลือกจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มไว้เฉพาะในส่วนที่จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่จำเป็นเท่านั้น สำหรับส่วนที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนนั้น สถานศึกษาสามารถกำหนดเพิ่มขึ้นได้ให้สอดคล้องและตอบสนองกับศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้ผู้เรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กับกิจกรรมที่เลือกด้วยตัวเองตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริงการพัฒนาที่สำคัญของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้านทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์สังคมโดยอาจจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยและมีคุณภาพเพื่อพัฒนาองค์รวมของการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการสร้างประโยชน์เพื่อส่วนรวมซึ่งสถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม

3.1 กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามกำลังความสามารถของผู้เรียน สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตนเสริมสร้างทักษะชีวิต ภูมิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดีซึ่งครูทุกคนต้องกำหนดหน้าที่เป็นครูแนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิตการศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

3.2 กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนและผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจรตั้งแต่การศึกษาวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงานโดยเน้นการทำงานเป็นกลุ่มได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์

4. มาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพของผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมของแต่ละกลุ่มเพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งกำหนดเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

4.1. มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.2. มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนจบในแต่ละช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6

5. เวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 – 1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4 – 5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 – 1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4 – 5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 1,000 – 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 5 – 6 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 มีเวลาเรียนประมาณปีละไม่น้อยกว่า 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

สาระมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

สาระที่ 1: ทศนศิลป์

สาระที่ 2: ดนตรี

สาระที่ 3: นาฏศิลป์

ในที่นี้จะขอกล่าวถึงสาระของมาตรฐานการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเท่านั้นคือ สาระที่ 1 ด้านทัศนศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1: สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และการวิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด ต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2: เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล

สรุปได้ว่า เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา จึงได้กำหนดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลาง สามารถนำไปจัดการศึกษาได้ทั้งในระบบ นอกระบบ และศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งการศึกษาพิเศษ และการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษ วิชาศิลปะจัดอยู่ในสาระทัศนศิลป์ โดยกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็น 2 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ ความคิด ต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มาตรฐานที่ 2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล

มาตรฐานการเรียนรู้ด้านศิลปศึกษาเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ดังกล่าวนี้มีความสอดคล้องกับทฤษฎีสนับสนุนพหุศิลปศึกษา 5 ทฤษฎีคือ

ทฤษฎีพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน ทฤษฎีพหุศิลปศึกษาเชิงพหุปัญญา ทฤษฎีพหุศิลปศึกษาเชิงภูมิปัญญาไทย ทฤษฎีพหุศิลปศึกษาเชิงศิลปะหลังสมัยใหม่

ทฤษฎีพหุศิลปศึกษาเชิงความสามารถพิเศษ

2.3 ครูกับการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา

ศิลปศึกษาเป็นวิชาที่มีกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแขนงหนึ่ง ที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้เด็กทุกเพศทุกวัยได้มีโอกาสแสดงออกอย่างมีเสรีภาพ ไม่ว่าจะเป็นด้านความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการที่จะสื่อออกมาในรูปแบบของผลงานศิลปะ ภาคเริ่มต้นของการเรียนการสอน จะต้องเริ่มต้นที่บุคคลที่เรียกว่า ครู เพราะครูจะเป็นผู้นำเทคนิควิธีการสอนไปสอนผู้เรียนให้มีความสามารถ และเข้าใจถึงศิลปะได้อย่างถูกต้อง ครูควรจะต้องรู้จักการนำหลักจิตวิทยา รวมถึงพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงวัย โดยจะต้องศึกษาให้มีความเข้าใจเป็นอย่างดี สำหรับการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ครูศิลปะนั้นจะต้องมีวิธีการสอนที่แตกต่างกับไปจากครูผู้สอนในวิชาอื่น ๆ เพราะงานศิลปะจะต้องเป็นงานที่ออกมาจากความคิดสร้างสรรค์ ครูศิลปะจะต้องเป็นผู้กระตุ้นให้เด็กเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างทำ ช่างสร้างสรรค์ และแก้ปัญหาเป็น ทำให้ผู้เรียน สามารถแสดงพฤติกรรมโดยสื่อออกมาเป็นผลงานและในขณะเดียวกันก็ต้องมีความยืดหยุ่นแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ ครูจะต้องมีกระบวนการโดยคำนึงว่า จะทำอย่างไรให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาในทุก ๆ ด้านให้เต็มศักยภาพของตนเอง ในการเรียนการสอนครูจะต้องรู้ว่าเมื่อไหร่ที่ครูควรเข้าไปช่วยแนะนำ โดยเสนอแนะกิจกรรม เป็นผู้ทำให้เด็กรู้สึกว่ายากทำ ยากคิดอยากแสดงออกตามจินตนาการ ในการทำกิจกรรมศิลปะของเด็กนั้น จะมีความมากกว่าการทำกิจกรรมอย่างอื่น ครูควรทำให้เด็กรู้สึกว่ายาก กิจกรรมศิลปะ มีความสำคัญ และตัวครูก็ต้องมีความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมศิลปะนั้นมีความรู้ลึกเห็นด้วยเช่นกัน

ในการจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอนของวิชาศิลปศึกษานั้น มีรูปแบบของการจัดกิจกรรมอยู่หลายประการ เพื่อให้ผู้เรียนมีกระบวนการทำงาน ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ตลอดจนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาศิลปะนั้น ได้แก่ ครูผู้สอน สื่อ วัสดุอุปกรณ์ เวลาในการทำกิจกรรม เทคนิควิธีการสอนสิ่งเหล่านี้ ล้วนมีความสำคัญทีเดียว และแน่นอน ปัญหาย่อมเกิดขึ้นได้ หากขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ไม่มีความพร้อม เช่น หากขาดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ อุปกรณ์บางอย่างมีราคาแพง หายาก ผู้เรียนบางคนขาดตรงจุดนี้ ก็ทำให้เกิดความท้อแท้ เพราะผลงานที่ตั้งใจจะทำไม่สามารถดำเนินต่อไปได้เวลาในการทำกิจกรรมก็เป็นอีกประการหนึ่งในการทำงานศิลปะ การเรียนการสอนชั่วโมงศิลปะในปัจจุบันจะถูกกำหนดไว้เพียงสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง ซึ่งน้อยเกินไป เพราะหากผู้เรียนเป็นเด็กกว่าเขาจะสร้างจินตนาการ อารมณ์ ความคิดสร้างสรรค์ ก็ผ่านไปประมาณครึ่งชั่วโมง ซึ่งพอจะทำงานด้วยความเพลิดเพลิน ก็หมดเวลาเสียแล้ว จึงทำให้งานไม่เสร็จตามเวลา เพราะอารมณ์และความมีสุนทรีย์ในการทำงานขาดความต่อเนื่อง

อารี พันธุ์มณี กล่าวว่า การเรียนการสอนในวิชาศิลปศึกษา นับได้ว่าเป็นการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์นั้นก็หมายความว่า การเรียนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วม ริเริ่มวางแผน จัดการ เสนอความคิด มีการตัดสินใจ และมีการประเมินความสำเร็จ พัฒนาปรับปรุงโดยที่ผู้เรียนเป็นผู้เรียนที่ตื่นตัว มีความกระ

คือหรือมันคล่องแคล่วว่องไว และรู้สึกสนุกสนานกับสิ่งที่ตนทำ และสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ดีขึ้น และรู้สึกตื่นเต้น ตื่นตัวกับสิ่งแปลกใหม่ที่ผู้เรียนค้นพบด้วยตนเอง ทำให้มีกำลังใจ มีความสนุกสนานในการเรียนรู้และอยากเรียนรู้ต่อไป ทำให้เกิดนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน การเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดอย่างมีอิสระ (อารี พันธุ์ณี. ม.ป.ป.: 1143)

อำนาจ เย็นสบาย กล่าวว่า ความเชื่อที่ว่า ใคร ๆ ก็สอนศิลปะได้ เพียงแต่เอาของจริงมาตั้ง แล้วเขียนตาม ใครเขียนเหมือนก็เอาคะแนนไปเต็ม ความคิดเช่นนี้ต้องยกเลิก ควรจะเป็นหน้าที่ของรัฐ และกระทรวงศึกษาธิการ ที่จะต้องหวนกลับมาพิจารณา การขาดแคลนบุคลากร คือครูศิลปศึกษาในโรงเรียนอย่างจริงจังกว่าที่เป็นอยู่ (อำนาจ เย็นสบาย. 2545: 67)

นวลลอ ทินานนท์ (2545: 99) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษามีอยู่หลายประการและหนึ่งในนั้นคือ การต้องการปลูกฝังให้เด็กเป็นคนช่างคิด ช่างทำ โดยผ่านกิจกรรม ในหมวดต่าง ๆ ของศิลปศึกษาไม่ว่าจะเป็นระดับใดก็ตามจึงควรส่งเสริมการพัฒนาทางสติปัญญาควบคู่ไปกับการแสดงออกของเด็ก

ครูจะต้องมีการวางแผนการสอนที่ดีโดยมีการจัดการเรียนการสอน และเทคนิค การสอน ผสมผสานการใช้จิตวิทยาในการนำมาใช้พัฒนาการทางศิลปะของเด็ก เข้ามาช่วยในการวางแผน เตรียมรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้น เพราะครูจะต้องมีการแก้ปัญหาการเรียนการสอนด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยดีก่อนที่จะนำกิจกรรมเข้ามาช่วยสอน ครูผู้สอนก็ควรทำการศึกษาลักษณะนิสัยเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ในหลักสูตร เพื่อเข้าใจในหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างของ หลักสูตร เพื่อนำไปใช้ได้ถูกต้อง

2.4 ครูกับการพัฒนาศิลปะสำหรับเด็ก

วิรุณ ตั้งเจริญ (2539: 148-150) ได้กล่าวถึงครูกับการพัฒนาศิลปะสำหรับเด็กไว้ดังนี้

1. การสอนศิลปะไม่จำเป็นจะต้องเป็นครูศิลปะเสมอไป ครูที่มีส่วนใกล้ชิดกับเด็กก็ควรจะได้สอนวิชา ศิลปะอย่างมีความเชื่อมั่นโดยศึกษาแนวทางและจุดหมายปลายทางของการสอนตลอดจน การเปลี่ยนแปลงของสังคม ผู้ใกล้ชิดและเข้าใจเด็กมีโอกาสที่จะสร้างทัศนคติและจัดประสบการณ์ทาง ศิลปะได้ดีกว่า

2. ครูผู้สอนมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาพัฒนาการของเด็ก โดยถือประสบการณ์ตรงที่ได้ใกล้ชิดกับเด็กเป็นสำคัญพยายามสร้างความเห็นอกเห็นใจต่อเด็กทุกด้าน เช่น ความยุ่งยากในการ จัดหาวัสดุการแก้ปัญหาความต้องการในบทเรียน ครูควรพยายามหาทางช่วยเหลือเพื่อสร้างกำลังใจ ให้แก่เด็ก

3. ส่งเสริมให้เด็กได้รับประสบการณ์ทางศิลปะทั้งทางตรงและทางอ้อมมากเท่าที่ครูผู้สอน สามารถจะทำได้หรือจัดให้ได้ เพราะประสบการณ์จะมีส่วนสร้างความประทับใจและเป็นพื้นฐานอันมี

ค่ากับชีวิตของเด็กในอันที่จะรู้จักเลือกและเปรียบเทียบเพื่อความสุขและความพอใจ ด้วยเหตุนี้ครูจึงควรจัดประสบการณ์ให้มากมายหลายด้าน

4. ครูผู้สอนไม่ควรใช้วิธีเผด็จการสั่งงานให้เด็กทำด้วยการกำหนดผลสำเร็จอย่างตายตัว จนกระทั่งเด็กไม่สามารถแสดงออกมาซึ่งความคิดเห็นของตนเองได้ เพราะครูได้จัดวางทางเดินหรือล้อมกรอบไว้แล้วทุกด้าน

5. อย่าส่งเสริมให้เด็กเอาแบบอย่างเพื่อนที่ปฏิบัติงานอยู่ด้วยกัน เพราะอาจจะติดเป็นนิสัย กลายเป็นผู้ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ในทางตรงกันข้าม ครูควรมุ่งส่งเสริมสร้างลักษณะเฉพาะตัว สร้างความมั่นใจให้กับเด็กทุกคน

6. ควรดูแลให้เด็กสร้างสรรค์งานด้วยความพยายามของตนเองกล้าคิดและกล้าตัดสินใจที่จะทำอย่างส่งเสริมให้ใช้สมุดฝึกหัดวาดภาพระบายสี หรือมีลวดลายเป็นตัวอย่าง โดยจุดมุ่งหมายของแบบฝึกหัดนั้น ไม่มีอะไรมากไปกว่ามุ่งผลทางทักษะ การลอกแบบ และการระบายสีลงในช่องว่าง ถ้าจะใช้ก็ควรใช้เป็นแบบฝึกหัดประกอบเป็นบางครั้งบางคราว

7. ครูต้องพยายามเข้าใจ พูดคุยซักจูงให้เด็กสนใจที่จะค้นพบสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้เสาะหาแหล่งวิชา และประสบการณ์ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สถานแสดงภาพ โบราณสถานครูควรเป็นผู้นำเด็กไปสู่แหล่งประสบการณ์เหล่านี้ด้วยและพยายามพูดคุยสร้างทัศนคติที่ดีด้วยวิธีการค่อยเป็นค่อยไป

8. ไม่ควรสอนกฎเกณฑ์ ทฤษฎี รายละเอียด และสัดส่วนต่าง ๆ เพราะควรจะได้ส่งเสริมให้เด็กค้นพบข้อสรุปด้วยตัวของเขาเอง เด็กอาจจะมองไม่เห็นความสำคัญของตน ครูควรใช้วิธีแนะนำผลงานของเด็ก การเข้าใจด้วยตัวเองจะเป็นความเข้าใจสะสมที่มีคุณค่า

9. คิดจากงานชิ้นนี้ จะถูกนำไปแก้ปัญหาในงานชิ้นต่อไป และจะพัฒนาตนเองเช่นนี้ต่อไป

10. ครูจะต้องพยายามดูแลการทำงานศิลปะของเด็กอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอเพราะการเรียนศิลปะจำเป็นต้องอาศัยการชี้แนะเป็นรายบุคคล ครูจะต้องรับผิดชอบในการพัฒนาการของเด็ก บางครั้งการปล่อยปละละเลยทำให้การสอนศิลปศึกษาพลาดเป้าหมาย

11. การที่เด็กบางคนมีปัญหา และไม่สามารถจะปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ อาจจะจนปัญญาที่จะสร้างสรรค์ ไม่สามารถทำงานที่ใช้ความประณีตได้ไม่กล้าที่จะแสดงออกงานได้ไม่พึงพอใจ ตนเองครูจะต้องไม่ทอดทิ้งเพราะปัญหาเหล่านี้เด็กต้องการให้ครูช่วยคลี่คลายและแนะแนวทางให้กับตน ครูควรสนใจเป็นพิเศษเพื่อช่วยสร้างความมั่นใจ และไม่มีความรู้สึกว่าตนเองผู้เพื่อนในห้องเรียนไม่ได้

12. ช่วยคลี่คลายปัญหา และความคิดของเด็ก โดยวิธีซักถามพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาและความคิดครูต้องพยายามให้เด็กได้มีการแสดงความคิดเห็น อภิปราย และพูดคุยในปัญหาทั่วไปที่

เหมาะสมและเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน การที่เด็กจะกล้าพูดคุ้ยซักถามนั้น ครูต้องมีความสัมพันธ์ทางความรู้สึกต่อเด็ก

13. การสาธิตให้เด็กดู ควรสาธิตวิธีการใช้เครื่องมือ ความปลอดภัยในการใช้เครื่องมือ หรือเฉพาะวิธีการบางอย่างที่ยุ่งยาก ไม่จำเป็นจะต้องแสดงให้เด็กเห็นว่าครูเขียนอย่างไร หรือมีวิธีปดักย่อยอย่างไรเพราะเด็กบางคนจะยึดแน่นอยู่กับวิธีการของครู

14. ครูควรเคารพต่อการทำงานและผลงานของเด็ก สร้างความภาคภูมิใจให้เกิดแก่เด็ก ไม่มีท่าทีหรือคำพูดที่สื่อว่าทำงานใช้ไม่ได้ หรือทำงานสู้คนอื่นไม่ได้เพราะเด็กจะมีความรู้สึกไวต่อการแสดงออกของผู้ใหญ่

15. ควรให้เด็กได้ภาคภูมิใจกับผลงานของตน ในแง่ที่ว่าผลงานชิ้นนั้นเป็นฝีมือของเด็กเองครูไม่ควรแก้ไขดัดแปลงงานของเด็กการช่วยเหลืออาจจะเป็นได้เพียงเล็กน้อยในกรณีที่เด็กขอร้องแต่วิธีทางที่ดีที่สุดคือ ยกตัวอย่าง กว้าง ๆ หลาย ๆ แง่มุม พอเป็นทางให้เด็กแก้ปัญหาของเขาเอง

16. เปิดโอกาสให้เด็กได้พ้อข้อผิดพลาดด้วยตนเอง เพราะสิ่งที่ผิดพลาดเด็กจะจดจำมันได้อย่างแม่นยำและเป็นบทเรียนกับการทำงานต่อไป การช่วยแก้ไขข้อผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้น ครูควรเป็นผู้ชี้แจงกว้าง ๆ หรือให้ร่วมกันวิพากษ์วิจารณ์หลังจากงานเสร็จสิ้นลงแล้ว

17. การเรียนศิลปศึกษาควรส่งเสริมให้มีบรรยากาศที่น้อมนัยเป็นกันเองการ ส่งเสริมให้มีบรรยากาศเป็นกันเอง มีผลในการทำงานที่จะส่งเสริมความคิดหลาย ๆ ด้าน เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การแสดงออกจินตนาการ เมื่อเด็กเกิดความรู้สึกว่าตนกำลังอิสระเด็กก็พร้อมที่จะคิดและทำอย่างเต็มความสามารถแต่อย่าให้เสรีภาพในทางผิดจนเกิดความโกลาหลในห้องเรียน

18. ส่งเสริมให้เด็กสามารถทำในสิ่งที่ทำได้ โดยไม่ใช้วิธีหักโหมให้เด็กทำงานที่ยากเกินไปอย่างหวังผลงานสำเร็จเป็นหลักเพราะการเรียนรู้เกิดจากการค้นคว้าทดลองและเลือกสรร ครูต้องมีความอดทนที่จะเห็นเด็กเรียนรู้ศิลปะอย่างค่อยเป็นค่อยไป และเหมาะสมกับวุฒิภาวะ วิธีการเรียนลัดทางศิลปศึกษาจึงไม่น่าจะมี

19. พยายามส่งเสริมให้เด็กเป็นคนกล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าวิพากษ์วิจารณ์ การแสดงความคิดเห็นงานของตนช่วยให้เข้าใจความรู้สึกนึกคิดของเด็กเป็นการฝึกเหตุผลและความเชื่อมั่นไปพร้อมกับ แต่คำถามของครูไม่ควรถามในเชิงที่ว่า ครูไม่เข้าใจงานของเด็ก

20. ส่งเสริมให้มีการแสดงงานของเด็กทุกคน แต่ไม่ควรเป็นไปในทางแข่งขันกันเพราะบางคนที่ไม่สามารถทำดีเท่าผู้อื่นได้อาจจะท้อใจ และเด็กกลุ่มนั้นนั้นอาจจะไม่มีทางสู้อยู่ตลอดไปจนกลายเป็นปมด้อยโดยไม่รู้ตัว

2.5 กิจกรรมศิลปะ

สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของวิชาศิลปะนั้น จะมีรูปแบบในการจัดที่หลากหลายมาก ซึ่งส่วนใหญ่ก็เพื่อให้เด็กมีกระบวนการในการทำงาน อย่างมีความคิดสร้างสรรค์จินตนาการและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมศิลปะศึกษา ครูผู้สอนควรพิจารณาให้สอดคล้องกับวัยของเด็ก และที่สำคัญควรคำนึงถึงสภาพสิ่งแวดล้อมนั้น หมายถึงท้องถิ่น ครูผู้สอนควรจะพยายามพลิกแพลงจัดหาวัสดุในท้องถิ่นมาให้ให้เหมาะสมกับงานศิลปะ และครูผู้สอนต้องไม่ลืมจุดหมายปลายทางของกิจกรรมทางศิลปะศึกษา สำหรับในการเตรียมการสอนในวิชาศิลปะ ไม่ว่าจะสอนในระดับใดแก่เด็ก สอนอะไร สอนเมื่อใด และจะดำเนินการสอนอย่างไร ครูผู้สอนก็ควรจะจัดการสอนแต่ละครั้งให้โยงกับเนื้อหาและประสบการณ์สัมพันธ์กับครั้งก่อน ๆ และครั้งต่อไป และสอดคล้องกับบูรณาการกับวิชาอื่น ๆ ด้วย

กิจกรรมให้เนื้อหาของวิชาศิลปะศึกษานั้น ครูผู้สอนต้องคำนึงว่า ควรจะจัดกิจกรรมอย่างไร เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ที่จะมีการพัฒนาในเรื่อง ดังต่อไปนี้

1. พัฒนาการฝึกประสาทสัมผัส
2. พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
3. เกิดความซาบซึ้งในสุนทรียภาพ
4. เป็นการปลูกฝังค่านิยม และคุณสมบัติที่ดีของศิลปะและวัฒนธรรมไทย
5. พัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
6. ฝึกการเรียนรู้จักการแสดงออกตามความถนัด และความสามารถของแต่ละคน
7. ฝึกให้เป็นคนมีระเบียบ ประณีต และช่างสังเกต คิดเป็น ทำเป็น
8. เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
9. เป็นการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้บูรณาการกับกลุ่มวิชาต่าง ๆ
10. พัฒนาให้เด็กเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข

การจัดกิจกรรมของวิชาศิลปะศึกษานั้น นอกจากจะเกี่ยวข้องและส่งเสริมสิ่งต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว การเรียนการสอนยังเกี่ยวข้องกับความเข้าใจวุฒิภาวะของเด็ก ความพร้อม สิ่งเร้า อีกด้วย วิรุณ ตั้งเจริญ ได้กล่าวถึงกิจกรรมของวิชาศิลปะ ดังนี้

กิจกรรมศิลปะส่งเสริมการสร้างสรรค์

1. กิจกรรมศิลปะส่งเสริมให้มีความรู้สึกไวต่อปัญหาต่างๆ ต่อสภาพแวดล้อมและต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีประสบการณ์รอบตัวอย่างลึกซึ้ง ไม่ใช่สัมผัสหรือรับรู้

สภาพแวดล้อมอย่างผิวเผินและเฉยเมม การสัมผัสวัสดุสร้างสรรค์ยังช่วยส่งเสริมประสาทสัมผัสต่อวัตถุหรือวัสดุต่าง ๆ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และความรู้สึกตอบรับอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

2. กิจกรรมศิลปะส่งเสริมให้มีความคล่องตัวในการแสดงความคิด เพราะกิจกรรมสร้างสรรค์จะช่วยให้เด็กรู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา ลำดับความคิดและตัดสินใจอย่างฉับไวเพื่อให้สามารถแสดงออกได้อย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ประกอบกับการแสดงออกทางศิลปะในแต่ละกิจกรรมเป็นสิ่งที่เด็กต้องคิดสร้างสรรค์ตามเหมาะสมของกิจกรรมแต่ละอย่าง ทำให้ความคิดเป็นไปอย่างกว้างขวางและคล่องตัว

3. กิจกรรมศิลปะส่งเสริมให้รู้จักยืดหยุ่นและปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ ผู้มีความคิดสร้างสรรค์มักจะเป็นผู้ที่สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เสมอ รู้จักตัดสินใจอย่างเหมาะสม ซึ่งปัญหาเฉพาะหน้าต่าง ๆ นั้นจะไม่ใช้หลักสูตรสำเร็จสำหรับการแก้ปัญหา กิจกรรมศิลปะที่ไม่มีถูกหรือผิดแต่มีเฉพาะ ความชอบ หรือไม่ชอบเท่านั้นนับเป็นกิจกรรมซึ่งท้าทายความคิดที่ต้องยืดหยุ่นอยู่ตลอดเวลาปรับตัวให้ทันกับสภาพการณ์และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

4. กิจกรรมศิลปะส่งเสริมให้มีความคิดเห็นเป็นของตัวเอง ได้แก่ การส่งเสริมให้เด็กสามารถคิดในสิ่งใหม่ ๆ ที่ตนได้รับจากประสาทสัมผัสด้านต่าง ๆ และสามารถถ่ายทอดความคิดให้เป็นรูปธรรมตามปริมาณสิ่งเร้าและความพร้อมของเด็กแต่ละคน ศิลปะเด็กนอกจากจะแสดงความบริสุทธิ์ใจและจริงจังในการแสดงออกแล้ว ทั้งรูปแบบและเนื้อหายังมีลักษณะ เฉพาะตัวอีกด้วยซึ่งสิ่งเหล่านี้ย่อมมีผลต่อเนื่องไปถึงความคิดและพฤติกรรมของเด็กแต่ละคน

5. กิจกรรมศิลปะส่งเสริมให้สามารถดัดแปลงและประดิษฐ์สร้างสรรค์ การสร้างสรรค์เป็นการรู้จักดัดแปลงตกแต่ง หรือประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ขึ้น การสร้างสรรค์กิจกรรมศิลปะย่อมมีผลต่อเนื่องไปสู่ความรู้สึกนึกคิดและการแสดงออกทั่ว ๆ ไป

6. กิจกรรมศิลปะส่งเสริมให้สามารถลดสกัดตันทอนประสบการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากการแสดงออกทางศิลปะที่สะท้อนความรู้สึกนึกคิดนั้น สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เสนอไว้ในงานศิลปะ จะถูกลดสกัดตันทอนให้เหลือเพียงส่วนที่เห็นว่าจำเป็นหรือชื่นชอบมากที่สุด

7. กิจกรรมศิลปะส่งเสริมให้เป็นผู้รับรู้สิ่งต่าง ๆ อย่างกว้างขวางจากการแสดงออกทางศิลปะอย่างต่อเนื่องเด็กจะแสดงออกหลายลักษณะ รับรู้หลายด้านเพื่อนำมาแสดงออก นอกจากนั้นการสร้างสรรค์ในแต่ละกิจกรรมยังต้องคิดหลายด้านและหลายครั้ง คิดวิเคราะห์ เปรียบเทียบคุณสมบัติ ปริมาณ และคุณภาพ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจที่แน่นอน (วิรุณ ตั้งเจริญ.2539:143-144)

2.6 การสอนศิลปศึกษาในระดับประถมศึกษา

เด็กในวัยเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในการเรียนศิลปะนั้น ต้องมีการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 หรืออาจจะเรียกได้ว่ามีการใช้ในทุกส่วนของร่างกาย การที่จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดีคงจะต้องให้เด็กนั้นได้ลงมือปฏิบัติจริงการแสดงออกทางด้านศิลปะก็เช่น ครูผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์และเต็มความสามารถ

โลเวนเฟลด์ (นวลลอ ทินานนท์. 2542: 27-32; อ้างอิงจาก Lowenfeld. 1987) ได้แบ่งพัฒนาการทางศิลปะของเด็กในช่วงวัย 7-9 ปี ดังนี้

วัยสร้างความคิดรวบยอด (The Schematic Stage) อายุระหว่าง 7-9 ปีเมื่อเด็กได้พัฒนาการจากการขีดเขียนมาถึงการพยายามสร้างสัญลักษณ์ที่จะสื่อความหมายคน สัตว์สิ่งของ สัญลักษณ์ที่เป็นความคิดรวบยอดของสิ่งต่าง ๆ ความคิดรวบยอดถูกกำหนดขึ้นเมื่อลักษณะเฉพาะของสิ่งของนั้นๆ เช่น ต้นไม้บ้าน แต่หากเด็กมีการเปลี่ยนแปลงรูปทรง ความคิดรวบยอดของสิ่งนั้นๆ ก็จะไม่คงที่ เด็กจะแสดงถึงลักษณะสำคัญเท่านั้น สิ่งที่เด็กวาดออกมาคือสัญลักษณ์ของภาพลักษณะในจินตนาการ รูปที่เด็กวาดจะคล้ายของจริงมากกว่าวัยก่อน เพราะเด็กสามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวเองกับสิ่งแวดล้อมได้ดีขึ้น มีลักษณะการวาดดังนี้

มีการวาดซ้ำๆ ซึ่งเป็นการแสดงถึงความพยายามในการทำความเข้าใจของความคิดรวบยอดนั้นๆ และมักวาดเส้นที่เรียบง่ายไม่ลังเลใจ

- รูปที่วาดจะแสดงถึงความรู้ของเด็กเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว
- ความคิดรวบยอดจะเปลี่ยน หากเด็กพบว่ามันมีความหมายพิเศษหรือสำคัญสำหรับเขา
- การใช้เนื้อที่ในการวาด เด็กยังไม่สามารถจัดวางภาพให้เป็น 3 มิติ จะจัดวางในลักษณะ 2 มิติ จะพยายามแสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่ว่างกับวัตถุต่าง ๆ ให้มีความสัมพันธ์กัน โดยเด็กจะวางวัตถุต่าง ๆ ไว้บนเส้นฐาน (Base Line) คือเส้นที่ใช้รองรับสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในภาพ เด็กอาจมีความเชื่อว่าเส้นฐานเป็นเส้นที่สามารถสร้างสรรพสิ่งต่าง ๆ ตั้งอยู่ได้ เส้นฐานอาจเป็นเส้นนอน เส้นโค้ง เส้นเฉียงหรือขอบกระดาด รูปต่าง ๆ ที่อยู่บนเส้นฐานและตั้งได้ฉากกับเส้นฐานด้วย ในภาพหนึ่ง ๆ อาจมีเส้นฐานหลายเส้น ในบางครั้งเด็กอาจไม่ใช้เส้นฐานในความหมายของพื้นดินแต่มันอาจหมายถึงขอบโต๊ะที่เด็กวาดคนล้อมอยู่

- มีการจัดวางภาพในลักษณะของภาพพับกลาง (Folding Over) ที่มีลักษณะคล้ายกับการพับกระดาดเป็นสองตอนและใช้เส้นรอยพับเป็นเส้นกั้นกลางรูปวาดจะปรากฏเส้นบนฐาน (คือรอยพับทั้งสอง) โดยด้านบนมีลักษณะเป็นหัวตั้ง ส่วนรูปที่ปรากฏบนเส้นฐานดังกล่าวก็จะกลับหัว การที่เด็กวาดเช่นนั้นแสดงให้เห็นถึงการดึงเอาสิ่งแวดล้อมให้เข้ามาสัมพันธ์กับตน ซึ่งถือว่าเป็นศูนย์กลาง

- นอกจากการใช้เส้นฐาน (Base Line) และการพับกลาง (Folding Over) เด็กยังเขียนภาพให้มีลักษณะที่สามารถทะลุมองเห็นภายในได้แม้ว่าจะเป็นการทับซ้อนกันเป็นลักษณะของภาพโปร่งใส คล้ายกับภาพเอกซเรย์ (x-Ray Picture)

- ในเด็กบางคนมีการวาดรูปโดยต้องการแสดงให้เห็นเหตุการณ์ เรื่องราวหลายเหตุการณ์ในภาพให้ทุกสิ่งปรากฏออกมาพร้อมกัน ด้วยการแสดงออกในลักษณะของภาพที่มองจากมุมสูง (Bird Eyes View) เป็นการแสดงถึงความพยายามในการแสดงออกอย่างภาพ 3 มิติ ด้วยการแสดงออกของวัตถุคล้ายกับรูปแปลนหรือรูปด้านบน (ในแบบก่อสร้าง) เช่น โต๊ะ เก้าอี้

- การแสดงออกด้านรูปคน เด็กจะแสดงถึงความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับคนว่ามีส่วนประกอบภายนอกอย่างไร เช่น หัว ลำตัว แขน ขา และเด็กจะเขียนส่วนประกอบของใบหน้าซึ่งจะมีรูปลักษณะที่ต่างกันตามที่เด็กเข้าใจจะมีการตกแต่ง โดยใส่เสื้อผ้าให้คนที่เด็กวาดด้วย

- จะมีการวาดคนในลักษณะหนึ่ง ๆ ซ้ำกันและหากเด็กเห็นว่าอวัยวะส่วนใดสำคัญ เขาจะเน้นให้มีขนาดใหญ่ เกินจริงตามสัดส่วน

- การใช้สี เริ่มมีการใช้สีให้สัมพันธ์กับวัตถุและมักใช้สีซ้ำ ๆ ในวัตถุเดียวกัน ซึ่งเด็กจะใช้สีตามความเข้าใจเช่นนี้ตลอด ไม่ว่าสภาพการณ์จะเปลี่ยนไปเช่นไร ในวันที่ฝนตก ฟ้ายครึ้มหรือวันที่แดดออกจำเด็กก็ยังคงใช้สีฟ้าเขียนท้องฟ้าเด็กยังคงเข้าใจว่าหน้าต๋องต้องมีสีเขียว แม้ว่ามันจะแห้งเหี่ยวเป็นสีน้ำตาลแล้วก็ตาม

- ด้านการออกแบบไม่พบว่าเด็กช่วงวัยนี้มีการออกแบบหรือมีจุดมุ่งหมายเช่นนั้น เป็นเพียงแต่การแสดงออกถึงการวาดซ้ำ ๆ กัน ซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติของเด็กวัยนี้ ซึ่งจะต่างกับการออกแบบของผู้ใหญ่ ซึ่งทำไปโดยมีจุดมุ่งหมาย ครูไม่จำเป็นต้องสอนถึงหลักการออกแบบอย่างเอาเป็นเอาตายกับเด็ก เพราะมันอาจเป็นการทำลายความเป็นธรรมชาติ และความมีอิสระในการสร้างงานอย่างวิสัยของเขาควรจะเป็น (นวลลออ ทินานนท์.2542:27-32)

เกษร ธิตะจारी ได้กล่าวถึงการสอนศิลปะที่ดีไว้ว่า การสอนศิลปะที่ดีและมีประสิทธิภาพนั้น ขึ้นอยู่กับตัวผู้สอนเป็นสำคัญเริ่มตั้งแต่ความพร้อมของผู้สอนใน การเตรียมการสอน โดยการศึกษาหลักสูตร เนื้อหาวิชา การทำสื่อการสอน การกำหนดกิจกรรม การเรียนการสอน ตลอดจนหลักการประเมินผล (เกษร ธิตะจारी. 2543: 12)

ศิลปศึกษาในโรงเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มักจะมีการเรียนการสอนที่เป็นพื้นฐานทางศิลปะให้กับนักเรียน คือ การเขียนภาพระบายสี การปั้นและการแกะสลักการพิมพ์ภาพ และการออกแบบเศษวัสดุ เพื่อเป็นการฝึกทักษะในการทำงาน กิจกรรมดังกล่าวคือ

1. การเขียนภาพระบายสี เป็นเรื่องเกี่ยวกับการนำเทคนิคการใช้สีของแต่ละประเภทมา ระบายสี มีการทดลองสี ตลอดจนสามารถถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ รอบตัวออกมาเป็นภาพวาด โดยมี

เส้น แสงเงา ลักษณะพื้นผิว องค์ประกอบศิลปะ มาเขียนภาพระบายสี เป็นการฝึกพัฒนาความสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อและสายตา

2. การปั้น โดยใช้วัสดุ เช่น ดินเหนียว ดินน้ำมัน กระดาษผสมกาว มาปั้นให้เป็นรูปร่างต่างๆ ตามจินตนาการ เป็นการฝึกกล้ามเนื้อ

3. การแกะสลัก เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่มุ่งส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และเป็นการพัฒนากล้ามเนื้อให้ประสานกับสายตาได้เป็นอย่างดี

4. การพิมพ์ภาพ เป็นการนำเอาพื้นผิวของวัสดุต่าง ๆ มาพิมพ์เป็นภาพซึ่งพื้นผิวนั้นอาจมีลักษณะที่แตกต่างกันไปก็จะขึ้นอยู่กับวัสดุนั้น การพิมพ์ภาพถือเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการในการที่พิมพ์ให้เป็นเรื่องราวเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

5. การออกแบบเศษวัสดุ เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนได้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยการนำเอาเศษวัสดุต่าง ๆ มาประยุกต์ ดัดแปลง แต่งเติม ให้เกิดผลงานชิ้นใหม่ชิ้นมา กิจกรรมนี้จะทำให้นักเรียนได้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น

มะลิฉัตร เชื้ออานนท์ (2529: 5-8) กล่าวถึงพัฒนาการทางศิลปะของเด็กวัยก่อนวัยรุ่น (Preadolescent) อายุ 9 – 14 ปี ว่าเด็กวัยนี้มีความสามารถในการพินิจวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ หรือเลือกเป็นสิ่งที่ใดดี สิ่งใดด้อย เด็กในวัยนี้จากการค้นคว้าของ (Garder; & Rosentiel. 1977) พบว่าสามารถเห็นและรู้งานของตนดีหรือด้อยเช่นไร แม้บางครั้งไม่มีการสื่อว่าต้องการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงข้อด้อยนั้น

จากข้อมูลดังกล่าว การจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กนั้นถือได้ว่าเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์และมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนนั้นได้มีการพัฒนาการด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้าน อารมณ์ สังคม ร่างกายและสติปัญญา ครูจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างแรงจูงใจ เสริมการกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละวัย ซึ่งผู้เรียนจะสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอน CISST

3.1 แนวคิดทฤษฎีพหุศิลปศึกษา

การปฏิรูปเนื้อหาวิชากระบวนการเรียนการสอนศิลปศึกษาให้ก้าวทันไปกับการเปลี่ยนแปลงในยุคแห่งการปฏิรูปการศึกษาและปฏิรูปสังคมทั้งระบบ กระบวนการสอนพหุศิลปศึกษาซึ่งได้บูรณาการแนวคิดและการสร้างงานศิลปะโดยใช้สื่อที่หลากหลาย ทั้งสื่อร่างกาย สื่อภาษา สื่อวัสดุ ฯลฯ อันเป็นการแสดงจากสภาพการรู้คิดและจินตนาการเพื่อสะท้อนถึงสุนทรียะภูมิปัญญาและวัฒนธรรม (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2545: 11) ซึ่งมีความสอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรมไทยเพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกสาธารณะให้มีจิตใจเมตตากรุณาและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตระหนักเน้นให้เยาวชนเป็นคนที่มี

ความคิดสร้างสรรค์และนำไปประยุกต์ในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นเมื่อศิลปะได้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาจนเข้าสู่ยุคหลังสมัยใหม่ ซึ่งมีแนวคิดเปิดโอกาสให้ศิลปินและผู้สนใจศิลปะได้ถ่ายทอดอารมณ์ความคิดสร้างสรรค์อย่างอิสระและหลากหลาย เพื่อพัฒนาการจากเดิมควรที่จะมีการพัฒนาไปทุกๆ ด้าน

แผนการพัฒนานาพหุศิลปศึกษา (Art Education) อันประกอบด้วย ทฤษฎีสันับสนุน 5 ทฤษฎี ได้แก่

1. ทฤษฎีพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน
2. ทฤษฎีพหุศิลปศึกษาเชิงพหุปัญญา
3. ทฤษฎีพหุศิลปศึกษาเชิงภูมิปัญญาไทย
4. ทฤษฎีพหุศิลปศึกษาเชิงศิลปะหลังสมัยใหม่
5. ทฤษฎีพหุศิลปศึกษาเชิงความสามารถพิเศษ

ปรัชญาและแนวคิด

การพัฒนาสังคมไปสู่อารยสังคม จึงมีความจำเป็นต้องสร้างสังคมธรรมมาภิบาล ให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้สร้างสรรค์ เป็นสังคมแห่งจริยธรรม และสันติสุข บนพื้นฐานความมั่นคงทางเศรษฐกิจที่มีช่องว่างทางเศรษฐกิจน้อยที่สุด โดยมุ่งพัฒนาศาสตร์และวิชาชีพให้มีความสำคัญเท่าเทียมกัน มีสภาพเป็นสหวิทยาการบนภาพซ้อนหลายมิติและมีพลวัต เป็นสังคมที่ให้คุณค่าของชุมชน ความเป็นชาติและความเป็นสังคมโลกเชื่อมั่นในภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาสากล

วิสัยทัศน์และเจตนารมณ์

แผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาพหุศิลปศึกษาสำหรับสังคมไทย(2544) เป็นแผนกลยุทธ์เพื่อร่วมปฏิรูปสังคมและการศึกษาเพื่อสร้างดุลยภาพระหว่างการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมศาสตร์ มนุษย์ศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ โดยเชื่อมั่นว่าพัฒนาการของสังคมต้องมีสภาพเป็นองค์รวม มีฐานการพัฒนาจากศาสตร์ต่างๆ อย่างครอบคลุม และมีพลังผลักดันให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด พลังสร้างสรรค์ดังกล่าว

มาตรฐานการเรียนรู้ด้านศิลปศึกษาเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ดังกล่าวแล้วนี้มีความสอดคล้องกับทฤษฎีสันสนับสนุนพหุศิลปศึกษา 5 ทฤษฎีคือ ทฤษฎีพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน ทฤษฎีพหุศิลปศึกษาเชิงพหุปัญญา ทฤษฎีพหุศิลปศึกษาเชิงภูมิปัญญาไทย ทฤษฎีพหุศิลปศึกษาเชิงศิลปะหลังสมัยใหม่ ทฤษฎีพหุศิลปศึกษาเชิงความสามารถพิเศษ

3.2 แนวคิดตามแบบทฤษฎีพหุศิลปศึกษาเชิงความสามารถพิเศษ (GCAE.Gifted Child Art Education)

เด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ หมายถึง เด็กที่แสดงออกซึ่งความสามารถโดดเด่น ด้านใดหนึ่งหรือหลายด้าน ในด้านสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ การใช้ภาษา การเป็นผู้นำการสร้างทางทัศนศิลป์ ศิลปะการแสดง ความสามารถทางดนตรี ความสามารถทางดนตรี และ ความสามารถวิชาการ ในสาขาใดสาขาหนึ่งหรือหลายสาขา อย่างเป็นที่ประจักษ์เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กอื่นที่มีอายุระดับเดียวกัน สภาพแวดล้อมหรือประสบการณ์ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2541: 9)

วิรุณ ตั้งเจริญ (2543: 8) ได้กล่าวว่า มีความเชื่อในความที่พิเศษที่เกิดจากพันธุกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความสามารถทางดนตรี และทัศนศิลป์ แต่มีแรงสนับสนุน และการค้นคว้าวิจัยมากมาย ที่ยืนยันแรงผลักดัน ในเรื่องของสภาพแวดล้อม การเลี้ยงดูและบริบททางวัฒนธรรม ที่เป็นแรงผลักดันสำคัญสำหรับเด็ก ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านต่างๆ

3.3 แนวคิดตามแบบทฤษฎีพหุศิลปศึกษาเชิงศิลปะหลังสมัยใหม่

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนพหุศิลปศึกษาเชิงศิลปะหลังสมัยใหม่เพื่อสอดคล้องกับสังคมโลกวันนี้หรือโลกหลังสมัยใหม่ สังคมปัจจุบันนี้เป็นสังคมที่เกี่ยวกับการพัฒนาการของระบบทุนนิยมที่หลากหลายเชื้อชาติเป็นทุนนิยมของผู้บริโภคเป็นยุคการแข่งขันทางเทคโนโลยี ดังนั้นเราจะปรับเปลี่ยนการนำเสนอสิ่งใหม่ๆหรือมีการพัฒนาเกิดขึ้นเพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ปัจจุบันของโลกวันนี้หรือโลกหลังสมัยใหม่ การศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ต้องพัฒนาสมองให้มนุษย์รู้จักคิดสามารถคิดอย่างมีอิสระเสรีภาพ การเรียนการสอนศิลปศึกษาจึงมีบทบาทและหน้าที่มากขึ้นเพื่อถ่วงโยงการเรียนรู้ไปสู่ศาสตร์อื่นๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเรียนการสอนศิลปะในประเทศไทยดำเนินการมานานับศตวรรษมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนศิลปะตามลำดับ เท่าที่ผ่านมามีการเรียนการสอนศิลปะยังคงดำเนินการเรียนการสอนแยกศิลปะตามลักษณะสื่อการแสดงออกเป็นทัศนศิลป์ นาฏศิลป์ ดุริยางค์ศิลป์และอื่นๆ อีกทั้งพัฒนาการทางความคิดความเชื่อเกี่ยวกับศิลปะที่พัฒนามานั้น ยังคงหยุดที่ความคิด ตามแบบของศิลปะสมัยใหม่อันเป็นกระแสความคิด ความเชื่อทางศิลปะที่ดำเนินกว่าหนึ่งศตวรรษแล้ว หนึ่งศตวรรษนับเป็นช่วงเวลายาวนานมาก จนทำให้นักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับศิลปะต้องกลับมาพิจารณาทบทวนว่าความคิดความเชื่อต่างๆ ตกยุค ตกสมัย ไปแล้วหรือยังจำเป็นที่ผู้เกี่ยวข้องต้องกระตุ้นเตือนให้ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบการเรียนการสอนศิลปะ รับรู้ถึงความจริงดังกล่าว ว่ากระบวนการเดียวการสอนศิลปะในประเทศไทย กำลังสร้าง ผู้เสพและผู้สร้าง งานศิลปะแบบโบราณ ไม่ทันต่อกระแสความรู้สึกละของโลกปัจจุบัน

ดังนั้น การที่เราจะหวังให้งานศิลปะของไทยเป็นที่ยอมรับของชุมชนโลกคงเป็นไปได้ยาก ทั้งนี้เพราะปรากฏการณ์ทางความคิดในการสร้างงานศิลปะได้ปรับเปลี่ยนจากกระแสดความคิดแบบสมัยใหม่ซึ่งมองศิลปะด้วยกรอบสาย ตามแบบวิทยาศาสตร์ มาสู่กระแสความคิด ความเชื่อแบบหลังสมัยใหม่ ซึ่งพัฒนาขึ้นมาตั้งแต่ช่วงราว ทศวรรษ 1930 เป็นต้นมา และมาปรากฏตัวชัดเจน มีอิทธิพลกระจายไปสู่ศาสตร์แขนงต่างๆ ในช่วงตั้งแต่ ทศวรรษ 1960 เป็นต้น ทั้งนี้หากเปรียบกับช่วงวัยของมนุษย์ก็นับได้ว่า ความคิดอย่างแบบสมัยใหม่ อยู่ในวัยหนุ่มเต็มตัว ที่ผ่านร้อน หนาว มาจนถึง ช่วงที่สุกเต็มที่ พร้อมจะดำเนินการใหญ่ ไม่ใช่กระแสความคิดที่เป็นเพียงแพชชั่นนิยม ช่วงระยะ ชั่วครั้งชั่วคราว และเชื่อได้ว่า ในช่วงยุคที่จะมาถึง เป็นช่วงเวลาของความคิดแบบหลังสมัยใหม่ อย่างแน่นอน อีกทั้งยังเป็นกระแสความคิด ของชุมชนโลก มากกว่าจะเป็นเพียงความคิด ของชุมชนชาติใดชาติหนึ่ง

ศิลปะทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นทัศนศิลป์ ศิลปะการแสดง ดนตรี วรรณกรรม สถาปัตยกรรม ศิลปหัตถกรรม ล้วนเป็นภาพสะท้อน ทั้งที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุสะท้อนความรู้สึกนึกคิด ภูมิปัญญา ทักษะ จินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ จิตวิญญาณชุมชน ประเทศชาติหรือวัฒนธรรมหนึ่ง ศิลปะและวัฒนธรรมสะท้อนความเข้มแข็งและอ่อนแอของสังคมและประเทศชาติ การพัฒนาสังคมและประเทศชาติที่สมบูรณ์ ต้องพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรมให้เข้มแข็งไปพร้อมกันกิจกรรมศิลปะเป็นกระบวนการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานที่จะสร้างเด็กเยาวชน และสมาชิกสังคมให้ซึมซับกระบวนการคิด กระบวนการจินตนาการและกระบวนการสร้างสรรค์ที่หลากหลาย ให้ซึมซับอยู่ในการเรียนรู้คิด พฤติกรรมของสมาชิกทุกคนในสังคม ทุกวิชาชีพ กิจกรรมศิลปะมีคุณค่าในความซาบซึ้ง (Appreciation) ที่บุคคลจะพึงมีต่อศิลปะ คุณค่าในการพัฒนาพฤติกรรมและบุคลิกภาพ (Behavior and Personality) ที่มีศักยภาพในการแสดงออก (Expression) จินตนาการหรือจินตภาพ (Imagination) การมีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ในการดำรงชีวิตในสังคม และคุณค่าในวัฒนธรรมบูรณาการ (Integral Culture) ในสังคมที่พลังทางศิลปะและศักยภาพของบุคคลจะก่อให้เกิดการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าและดีงามอย่างแท้จริงสืบไปอย่างแท้จริงสืบต่อไป

วิรุณ ตั้งเจริญ (2544: 52-53) ได้เสนอการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลังสมัยใหม่ บนฐานคิดข้อเสนอเกี่ยวกับพหุศิลปศึกษาในสังคมดังนี้

1. การเรียนการสอนผู้เรียนต้องเป็นศูนย์กลางแก่ผู้เรียน ครูมีหน้าที่เป็นผู้จัดการวางแผน กิจกรรมต่างๆ ให้
2. กิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการสามารถเลือกใช้สื่อ หลากหลายชนิด เพื่อการแสดงออกทางศิลปะที่อิสระ ปราศจากกรอบจำกัดแบบเก่า

3. กิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่พัฒนาให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพในการคิด (Thinking process) อย่างเต็มศักยภาพ อันจะนำไปสู่ความสมดุลระหว่างการคิดหาเหตุผลและจินตนาการ อันจะก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์อย่างมีคุณค่า

4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่พัฒนาศักยภาพในการรับรู้ การเสพสุนทรีย์ของผู้เรียนอันจะนำไปสู่การเป็นผู้เข้าใจในสุนทรีย์อย่างศิลปะหลังสมัยใหม่

5. กิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในอันที่จะเข้าใจ ความรู้ ความคิดของสากลและนานาชาติ (Globalize) ขณะเดียวกันก็กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักตัวตนของตัวเอง ชุมชนและสังคมที่ผู้เรียนดำรงอยู่

6. กิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนศิลปะ ะลึกและตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำรงชีพอันจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อม ชีวิตและงานศิลปะได้มากขึ้น

7. กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงการอยู่ร่วม การแลกเปลี่ยนความคิด การเข้าใจถึงความหลากหลายและความแตกต่าง อันเป็นปรากฏการณ์จริงของสังคม

พฤทธิ ศุภเศรษฐศิริ (2543: 14–17) ได้กล่าวถึงนักวิชาการที่ให้คำอธิบายหรือคำจำกัดความของคำว่า “Post – Modernism” หรือลัทธิหลังสมัยใหม่ ดูจะเป็นคำที่ใช้กันมากเมื่อกล่าวถึงงานศิลปะและความคิดในช่วงระยะสามสิบปีที่ผ่านมา ทว่าหากถามลัทธิสมัยใหม่หรือที่เรียกว่า Post – Modernism เป็นเช่นใดหลายท่านก็ยังไม่สามารถให้คำอธิบายที่กระจ่างชัดได้ อย่างไรก็ตาม มีนักวิชาการหลายท่านที่พยายามให้คำอธิบายหรือคำจำกัดความของ Post – Modernism ไว้หลากหลายลักษณะ

เคลกส์ (Mary Klages) ให้คำอธิบายว่า คำว่า Postmodernism เป็นคำศัพท์เฉพาะที่มีความซับซ้อน เป็นคำที่แสดงถึงกลุ่มของความคิด ซึ่งเกิดขึ้นในวงการวิชาการตั้งแต่กลางทศวรรษ 1980 ลัทธิหลังสมัยใหม่ หรือ Postmodernism เป็นคำที่ยากจะให้คำนิยามหรือคำอธิบาย ทั้งนี้เพราะมันเป็นแนวความคิด (Concept) ซึ่งปรากฏตัวในวงการศึกษาค้นคว้า และวงการคิดที่หลากหลาย กว้างขวาง ทั้งในวงการศิลปะสถาปัตยกรรม ดนตรี ภาพยนตร์ วรรณคดี สังคมวิทยา การสื่อสาร แฟชั่น และเทคโนโลยี นับเป็นเรื่องที่ยากที่จะบอกกว่าคำ ๆ นี้ หรือความคิดนี้เกิดขึ้นเมื่อใด หรือ Postmodernism เริ่มต้นขึ้นเมื่อใดแน่นอน (Klages. 1997)

จากแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงศิลปะหลังสมัยใหม่บ่งบอกถึงเรื่องการเรียนรู้การสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ไม่มีกรอบหรือกฎเกณฑ์แบบเก่าๆ เน้นความคิดที่สร้างสรรค์อย่างหลากหลาย เช่น สามารถใช้สื่อหรือวัสดุ หรือเรื่องราวของธรรมชาติสิ่งแวดล้อมมาบูรณาการเกี่ยวข้อประสานกันก็ได้ ซึ่งครูจะเป็นเพียงผู้ดูแลแนะนำเพียงอย่างเดียว โดยให้นักเรียนมีความอิสระในการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ที่ไม่มีกรอบหรือกฎเกณฑ์ที่บังคับตายตัว

3.4 แนวคิด CISST

การเรียนการสอนศิลปศึกษาต้องมีการปฏิรูปการเรียนรู้ใหม่จากเดิม เข้าสู่พหุศิลปศึกษาที่มีแนวคิดที่หลากหลาย ซึ่งสามารถช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ที่หลากหลาย ดังนั้น แนวคิด CISST จึงมีความหมายดังนี้

C คือ Creativity “ความคิดสร้างสรรค์” จำเป็นต้องมีอยู่ในทุกวิชาชีพทุกคนไม่ว่าจะเป็น นักวิทยาศาสตร์ หมอ นักดนตรี ช่างราชการ ช่างนา ความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ แสดงออกมาในรูปแบบการต่างๆ กัน ความคิดสร้างสรรค์เป็นไปทั้งกระบวนการคิด และปรากฏที่เป็นรูปธรรม ความคิดสร้างสรรค์ในที่นี้มุ่งเน้นปรากฏการณ์ รูปธรรมที่นำเสนอออกมาทางรูปแบบของผลงานศิลปะ

I คือ Imagination “จินตนาการ” คือ ภาพในสมองที่มีอยู่กับทุกคนอาจเป็นความฝัน แต่เราก็มักจะเชื่อว่าจินตนาการมีความจริงอยู่พอสมควร จินตนาการก็มักจะพยายาม หรือนึกกันไปสู่อจินตนาการนั้น

S คือ Sensibility กระแสศิลปะสมัยใหม่ (Modern Art) และยุคหลังสมัยใหม่ (Post Modern Art) ได้เปลี่ยนแปลงไปมาก ความคิด และประสาทสัมผัสทางด้านต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องกับทัศนศิลป์ อาจบูรณาการกับศิลปะการแสดงดนตรี ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมทางสังคมทางการศึกษาทางด้านสุนทรียศึกษา ได้เข้าไปเกี่ยวกับประสาทสัมผัสทุกด้านมากขึ้นน้อยต่างกันไป

S คือ Systematization “การจัดระบบ” ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของกรอบการออกแบบการกำหนด โครงสร้างภาพ การวางแผนใช้สี การตกแต่ง ความละเอียดประณีต ระบบคิดที่ซับซ้อน ซึ่งในแต่ละงานหรือแต่ละกิจกรรมก็มีความน้อยต่างกันออกไป กิจกรรมและการตรวจวัด การจัดระบบการคิด และการทำงานทางศิลปะจึงมีความจำเป็นด้วย

T คือ Transformantion ทัศนศิลป์ เป็นการมองเห็นหรือจับคู่ประสาท เป็นด้านหลักแต่การมองเห็นก็เกี่ยวข้องกับกลไก และการแปลความของสมอง การมองเห็นภาพหรือรูปทรงเบื้องหน้าอย่างปกติธรรมดา คงเป็นเพียงเรื่องของการเห็นโดยทั่วไป แต่การมองเห็นที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์และศิลปะ จะเป็นเรื่องของความสามารถในการแปลงรูปหรือสร้างรูปขึ้นมาใหม่ “การพัฒนารูปทรง” ในที่นี้จึงเป็นประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งในการตรวจสอบเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ (วิรุณ ตั้งเจริญ; และคณะ. 2543: 1-2).

จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า.(2542: 32) กล่าวสรุปความคิดหลัก CISST ไว้ดังนี้

C ย่อมาจาก Creativity หรือความคิดสร้างสรรค์ คือ ความสามารถในการคิด ดัดแปลง ต่อเติม ริเริ่มหรือแก้ปัญหาให้เกิดสิ่งแปลกใหม่

I ย่อมาจาก Imagination หรือจินตนาการ คือ ความสามารถในการถ่ายทอดความนึกคิด ความฝันหรือสิ่งที่เพิ่มเติมจากต้นแบบได้อย่างน่าสนใจ

S ย่อมาจาก Sensibility หรือความรู้สึกสัมผัสจากการรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าอันได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และกายสัมผัส

S ย่อมาจาก Systematization หรือการจัดระบบภาพ คือ ความสามารถในการวางแผน การออกแบบ การมองเห็นความเชื่อมโยงและปฏิสัมพันธ์ของส่วนประกอบในผลงานศิลปะจนเกิดเป็นความเข้าใจในโครงสร้าง (Structure) โดยรวมและสามารถถ่ายทอดเป็นผลงานศิลปะได้

T ย่อมาจาก Transformatation หรือการพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปทรง คือ ความสามารถในการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การปรับเปลี่ยนรูปทรงให้ต่างจากต้นแบบเดิมโดยสิ้นเชิง

ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity)

ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างเป็นความสามารถอย่างหนึ่งของมนุษย์ในวงการศึกษาและวิจัยค้นคว้าเรื่อง ความคิดสร้างสรรค์มักจะอธิบายและให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ในลักษณะต่างๆดังนี้

ฮอลสัน (Olsan. 1980:11) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถที่มีส่วนประกอบสำคัญ 2 ส่วน คือ ความคิดคล่อง (Fluency) เป็นความสามารถในการผลิตความคิดที่นุ่มนวลและรวดเร็วในการแก้ปัญหา ความคิดยืดหยุ่น (Flexbility) เป็นความสามารถในการพบลักษณะเท่ากัน อเนกนัยมีความคิดในการแก้ปัญหาที่แปลกไปจากธรรมดา นั่นคือ ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถที่นำไปสู่ความใหม่หรือการหยั่งเห็นในสิ่งใหม่

โรเจอร์ (Rogers. 1985: 7)ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นกระบวนการที่คิดและกระทำเพื่อให้เกิดผลผลิตใหม่ขึ้น และมีความแตกต่างไปจากบุคคลอื่น

เยลเลน และเออร์บัน (Jellen; & Urban.1986: 139) ได้ให้ความหมาย ความคิดสร้างสรรค์ว่า ความคิดที่มีประสิทธิผลที่สามารถก่อให้เกิดผลทางปฏิบัติได้ ในด้านต่างๆ หลายด้าน ได้แก่ ความคิดที่ทำให้เกิดนวัตกรรมความคิดในด้านการสร้างจินตนาการใหม่ๆ และความคิดในด้านความรู้สึกว่าจะต้องมีการก่อให้เกิดสิ่งแตกต่างไปจากรูปแบบเดิม

วิลเลียม (Williams. 1996: Abstract) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึงกระบวนการทางความคิด หรือการประดิษฐ์สิ่งที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร และจะนำไปสู่การแก้ปัญหารวมทั้งการสร้างผลผลิตใหม่

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2533: 4) ได้ให้ความหมายว่า ความคิดสร้างสรรค์ คือ ความสามารถของบุคคลในการแก้ปัญหาย่างลึกซึ้ง นอกเหนือจากความคิดหลายแง่มุมประสมประสานกันจนได้ผลผลิตใหม่ที่ถูกต้องสมบูรณ์

พรณี เกษมกล (2534: 107) กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองที่สามารถคิดได้หลายทิศทาง หลายแง่มุมและเน้นความคิดแบบอเนกนัยปรุงแต่ง ความคิดเดิมผสมผสานจนเกิดเป็นความคิดใหม่ รวมทั้งการประดิษฐ์ค้นพบสิ่งต่างๆตลอดจนวิธีการคิด ทฤษฎีที่มีหลักการได้สำเร็จ

อารี พันธมณี (2540: 6) ให้ความหมายความคิดสร้างสรรค์ว่า เป็นกระบวนการทางสมองที่คิดในลักษณะอเนกนัย อันนำไปสู่การคิดค้นพบสิ่งแปลกใหม่ด้วยการคิดดัดแปลงปรุงแต่งความคิดต่อเติมผสมผสานกันให้เกิดสิ่งใหม่ ซึ่งรวมถึงการประดิษฐ์คิดค้นพบสิ่งต่างๆ ตลอดจนวิธีการคิด ทฤษฎีหลักการได้สำเร็จ

อารี รังสินนท์ (2532: 5) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางสมองที่คิดในลักษณะอเนกนัย อันนำไปสู่การค้นสิ่งแปลกใหม่ด้วยการคิดดัดแปลง ปรุงแต่งจากความคิดเดิมผสมผสานกันให้เกิดสิ่งใหม่ซึ่งรวมทั้งการประดิษฐ์คิดค้นพบสิ่งต่างๆ ตลอดจนวิธีการคิดทฤษฎีหลักการได้สำเร็จ

ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์

ได้มีผู้กล่าวถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ ไว้ดังนี้

เยาวพา เดชะคุปต์ ได้กล่าวถึงข้อคิดของ เจอร์ซิล (เยาวพา เดชะคุปต์. 2522; อ้างอิงจาก (Jersild. 1922: 153 -158) ว่าความคิดสร้างสรรค์ มีส่วนช่วยในการส่งเสริมเด็กในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ส่งเสริมสุนทรียภาพ เด็กจะรู้จักชื่นชมและมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งต่างๆ ซึ่งผู้ใหญ่ควรกระทำเป็นตัวอย่าง โดยการยอมรับและชื่นชมในผลงานของเด็ก การพัฒนาสุนทรียภาพแก่เด็ก โดยให้เด็กเห็นว่าทุกอย่างมีความหมายสำหรับตัวเขา ส่งเสริมให้เด็กรู้จักสังเกตสิ่งที่แปลกจากสิ่งธรรมดาสามัญให้ได้ฟังในสิ่งไม่เคยฟังและหัดให้เด็กสนใจสิ่งต่างๆ รอบตัว

2. ผ่อนคลายอารมณ์ การทำงานสร้างสรรค์เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ลดความกดดันความคับข้องใจและความก้าวร้าวลง

3. สร้างนิสัยการทำงานที่ดี ขณะที่เด็กทำงานครูจะสอนระเบียบและวินัยที่ดีในการทำงานควบคู่ไปด้วย เช่น ฝึกให้เด็กรู้จักเก็บของเข้าที่ ล้างมือเมื่อทำงานเสร็จแล้ว เป็นต้น

4. พัฒนากล้ามเนื้อมือ เด็กจะสามารถพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่จากการเล่น การเคลื่อนไหว การเล่นบล็อก และการพัฒนากล้ามเนื้อเล็กจากการตัดกระดาษ ประดิษฐ์ภาพ วาดภาพด้วยนิ้วมือ การต่อภาพติดต่อก การเล่นเกมดานตะปู

5. เปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง เด็กจะชอบทำกิจกรรมและใช้วัสดุต่างๆ ซ้ำๆ กัน เพื่อสร้างสิ่งต่างๆ ซึ่งเป็นโอกาสที่เด็กจะใช้ความคิดริเริ่มและจินตนาการของเขาสร้างสิ่งใหม่ๆ ขึ้น

ครูควรหาวัสดุต่างๆ ไว้ให้ได้มีโอกาสการพัฒนาการทดลองของตนเอง เช่น กล้องยาสีฟัน เปลือกไข่และเศษวัสดุต่างๆ และเศษวัสดุเหลือใช้เพื่อให้เขาฝึกสมมติเป็นนักก่อสร้าง หรือสถาปนิก

วรารภรณ์ รักวิชัย (2533: 159) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นสิ่งสำคัญและมีคุณค่าอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์ที่อยู่ในสังคมปัจจุบัน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผลจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของมนุษย์และการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม นวัตกรรมและเทคโนโลยีนั้นจะให้มนุษย์อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข เป็นที่สามารถปรับตัวและรู้จักคิดแก้ปัญหาต่างๆ เฉพาะหน้าได้อย่างรวดเร็วตามลักษณะและบุคลิภาพของบุคคล

บรรพต พรประเสริฐ (2538: 86) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์มีประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ซึ่งถือว่าเป็นประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติ

บรอมฟายด์ (Bromfield. 2003: 143) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ว่า ช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการแก้ปัญหาต่างๆ ได้ดี สามารถมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม รวมทั้งสามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว จากความสำคัญที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะสำคัญที่ควรได้รับการส่งเสริม และปลูกฝังเป็นอย่างยิ่ง เพราะช่วยให้เด็กได้พัฒนาศักยภาพของตนเองในการคิดการแก้ปัญหา สนใจต่อสิ่งรอบตัว และรู้จักแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งทำให้เด็กเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไป

องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ได้รับอิทธิพลพื้นฐานมาจากทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของ กิลฟอร์ด (Guilford) ที่อธิบายว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองที่คิดได้กว้างไกลหลายทิศทาง หรือเรียกว่าลักษณะการคิดแบบอบเนกนัย หรือการคิดแบบกระจาย (divergent thinking) ซึ่งอาร์ พันธ์มณี (2545: 35-42) นำมาสรุปเป็นรายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ได้เป็น 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความคิดคล่องตัว (Fluency) หมายถึง ความสามารถในการคิดหาแนวทางที่คล้ายกันในการแก้ปัญหาได้หลายแนวทางในเวลาที่กำหนด แบ่งออกเป็น 4 ชนิด คือ

1.1 ความคิดคล่องตัวในด้านถ้อยคำ (word fluency) เป็นความสามารถในการใช้ถ้อยคำ

1.2 ความคิดคล่องตัวในเรื่องการโยงความสัมพันธ์ (associational fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดหาถ้อยคำที่เหมือนกันหรือคล้ายกันมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ภายในเวลาที่กำหนด

1.3 ความคิดคล่องตัวทางการแสดงออก (Expressional fluency) เป็นความสามารถในการใช้วลีหรือประโยคและนำคำมาเรียงกันอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ได้ประโยคที่ต้องการ

1.4 ความคล่องแคล่วในการคิด (ideational fluency) เป็นความสามารถที่คิดในสิ่งที่ต้องการในเวลาที่กำหนด

2. ความคิดยืดหยุ่น (flexibility) หมายถึงความสามารถในการหาแนวทางที่ไม่ซ้ำกันได้หลายแนวทางในการแก้ปัญหา เช่น ให้คิดว่าจะนำแก้วพลาสติกไปใช้ทำอะไรได้บ้างภายในเวลาที่กำหนดแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

2.1 ความยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นในทันทีทันใด (spontaneous flexibility) เป็นความสามารถที่จะคิดได้หลายทิศทางในเวลาที่กำหนด

2.2 ความยืดหยุ่นในการดัดแปลง (adaptive flexibility) เป็นความสามารถในการดัดแปลงความรู้หรือประสบการณ์ให้เกิดประโยชน์หลายๆ ด้าน ซึ่งมีประโยชน์ในการแก้ปัญหา

3. ความคิดริเริ่ม (originality) หมายถึง ความคิดแปลกใหม่ เป็นความคิดที่แปลกแตกต่างจากความคิดเดิมซึ่งไม่เหมือนใคร อาจเกิดจากการนำความรู้เดิมมาคิดดัดแปลงและประยุกต์ให้เกิดเป็นสิ่งใหม่ขึ้น ความคิดริเริ่มจึงเป็นลักษณะความคิดที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรก ด้วยการอาศัยลักษณะความกล้าคิด กล้าลอง เพื่อทดสอบความคิดของตน

4. ความคิดละเอียดลออ (elaboration) หมายถึง ความคิดในรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไปได้ที่จะนำความคิดนั้นไปสู่การปฏิบัติ การสร้างการกระทำให้เป็นผลสำเร็จ ทำให้เกิดผลงานหรือผลิตผลสร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อทำให้ความคิดริเริ่มนั้นสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ คือ สิ่งที่แปลกใหม่จากเดิม ขึ้นอยู่กับบุคคล อาจนำไปสู่นวัตกรรมที่มีความหลากหลาย เพื่อสามารถบูรณาการทางความคิดให้พัฒนาในศาสตร์อื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จินตนาการ (Imagination)

อารี สุทธิพันธุ์ (2528: 45) กล่าวว่า จินตนาการเป็นผลมาจากการรับรู้ตามประสาทสัมผัสต่างๆ ของมนุษย์เรา เมื่อรู้มากเห็นมากก็ทำให้เกิดความคิดมาก มีจินตนาการในสิ่งต่างๆ มาก กล่าวได้ว่า จินตนาการเกิดจากการสังสมของการรับรู้ทั้งหมด จินตนาการเกิดได้ 2 ทาง คือ เกิดจากการรับรู้จากวัตถุจริงๆ และเกิดจากความคิดทางใจ

ชัยยุทธ์ รัตตานุกุล (2540: 62-63) กล่าวว่า จินตนาการ คือ ผลจากการรับรู้โดยประสาทสัมผัสต่างๆ ของมนุษย์ ผสมผสานกับประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม เมื่อรู้มาก เห็นมาก ก็ทำให้เกิดแนวคิดได้มาก เกิดจินตนาการในสิ่งต่างๆ มาก กล่าวไว้ว่า “จินตนาการเกิดจากการสังสมของการรับรู้ทั้งหมด” ดังนั้นจินตนาการที่ดีควรขึ้นอยู่กับความพอดีของสังคมด้วย จินตนาการแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทจินตนาการผลิตซ้ำ ได้แก่ การคิดถึงเรื่องราวเดิมที่ศิลปินหรือผู้สร้างงานทัศนศิลป์
2. ประเภทจินตนาการโครงสร้าง ได้แก่ วิธีคิดสร้างจินตนาการขึ้นจากการรวบรวมข้อมูลหรือคำบอกเล่าของผู้อื่น ซึ่งมีใช้จินตนาการที่เกิดจากประสบการณ์เดิมของตัวศิลปินเอง และศิลปินก็สามารถคิดสร้างรูปร่างต่างๆ ขึ้นมาโดยไม่จำเป็นต้องประสบกับสิ่งนั้นๆ มาก่อนเลย
3. ประเภทจินตนาการสร้างสรรค์ ได้แก่ การเกิดแนวคิดจินตนาการขึ้นใหม่ตามความต้องการและความรู้สึกภายในจิตใจของศิลปินเอง

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า จินตนาการ คือ ภาพในความรู้สึกนึกคิดของตัวบุคคล หรือภาพในสมอง จินตนาการเป็นเครื่องมือที่นำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ ในการสร้างสิ่งต่างๆ

การรับรู้จากประสาทสัมผัสทั้งห้า (Sensibility)

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526: 296) กล่าวถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสเป็น กิจกรรมที่เน้นประสาทสัมผัสหลายด้าน ทั้งประสาทสัมผัสทางตา มือ และความรู้สึกเกี่ยวกับรูปทรง พื้นผิว และวัสดุต่างๆ เป็นการเปิดโอกาสให้รู้การทดลอง ค้นคว้ารูปแบบ ปฏิบัติด้วยวัสดุที่แตกต่างกัน หลายชนิดซึ่งแต่ละชนิดจะมีคุณสมบัติแตกต่างกันออกไป ทำให้ได้รับประสาทสัมผัสหลายด้านตาม วิธีการและความเหมาะสมของกรรมวิธีที่ต่างกัน พร้อมกันนั้น กิจกรรมลักษณะนี้ช่วยให้รู้เลือกวัสดุ มีความตอบรับวัสดุต่างๆ รู้จักนำมาประกอบเข้าด้วย ตามประโยชน์และหน้าที่ที่เหมาะสมบริบท ชื่นชอบ (2543: 170) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ประสาทสัมผัส รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส จิตใจระดับแรงสุดของคนเราคือ จิตสำนึก ทำหน้าที่เกี่ยวกับการรับรู้จากสิ่งจากสิ่งรอบ ๆ ตัว โดยผ่านประสาทสัมผัส และอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย การที่เด็กเล็ก ๆ ตื่นเต้นสนุกสนานไปกับธรรมชาติการสัมผัส สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ โดยการพัฒนาอย่างรวดเร็ว และนอกจากนั้นยังเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาสติปัญญา และความสามารถในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ของเติบโตขึ้นอีกด้วย

วิรุณ ตั้งเจริญ และคณะ. (2543: 17) กล่าวถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้าไว้ดังนี้

1. กิจกรรมการวาดภาพสัมผัส โดยปกติแล้วแล้วการวาดภาพ หรือ Drawing มักเป็นการวาดภาพโดยการมองไปที่วัตถุหรือรูปทรงที่วาด แล้ววาดภาพลงบนระนาบ โดยที่ผู้วาดจะดูทั้งวัตถุหรือรูปทรงเบื้องหน้าและภาพที่ปรากฏ และมักมุ่งเน้นความเหมือนระหว่างภาพที่ปรากฏและวัตถุหรือรูปทรงเบื้องหน้าเป็นการสำคัญ ซึ่งการเขียนภาพเช่นนั้นเป็นวิธีการหนึ่งที่ได้รับการฝึกฝนกันมาจากรุ่นสู่รุ่น การวาดภาพดังกล่าวอาจการสังเกตในรายละเอียด และขาดความสัมพันธ์ระหว่างการเคลื่อนไหวสายตาสัมผัสไปบนวัตถุหรือรูปทรงเบื้องต้น ทั้งรูปทรง รูปร่าง เส้น ลักษณะผิว สังเกตและเคลื่อนไหวสายตาไปซ้ำๆ กำหนดให้มีเอกลักษณ์อย่างซ้ำ ๆ เช่นกัน ตามการเคลื่อนไหวของสายตา โดยไม่กังวลถึง

ความเหมือนเป็นด้านหลัก การเขียนภาพจะไม่มองมือหรือภาพบนกระดาษจนกว่าจะเขียนภาพเสร็จ ลึกลง ภาพที่ปรากฏจะเป็นภาพเส้นที่แสดงความนุ่มนวลตามสัมผัสหรือตามการเคลื่อนไหวของสายตาบนวัตถุหรือรูปทรงที่ต้องการวาด

2. กิจกรรมการเขียนภาพจากเพลง การเขียนภาพจากเพลงมักเป็นกิจกรรมใช้เพลงที่มีเนื้อร้อง และการเขียนภาพก็เขียนภาพตามเนื้อร้องในเพลงนั้น ซึ่งกิจกรรมเช่นนี้นั้นมักจะได้อาภาพที่แสดงเนื้อหาของเพลงชัดเจน แม้ไม่ต้องมีเพลงก็สามารถเขียนเป็นภาพได้ โดยแท้จริงแล้วคุณค่าของเพลงจะอยู่ลงจะมีที่ท่วงทำนองของลีลาของเพลงเป็นด้านหลัก เพลงจะมีเนื้อร้องหรือไม่มีเนื้อร้องก็ได้ บทเพลงที่มีเฉพาะทำนองอาจเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้จินตนาการอย่างอิสระ บนพื้นฐานประสบการณ์ของตนเอง การเขียนภาพจากเพลงในกิจกรรมนี้เป็นเพลงที่มีทำนอง เป็นเพลงสนุก เพื่อให้เด็กได้แปรความสนุกสนานผลิตผลิตจากการฟังเพลง สร้างเป็นทางทัศนศิลป์ เป็นการปรับเปลี่ยนความรู้สึกสัมผัส (Sensibility) จากการฟังไปสู่ภาพที่มองเห็น

3. กิจกรรมการเขียนภาพจากกลิ่น การเขียนภาพจากกลิ่นเป็นกิจกรรมในเชิงสุนทรียศึกษา (Aesthetic Education) ที่มุ่งพัฒนาความรู้สึกสัมผัส จากโสตประสาทหนึ่งแปรไปแสดงออกอีกโสตประสาทหนึ่ง ทำนองเดียวกับกิจกรรมการเขียนภาพจากภาพ ในแง่ความรู้สึกสัมผัสแล้วกลิ่นให้ความรู้สึกสกปรกได้ กลิ่นให้ความรู้สึกสวยงามได้ การแสดงออกทางศิลปะมิได้จำกัดไว้เพียงเฉพาะการมองเห็นภาพและเขียนเป็นภาพ ทัศนศิลป์อาจเกี่ยวข้องกับเสียง กลิ่น แสง บรรยากาศ ลีลาการเคลื่อนไหวซึ่งเป็นการพัฒนาการร่วมสมัยในปัจจุบัน

4. กิจกรรมการเขียนภาพจากรส การเขียนภาพจากรสก็เป็นกิจกรรมในเชิงสุนทรียศึกษาด้วยเช่นกัน มุ่งแปรความรู้สึกสัมผัสหนึ่งไปสู่การสร้างสรรคอีกความรู้สึกสัมผัสหนึ่ง เป็นการพัฒนาประสิทธิภาพในการรับรู้และการแสดงออกไปพร้อมกัน แม้ความรู้สึกสัมผัสทางด้านรสจะนำมาใช้ในการแสดงออกทางด้านทัศนศิลป์ไม่มากนัก แต่อีกมิติหนึ่งสีก็ให้ความรู้สึกเกี่ยวกับรส สีให้ความรู้สึกเกี่ยวกับเสียง สี ให้ความรู้สึกเกี่ยวกับกลิ่นได้เช่นกัน และในชีวิตจริงไม่อาจแยกความรู้สึกสัมผัสเหล่านี้ออกจากกันได้โดยเด็ดขาด เรารับรู้จากโสตประสาทร่วมกันและรู้สึกร่วมกัน

5. กิจกรรมการเขียนภาพจากวัตถุสัมผัส การเขียนภาพจากวัตถุสัมผัสเป็นกิจกรรมในลักษณะสุนทรียศึกษาอีกกิจกรรมหนึ่ง เป็นการถ่ายทอดวัตถุสัมผัสแปรไปสู่การเขียนภาพระบายสี กิจกรรมการเขียนภาพจากวัตถุสัมผัส มิได้เน้นการเขียนภาพรูปทรง แต่เน้นการแสดงออกที่มีต่อวัตถุสัมผัส ผิวสัมผัส และความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการสัมผัส โดยมองไม่เห็นรูปทรง ความรู้สึกสัมผัสที่เกิดขึ้นอาจเป็นความรู้สึกนุ่มนวล รู้สึกขยี้บแหยบ รู้สึกเปื่อยก ฯลฯ ความรู้สึกสัมผัสทางด้านวัตถุสัมผัสนี้มีความสัมพันธ์กับการแสดงออกทางด้านทัศนศิลป์โดยตรง เพราะถ้าผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงรูปทรง

วัตถุสิ่งของสามารถแสดงความรู้สึกสัมผัสทางด้านวัตถุสัมผัสเหล่านั้นได้ การแสดงออกน่าจะมี ความหมายยิ่งขึ้น

สรวงพร กุศลส่ง (2538: 9) ได้กล่าวว่า เกมการศึกษาแบบประสาทสัมผัส หมายถึง การจัด กิจกรรมการเล่นของเด็ก โดยครูแนะนำให้เด็กในเรื่องของการชิม การดมกลิ่น การฟัง การสัมผัส การ มองเห็น ซึ่งจะได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการเรียนรู้ จากการสังเกตและจับต้อง เปรียบเทียบส่วนที่ หยิบมาละเอียดเป็นการเพิ่มพูนความสามารถในการเรียนรู้ การสัมผัส ให้เกิดความรู้สึกจากสิ่งที่ถาวร

ข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า การรับรู้จากประสาทสัมผัสทั้งห้า เป็นกิจกรรมที่ฝึกเน้นประสาท สัมผัสหลายด้าน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาสติปัญญาของผู้เรียนให้มีสมาธิในการทำงานและมี เหตุผล รู้จักสังเกตสิ่งรอบๆตัวเราเองได้ และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถ นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

การจัดระบบภาพ (Systematization)

จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า กล่าวว่า การจัดระบบภาพ คือ ความสามารถในการถ่ายทอด ผลงานศิลปะด้วยความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการออกแบบ การกำหนดโครงสร้างภาพ การตกแต่ง ความ ประณีต และความซับซ้อนของความคิดซึ่งผู้ออกแบบจัดระบบภาพจะต้องมีพื้นฐานของการรับรู้และ เข้าใจเกี่ยวกับส่วนประกอบทางศิลปะดังนี้

1. ส่วนประกอบทางศิลปะขั้นมูลฐาน ได้แก่ เส้น รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว ขนาดและสัดส่วน น้ำหนัก บริเวณว่าง
2. ส่วนประกอบที่เกิดจากการเชื่อมโยงส่วนประกอบขั้นมูลฐานเข้าด้วยกัน ได้แก่ จังหวะ ลีลาความเคลื่อนไหว ความสมดุล ความกลมกลืน และความเอกภาพ

การสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์มีความจำเป็นต้องมีหลักในการจัดระบบภาพ เพื่อช่วยให้ ผลงานทัศนศิลป์มีความกลมกลืนและมีความสวยงามประณีต ซึ่งทำให้เกิดคุณค่าทางสุนทรียะแก่ผู้ที่ ได้ชื่นชมอย่างมีความสุข

การพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปทรง (Transformation)

จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า กล่าวว่า การพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปทรงเป็นเรื่องที่สัมพันธ์กับ จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ คือ เมื่อมนุษย์มองเห็นธรรมชาติที่อยู่เบื้องหน้า ให้กลายเป็น รูปทรงใหม่ด้วยจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของเขา ดังเช่น ศิลปิน พอล เชซาน ได้เปลี่ยน รูปทรงจากธรรมชาติให้กลายเป็นเหลี่ยมเป็นมุม อย่างน่าสนใจ

วิรุณ ตั้งเจริญ และคณะ. (2543 - 2) กล่าวถึงการพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปทรงที่สัมพันธ์กับการสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

“ทัศนศิลป์ เป็นการมองเห็นหรือจับภาพประสาท เป็นด้านหลักแต่การมองเห็นก็เกี่ยวข้องกับกลไกและการแปลความของสมอง การมองเห็นภาพหรือรูปทรงเบื้องต้นอย่างปกติธรรมดา คงเป็นเพียงเรื่องการเห็นโดยทั่วไป แต่การมองเห็นที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์และศิลปะ จะเป็นเรื่องของความสามารถในการแปลงรูปหรือสร้างรูปขึ้นมาใหม่ “การพัฒนารูปทรง” ในที่นี้ จึงเป็นประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งในการตรวจสอบเด็กและเยาวชน”

ดังที่กล่าวมาสรุปว่า การพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปทรง คือ ความสามารถปรับเปลี่ยนรูปทรงจากเดิมไปเป็นรูปทรงอื่นๆ โดยผ่านความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการที่มีความหลากหลาย

จากแนวคิด CISST มีความสอดคล้องกับการศึกษาผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST ซึ่งสามารถนำไปบูรณาการกับศาสตร์อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การศึกษารูปแบบผลงานทัศนศิลป์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเรียนการสอนในวิชาศิลปศึกษาจำเป็นต้องสร้างแบบเครื่องมือวัดทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้การเรียนการสอนศิลปศึกษาที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิดCISST มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามแนวคิดหลัก CISST ของนิสิตระดับอุดมศึกษาระหว่างวิศิษฐ์เพื่อสร้างความคิดรวบยอดกับวิธีสอนแบบบรรยายประกอบสื่อ จำนวน 27 คน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในองค์ประกอบย่อยแต่ละด้านของแนวคิดหลัก CISST ของกลุ่มทดลองในกิจกรรมสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และข้อมูลจากการวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ แสดงให้เห็นในแต่ละกิจกรรมของกลุ่มทดลอง สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยรวมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามแนวคิดหลัก CISST ของกลุ่มควบคุม

มณฑา ไกรทิพย์ (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการวาดภาพระบายสี โดยใช้กิจกรรมที่ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามแนวคิดของเบอร์นีย์ แมคครอรี่ 4 แมท จำนวน 40 คน ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการวาดภาพระบายสี โดยใช้กิจกรรม

ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้าของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการวาดภาพระบายสี จากวัสดุสัมผัสแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บุญนำ พชรปิยะกุล. (2548: บทคัดย่อ). ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อการใช้การสอนแบบ CISST จำนวนนักเรียน 55 คน ผลการวิจัยพบว่า หลังจากนักเรียน เรียนโดยใช้แนวคิดการสอนแบบ CISST นักเรียนมีทัศนคติต่อการสอนแบบ CISST ด้านความรู้ ด้านความรู้สึก ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมและทัศนคติโดยรวม อยู่ในระดับดี ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.93 , 3.72 , 3.53 และ 3.73 ตามลำดับ

วิรุณ ตั้งเจริญ และคณะ (2543: 2- 3) ได้ศึกษาวิจัยโครงการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ กรณีศึกษา: โรงเรียนมหิทธิโชคศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและกำหนดสมมติฐานความเชื่อเกี่ยวกับเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ตามแนวคิด CISST ซึ่งคัดสรรนักเรียนจำนวน 12 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนสามารถสร้างสรรค์กิจกรรมมีคุณภาพดีเยี่ยมระหว่าง 5-8 กิจกรรม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์กับนักเรียนได้อย่างหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของศิลปะสมัยใหม่ และศิลปะหลังสมัยใหม่

ศิริลักษณ์ ไทยดี. (2546: บทคัดย่อ). ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ทัศนศิลป์ในวิชาศิลปะกับชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แนวคิดการสอนแบบ ซี ไอ เอส เอส ที. จำนวนนักเรียน 120 คน ผลการศึกษาพบว่า คะแนนทัศนศิลป์โดยรวม 12 กิจกรรมของนักเรียนชายมีค่าเฉลี่ยคะแนนรายด้านทุกด้านรวมทั้งหมดเท่ากับ 11.68 นักเรียนหญิงมีค่าเฉลี่ยคะแนนรายด้านทุกด้านรวมทั้งหมดเท่ากับ 12.78 และคะแนนรวมทั้งนักเรียนชาย หญิง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.31 คะแนน ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดีทั้งหมด

บุศรินทร์ สิริปัญญาธร (2541: 4) ได้ศึกษาเรื่อง แนวโน้ม และอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัย ที่เกิดจากกิจกรรมศิลปะแบบสื่อผสมเป็นกลุ่ม ซึ่งกล่าวถึงการจัดการกิจกรรมศิลปะ โดยใช้สื่อผสมแบบเป็นกลุ่มว่า เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำงานกลุ่ม ร่วมกันสามารถใช้วัสดุอุปกรณ์ ที่มีความหลากหลายได้ โดยเฉพาะการสร้างงานกิจกรรมประเภท 3 มิติ เด็กสามารถปั้นรูปทรงต่างๆได้ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงวัสดุที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ที่สมควรใช้ในการปั้นคือ ดินเหนียว ทราย ดินน้ำมัน กระดาษ กระดาษตะกั่ว และแป้งโด การศึกษานี้เป็นการศึกษาเด็กวัย 5-6 ปี ทดลองโดยสร้างแผนการจัดการกิจกรรมศิลปะ แบบสื่อผสมเป็นกลุ่ม แล้วนำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ผลการทดลองพบว่า เด็กที่ได้รับการจัดการกิจกรรมศิลปะแบบสื่อผสมเป็นกลุ่ม มีแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความร่วมมือสูงขึ้น

สุรพงษ์ ด้านลักษณะโยธิน (2535:129) ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบผลการเรียนศิลปศึกษา และทัศนคติต่อการปั้นรูปของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนตามคู่มือครู กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 80 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ 40 คน และกลุ่มควบคุมสอนตามคู่มือครู 40 คน และรวบรวมข้อมูลแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทฤษฎีและปฏิบัติและแบบสอบถามด้านทัศนคติต่อการปั้น พบว่าผลการเรียนปั้นรูปทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติของนักเรียนที่เรียนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน ส่วนทัศนคติของนักเรียนหลักการเรียนการปั้นรูป นักเรียนทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ต่างมีทัศนคติต่อการเรียนปั้นรูปดีกว่าก่อนเรียน

องค์การ อิมทรีมพอร์รี่ และคนอื่นๆ (2526:279-282) ได้กล่าวถึงกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ว่าเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระช่วยให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินในการทำงาน มีความเชื่อมั่นใจตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ มีเหตุผล รู้จักสังเกต มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ เป็นผู้กล้าตัดสินใจ และฝึกให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการแก้ปัญหา

งานวิจัยในต่างประเทศ

ไคลแอต ชอว์ และเชอร์วูด (Cliatt, Shaw; & Sherwood. 1980: 1061- 1064) ได้ศึกษาถึงผลการใช้คำถามนอกเนกนัยกับความคิดสร้างสรรค์ของเด็กวัยอนุบาลโดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นเด็กอายุ 5-6 ปี จำนวน 37คน เป็นชาย 18 คน เป็นหญิง 19 คน กลุ่มทดลองจะได้รับการฝึกเป็นเวลา 8 สัปดาห์ จากครูที่ได้รับการอบรมถึงการถามเพื่อการพัฒนาการคิดนอกเนกนัยมาแล้วเป็นเวลา 6 สัปดาห์ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนจากครูที่สอนตามปกติ ทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองได้รับการทดสอบก่อนและทดสอบภายหลังในด้านความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของทอแรนซ์ ที่เป็นคำพูดและเป็นรูปภาพ ผลการทดลองพบว่ากลุ่มทดลองที่ครูได้รับการฝึกอบรมให้ถามคำถามให้เด็กสามารถเกิดการคิดนอกเนกนัย มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกับกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญจากการวัดโดยใช้แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นคำพูด ส่วนการวัดความคิดสร้างสรรค์โดยแบบที่เป็นรูปภาพ พบว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็กอนุบาลที่ได้รับการฝึกให้คิดนอกเนกนัยจะสามารถเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้

ต่อมาอีกในปี 1986 ชอว์และไคลแอต (Shaw; & Cliatt. 1986: 86-88) ได้ทำการศึกษาถึงรูปแบบที่เหมาะสมในการฝึกครูเพื่อสนับสนุนให้เด็กเล็กเกิดความสามารถในการการคิดนอกเนกนัยได้ โดยครูที่ทำการสอนเด็กจะต้องได้รับการฝึกจากผู้เชี่ยวชาญก่อนกลุ่มตัวอย่างงานวิจัย เป็นเด็กอนุบาล ซึ่งถูกแบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ครูจะต้องวางแผนทำการสอนเด็กเป็นเวลา 3 ชั่วโมงต่อ 1

สัปดาห์ และครูต้องพบผู้เชี่ยวชาญเพื่อรับการฝึกเทคนิคต่างๆ ที่นำมาใช้ในการสอนเด็ก เด็กในกลุ่มทดลองมีครูผู้สอนจำนวน 19 คน และกลุ่มควบคุมมีจำนวนครูผู้สอนจำนวน 18 คน ใช้เวลา 8 สัปดาห์ในการทำการสอน ผลการศึกษาพบว่าเด็กในกลุ่มทดลองถูกถามคำถามเพื่อกระตุ้นให้เกิดการคิดอเนกนัยมากกว่า 250 คำถาม เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุมซึ่งมีเพียง 25 คำถาม ซึ่งมีผลทำให้เด็กที่อยู่ในกลุ่มทดลองมีความอเนกนัยของครูพบว่า ผู้ที่ได้รับการฝึกจากผู้เชี่ยวชาญจะมีความรู้ในการถามคำถาม และมีคำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กคิดอเนกนัยมากกว่าครูกลุ่มควบคุม ซึ่งสรุปได้ว่า รูปแบบที่ประกอบด้วยการพัฒนาความรู้ โอกาสในการประยุกต์ความรู้มาใช้และการประเมินผลของงานที่ทำมีผลไปเพิ่มจำนวนของคำถามที่ส่งเสริมการคิดอเนกนัยได้

เบรนดา (Brenda 1991:2326 – B) ได้ศึกษาเรื่องการจัดระบบเกี่ยวกับพื้นฐานการปั้น ซึ่งเป็นผลมาจากความทรงจำของเด็ก กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยและเด็กเกรด 4 โดยให้เด็กทั้ง 2 กลุ่มทำกิจกรรมการปั้นสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง จนถึง 4 สัปดาห์ และบันทึกภาพขณะเด็กทำกิจกรรมการปั้น ภาพถ่ายแสดงให้เห็นขั้นตอนในการทำกิจกรรมหลังทำกิจกรรมไป 7- 9 วัน นำผลที่ได้มาทบทวนอีกครั้งโดยนำภาพจากงานปั้นให้เด็กจัดประเภทหรือจำพวก และให้เหตุผลเกี่ยวกับการจัดพวก จากการศึกษาพบว่าเด็กให้เหตุผลอย่างง่าย ๆ ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่เด็กได้รับข้อมูลมาโดยบังเอิญ สำหรับเด็กเกรด 4 จะใช้เหตุผลในการจัดพวกได้มากที่สุด เนื่องจากเด็กมีประสบการณ์ทำให้การปั้นมีความแตกต่างกันออกไปมากกว่า

บราวน์ (Brow. 1975:98) ได้ศึกษาเรื่องพัฒนาการลักษณะการปั้นคนของเด็กวัย 3-11 ปี เพื่อศึกษาถึงผลการปั้นคนในเด็กต่างวัย และพบมากในเด็กอายุระหว่าง 3-4 ปี 4-5 ปี และ 5-6 ปี เนื่องจากพัฒนาการทางด้านร่างกายและความคิดรวบยอดของเด็กที่มีพัฒนาการสูงทั้งยังเสนอว่าหากจัดกิจกรรมปั้นกับเด็กอายุ 3-4 ปี อย่างสม่ำเสมอจะทำให้เด็กมีพัฒนาการปั้นที่สูงขึ้นด้วย

จากการศึกษาวิจัยทั้งในและต่างประเทศพบว่า การศึกษาผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST ได้มีนักวิชาการให้ความสำคัญมากกับกิจกรรมทัศนศิลป์ตามแนวคิด CISST และศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่องต่อไปในอนาคต

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย-หญิงอายุระหว่าง 9-10 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศม์ แขวงพระโขนงเหนือ เขตวัฒนา จังหวัดกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขต 1 จำนวน 5 ห้องเรียน 210 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นเด็กนักเรียนชาย-หญิงอายุระหว่าง 9-10 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศม์ แขวงพระโขนงเหนือเขตวัฒนา จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 คน มีเกณฑ์ในการเลือกกรณีศึกษาแบบเจาะจง(Purposive sampling)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

1. แบบวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST
2. แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียน
3. แผนการสอนทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST

แบบวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST
 แบบวิเคราะห์ของผู้วิจัยผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST มีดังนี้

ตาราง 1 ตัวอย่างแบบวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้แนวคิด CISST

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
ภาพประกอบผลงาน คนที่ 1	กลวิธี - เนื้อหา -	C I S S T

แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียน

ตาราง 2 ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียน

นักเรียนคนที่	ชื่อผลงาน	เนื้อหาเรื่องราว	ความรู้สึในการทำงาน

แผนการสอนที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST

การสร้างแผนการสอน ผู้วิจัยได้จัดทำแผนการสอนที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST จำนวน 10 กิจกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด CISST
2. จัดทำแผนการสอนที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST จำนวน 10 กิจกรรม ดังนี้
 - กิจกรรมที่ 1 วาดภาพเคลื่อนไหวจากการเต้นประกอบเสียงเพลง ร็อก
 - กิจกรรมที่ 2 ขุดดินน้ำมันสร้างสรรค์
 - กิจกรรมที่ 3 ประติมากรรมเปลือกไข่สร้างสรรค์
 - กิจกรรมที่ 4 วาดภาพจินตนาการเมืองมหัศจรรย์

กิจกรรมที่ 5 วาดภาพจากการดมกลิ่นยาดมสมุนไพร

กิจกรรมที่ 6 ประติมากรรมลูกโป่งสร้างสรรค์

กิจกรรมที่ 7 ปั้นดินน้ำมันจากการสัมผัสด้วยมือ

กิจกรรมที่ 8 ประติมากรรมกิ่งไม้

กิจกรรมที่ 9 ชิมก่อนवाद

กิจกรรมที่ 10 วาดเส้นสัมผัสคนกันเอง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแผนการสอน แบบวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมแนวคิด CISST และแบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาเนื้อหา ความสอดคล้องกับแนวคิด CISST เพื่อนำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่

1. รองศาสตราจารย์เกริก ยุ้นพันธ์	อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. รองศาสตราจารย์วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ	อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง	อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. อาจารย์สุชาติ ทองลิมา	อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. อาจารย์ศิริลักษณ์ ไทยดี	อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 เป็นเวลา 10 สัปดาห์ วันละ 1 คาบ จำนวน 10 กิจกรรม รวมผลงานทั้งสิ้น 100 ชิ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนครอบคลุม ในการตอบปัญหาการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST และแบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียน

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำข้อมูลที่ได้มาทำการตีความและวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์แบบอุปนัย คือ การตีความสร้างข้อสรุปอุปนัย
2. นำข้อมูลที่ได้มาเขียนสรุปเป็นรายงานวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST ที่ได้รับการจัดประสบการณ์จากกิจกรรมตามแนวคิด CISST จำนวนผลงาน 100 ชิ้น ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและประกอบแบบสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นของนักเรียน โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ได้นำเสนอเรียงลำดับดังนี้

1. วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST
2. แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง 3 แบบวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์กิจกรรมที่ 1 วาดภาพเคลื่อนไหวจากการเต้นประกอบ

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่ 1	กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย ระบายสีภาพเป็นเส้นสีเรียบๆ อย่างอิสระ เนื้อหา – มีเรื่องราวเนื้อหาที่แสดงออกเป็นกึ่งรูปธรรม มีนักดนตรีที่กำลังเล่นดนตรีอย่างสนุกสนาน	C = “ความคิดสร้างสรรค์” มีรูปแบบของรูปทรงของคนเล่นดนตรีที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ” มีเรื่องราวเป็นกึ่งรูปธรรมที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเพลงและท่าทางของเพื่อนที่กำลังเต้น S1.3= การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการได้ยิน”มีจังหวะที่แสดงออกถึงการระบายสีในภาพ มีการใช้เส้นสีและรูปทรงที่ดูแล้วค่อนข้างรุนแรง ซึ่งถ่ายโยงมาจากการรับรู้สัมผัสทางการฟังเพลง S2= “การจัดระบบภาพ” ลักษณะผลงานนี้มีการจัดภาพที่น่าสนใจและมีความสมดุล

ตาราง 3 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
		T = “การพัฒนารูปทรง” มีการถ่ายทอดปรับเปลี่ยนรูปทรงกึ่งรูปธรรม และใช้สีเส้นที่แสดงออกถึงอารมณ์ จังหวะที่ตื่นเต้นมาก
 ภาพประกอบผลงาน คนที่2	กลวิธี- ใช้สีไม่ระบายบนกระดาษ มีการระบายสีที่เป็นเส้นๆอย่างโดดเด่น เนื้อหา – เรื่องราวที่แสดงออกเป็นกึ่งรูปธรรม มีนักดนตรีกำลังบรรเลงเพลงอยู่บนเวที และมีความโดดเด่นเครื่องกายที่แปลกใหม่ มีรูปทรงของเครื่องดนตรีแปลก	C = “ความคิดสร้างสรรค์” มีเทคนิคการระบายสีที่เป็นเฉพาะตัว มีการใช้เส้น สี ที่แสดงออกของแสงที่ส่องสว่างอย่างโดดเด่น I = “จินตนาการ” เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการเล่นดนตรีบนเวที ลักษณะเป็นรูปธรรม เกิดแรงจูงใจจากการฟังเพลง ประกอบกับท่าทางเด่นของเพื่อน S1.3= “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการได้ยิน” มีการถ่ายทอดความรู้สึกจากการรับรู้สัมผัสจากเพลงที่ฟังมาสู่ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงออกถึงการเคลื่อนไหวของนักดนตรีอย่างชัดเจน S2= “การจัดระบบภาพ” ลักษณะผลงานนี้มีการจัดภาพที่มีจุดเด่นอยู่ตรงกลาง และมีความสมดุลของภาพ T = “การพัฒนารูปทรง” มีการถ่ายทอดปรับเปลี่ยนรูปทรงของเครื่องดนตรีที่กึ่งรูปธรรม และใช้สีเส้นที่สดใส

ตาราง 3 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่3	กลวิธี- ใช้สีไม่ระบายอย่างอิสระ เนื้อหา – เรื่องราวเนื้อหาที่แสดง ออกเป็นรูปธรรม เป็น บรรยากาศในฝัน เกี่ยวกับวัยรุ่น	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีการระบายสีที่ อิสระ I = “จินตนาการ”มีเนื้อหาเรื่องราวที่เป็น รูปธรรม ของบรรยากาศในร้านฝัน ที่ ชัดเจน S1.3= “การรับรู้จากประสาทสัมผัส ทางการได้ยิน” การถ่ายโยงจากการฟัง เพลงที่แสดงออกผ่านงานทัศนศิลป์ที่มี ลักษณะบรรยากาศของการนึกถึงสื่อต่างๆ ในทีวีหรือจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว S2= “การจัดระบบภาพ” ลักษณะผลงานนี้ มีการจัดภาพที่มีจุดเด่นอยู่ตรงกลางและมี ความสมดุลของภาพ T= “การพัฒนารูปทรง” มีการถ่ายทอด ปรับเปลี่ยนสีเส้นที่สดใส
 ภาพประกอบผลงาน คนที่ 4	กลวิธี- ใช้สีไม่ระบายภาพเป็น เส้นๆที่เด่นชัด เนื้อหา - เรื่องราวเนื้อหาที่แสดง ออกเป็นรูปธรรมที่เหมือนจริง มี วงดนตรีที่เครื่องแต่งกายมีสีสัน หลากหลาย	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีความแปลกใน รูปแบบเฉพาะตัว ที่แสดงเส้นสีอย่างมั่นใจ I = “จินตนาการ”เป็นเรื่องราวที่เกิดจาก แรงจูงใจในการฟังเพลงและท่าทาง ประกอบท่าเต้นของเพื่อน S1.3= “การรับรู้สัมผัสทางการได้ยิน”มีการ ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกที่เด่นชัดในเรื่อง ของจังหวะ เคลื่อนไหว มีการระบายสีที่ รุนแรง S2= “การจัดระบบภาพ” ลักษณะผลงานนี้ มีการจัดภาพที่มีจุดเด่นอยู่ด้านซ้ายมือของ ภาพและความสมดุลของภาพ

ตาราง 3 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
		T= “การพัฒนารูปทรง” มีการถ่ายทอดปรับเปลี่ยนรูปทรงของเครื่องดนตรีที่เด่นชัดและมีสีสันทึบรุนแรง
 ภาพประกอบผลงาน คนที่ 4	กลวิธี- ใช้สีไม่ระบายภาพเป็นเส้นๆที่เด่นชัด เนื้อหา - เรื่องราวเนื้อหาที่แสดงออกเป็นรูปธรรมที่เหมือนจริง มีวงดนตรีที่เครื่องแต่งกายมีสีสันทึบหลากหลาย	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีความแปลกในรูปแบบเฉพาะตัว ที่แสดงเส้นสีอย่างมั่นใจ I = “จินตนาการ”เป็นเรื่องราวที่เกิดจากแรงจูงใจในการฟังเพลงและท่าทางประกอบท่าเต้นของเพื่อน S1.3= “การรับรู้สัมผัสทางการได้ยิน”มีการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกที่เด่นชัดในเรื่องของจังหวะ เคลื่อนไหว มีการระบายสีที่รุนแรง S2= “การจัดระบบภาพ” ลักษณะผลงานนี้มีการจัดภาพที่มีจุดเด่นอยู่ด้านซ้ายมือของภาพและมีความสมดุลของภาพ T= “การพัฒนารูปทรง” มีการถ่ายทอดปรับเปลี่ยนรูปทรงของเครื่องดนตรีที่เด่นชัดและมีสีสันทึบรุนแรง
 ภาพประกอบผลงาน คนที่ 5	กลวิธี- ใช้สีไม่ระบายภาพ เนื้อหา - เรื่องราวเนื้อหาที่แสดงออกเป็นรูปธรรมที่เหมือนจริง มีคนเล่นดนตรีบนเวที มีลักษณะเป็นตัวการ์ตูนสีสันทึบหลากหลาย	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีรูปแบบที่แปลกใหม่น่าสนใจ I = “จินตนาการ”เป็นเรื่องราวที่เกิดจากแรงจูงใจในการฟังเพลงและท่าทางประกอบท่าเต้นของเพื่อน S1.3= “การรับรู้สัมผัสทางการได้ยิน”มีการถ่ายทอดความรู้สึกจากการฟังเพลงที่แสดงออกถึงจังหวะการเคลื่อนไหวตามเพลงที่ฟังอย่างชัดเจน

ตาราง 3 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
		T= “การพัฒนารูปทรง” มีการถ่ายทอดปรับเปลี่ยนรูปทรงของนักดนตรีและเครื่องดนตรีที่เด่นชัดและมีสีสันที่สดใส
 ภาพประกอบผลงาน คนที่ 5	กลวิธี- ใช้สีไม่ระบายภาพ เนื้อหา - เรื่องราวเนื้อหาที่แสดงออกเป็นรูปธรรมที่เหมือนจริง มีคนเล่นดนตรีบนเวที มีลักษณะเป็นตัวการ์ตูนสีสันหลากหลาย	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีรูปแบบที่แปลกใหม่น่าสนใจ I = “จินตนาการ”เป็นเรื่องราวที่เกิดจากแรงจูงใจในการฟังเพลงและท่าทางประกอบท่าเต้นของเพื่อน S1.3= “การรับรู้สัมผัสทางการได้ยิน” มีการถ่ายทอดความรู้สึกจากการฟังเพลงที่แสดงออกถึงจังหวะการเคลื่อนไหวตามเพลงที่ฟังอย่างชัดเจน T= “การพัฒนารูปทรง” มีการถ่ายทอดปรับเปลี่ยนรูปทรงของนักดนตรีและเครื่องดนตรีที่เด่นชัดและมีสีสันที่สดใส
 ภาพประกอบผลงาน คนที่6	กลวิธี- ใช้สีไม่ระบายภาพ เนื้อหา – เรื่องราวที่แสดงออกเป็นรูปธรรม ของนักเต้นที่แต่งกายตามแฟชั่น วัยรุ่น	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีการสีเลือรูปทรงและเครื่องแต่งกายที่แปลกใหม่น่าสนใจ I = “จินตนาการ”เป็นเรื่องราวของนักเต้นที่แสดงเป็นรูปธรรม S1.3= “การรับรู้สัมผัสทางการได้ยิน”ถ่ายทอดจากการฟังเพลงที่แสดงออกถึงจังหวะลีลาท่าทางเคลื่อนไหวที่สนุกสนาน

ตาราง 3 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่7	กลวิธี- ใช้สีไม่ระบายภาพ เนื้อหา – เรื่องราวเนื้อหาที่แสดง ออกเป็นรูปธรรม เหมือน บรรยากาศในความฝัน โลก ส่วนตัว	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีรูปแบบ ผลงานที่แตกต่างจากผลงานอื่นและ แปลกใหม่ในเรื่องของเนื้อหา I = “จินตนาการ”เป็นรูปแบบที่เพ้อฝัน S1.3= “การรับรู้สัมผัสทางการได้ยิน” S2= “การจัดระบบภาพ” ลักษณะผลงาน นี้ มีการจัดภาพที่มีความสมดุลและใช้สี ที่กลมกลืน
 ภาพประกอบผลงาน คนที่8	กลวิธี- ใช้สีไม่ระบายภาพอย่าง อิสระ เนื้อหา - เรื่องราวเนื้อหาที่แสดง ออกเป็นรูปธรรมแบบเหมือนจริง มีการเล่นดนตรีคอนเสิร์ตบนเวที และมีแสงสีไฟที่หลากหลาย	C = “ความคิดสร้างสรรค์” I = “จินตนาการ”เป็นเรื่องราวที่เกิดจาก แรงจูงใจในการฟังเพลงและทำทาง ประกอบท่าเต้นของเพื่อน S1.3= “การรับรู้จากประสาทสัมผัส ทางการได้ยิน”ถ่ายโยงจากการฟังเพลงที่ แสดงออกถึงจังหวะลีลาทำทางเคลื่อนไหว ที่สนุกสนาน T= “การพัฒนารูปทรง” มีการถ่ายทอด ปรับเปลี่ยนรูปทรงของนักดนตรีและ เครื่องดนตรีที่ลดทอนเด่นชัดและมีเส้นสีที่ แสดงอารมณ์อย่างชัดเจน

ตาราง 3 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่9	กลวิธี- ใช้สีไม้ระบายภาพ ที่เน้น ในการระบายเป็นเส้นที่เด่นชัด เนื้อหา - เรื่องราวเนื้อหาที่แสดง ออกเป็นรูปธรรมแบบเหมือนจริง มีการเดินเคลื่อนไหวที่แสดงถึง จังหวะทำทางไปตามเสียงเพลง	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีกลวิธีในการ ระบายสีที่เด่นชัด เป็นแบบเส้นๆที่แปลก ใหม่ ซึ่งเป็นพื้นหลังของภาพ I = “จินตนาการ”เป็นเรื่องที่แสดงออกถึง การเต้น เหมือนอยู่ในความพ้อฝัน S1.3= “การรับรู้สัมผัสทางการได้ยิน” สามารถถ่ายทอดจากการฟังเพลงที่ แสดงออกในภาพมีการเต้นไปตามจังหวะ เพลง
 ภาพประกอบผลงาน คนที่10	กลวิธี- ใช้สีไม้ระบายภาพ เนื้อหา – เรื่องราวเนื้อหาที่แสดง ออกเป็นรูปธรรม เหมือน บรรยากาศในฝัน มีคนกำลังเต้น ตามเพลง และมีแสงสีไฟที่หมุน กระพริบตามจังหวะของ เสียงเพลง	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีการระบายสีที่ น่าสนใจและมีรูปทรงที่แปลกเป็น เฉพาะตัว I = “จินตนาการ”เป็นเรื่องราวที่เกิดจาก แรงจูงใจในการฟังเพลงและทำทาง ประกอบท่าเต้นของเพื่อน S1.3= “การรับรู้สัมผัสทางการได้ยิน” สามารถถ่ายทอดจากการฟังเพลงที่ แสดงออกในภาพมีการเต้นและเล่นดนตรี ไปตามจังหวะเพลง S2= “การจัดระบบภาพ” ลักษณะผลงาน นี้มีการจัดภาพที่มีใช้สีที่กลมกลืนและมี ความสมดุลของภาพ T= “การพัฒนารูปทรง” มีการถ่ายทอด ปรับเปลี่ยนรูปทรงของนักดนตรีและเครื่อง ดนตรีที่ลดทอนรูปทรงที่เด่นชัด

ตาราง 4 แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์แสดงความคิดเห็นของนักเรียน

นักเรียน คนที่	ชื่อผลงาน	เนื้อหาเรื่องราว	ความรู้สึกในการทำงาน
1	ร็อก2010	เกิดแรงบันดาลใจจากการฟังเพลง	สนุกมีความมันและได้เรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างหูและมือ
2	เพลงร็อก	มีนักดนตรีที่กำลังเล่นดนตรีอย่างสนุกสนานมีความมันมาก	ชอบมาก มีความสนุกสนานในการทำงาน
3	ร็อกระเบิด	เกิดแรงบันดาลใจจากการฟังเพลง และเพื่อนเต้นให้ดู	สนุกมาก ที่เพื่อนเต้นตามเพลงประกอบด้วย ชอบเพลงที่เปิดให้ฟัง
4	เจสมหัตถ์จรรย์	เกิดแรงบันดาลใจจากการฟังเพลง และชอบเพื่อนเต้น	ชอบมากและได้วาดรูปด้วย
5	วันเต้นแห่งความสุข	เกิดแรงบันดาลใจจากการฟังเพลงและวาดรูปตามท่าทางที่เพื่อนเต้น	สนุกมาก และได้เห็นเพื่อนเต้น
6	วันอันแสนสนุก	เลียนแบบในละครทีวี ที่แสดงเรื่องราวในบาร์ ที่มีการแต่งกายแบบวัยรุ่น	สนุกมาก ได้ความแปลกใหม่
7	โลกแห่งเสียงเพลง	เกิดแรงบันดาลใจจากการฟังเพลง และชอบเพื่อนเต้น	สนุกมาก อยากทำอีก
8	ร็อกหรรษา	เกิดแรงบันดาลใจจากการฟังเพลง และชอบเพื่อนเต้นตลกดี	สนุกมาก ได้ความแปลกใหม่ ในการวาดภาพ
9	14 ท่า ไม่ซ้ำกัน	เกิดแรงบันดาลใจจากการฟังเพลง และชอบท่าทางที่เพื่อนเต้นไม่ซ้ำกันจำนวน 14 ท่า	สนุกมาก ๆ ในการทำกิจกรรมนี้และไม่เคยเห็นครูคนไหนที่นำกิจกรรมสนุกแบบนี้มาให้วาดภาพ
10	การเต้นแสนสนุก	เกิดแรงบันดาลใจจากการฟังเพลง และชอบท่าทางที่เพื่อนเต้นสนุกมากเหมือนกับได้เต้นจริงๆ	สนุกมาก และได้ออกแบบท่าเต้น

จากการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติกิจกรรมนี้มีความชอบและสนุกสนาน ว่าง กับการทำงาน เพราะเป็นกิจกรรมครั้งแรกที่ได้ทำกิจกรรมแบบนี้ มีการถ่ายทอดลักษณะผลงาน ทัศนศิลป์ ที่ใช้กลวิธีเทคนิคระบายสีไม่ลงบนกระดาษ และมีเนื้อหาเรื่องราวที่แสดงออกเป็นรูปธรรม และกึ่งรูปธรรม เกี่ยวกับบรรยากาศในฝันมีวงดนตรี นักร้อง คนกำลังเต้น หรือเป็นสถานที่แหล่ง บันเทิงต่างๆ ซึ่งกิจกรรมนี้สามารถสะท้อนแนวคิด CISST ในด้านของความคิดสร้างสรรค์และ จินตนาการ เป็นส่วนใหญ่จะได้รับแรงบันดาลใจจากทำเล่นของเพื่อนและรับรู้ประสาทสัมผัสทางการ ได้ยิน เพลงที่ฟัง สามารถแสดงออกในผลงานทัศนศิลป์ที่มีการจัดระบบภาพอย่างน่าสนใจ มีความ กลมกลื่น ความสมดุลของภาพ และมีจังหวะการระบายสีที่สอดคล้องกับทำนองเพลงที่ฟัง อีกทั้งยังม การปรับเปลี่ยนรูปทรงและสีเส้นที่มีความหลากหลายได้อย่างมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เพื่อ การส่งเสริมและพัฒนาด้านทัศนศิลป์

ตาราง 5 แบบวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST กิจกรรมที่ 2 ขดดิน นํ้ามันสร้างสรรค์

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่1	กลวิธี- บันดินน้ำมันขดเป็นเส้น เนื้อหา – เป็นลักษณะรูปทรง แจกกัน และมีรูปแบบเป็น นามธรรม บันดินน้ำมันหลาก สีเส้นเป็นเส้น ขดเป็นเส้นต่อเติม เป็นรูปทรง	C = “ความคิดสร้างสรรค์” มีการขดเป็นที แปลกใหม่สลับสีเส้นและขนาดที่ต่างกันของ เส้นที่ปรากฏ I = “จินตนาการ”เป็นเรื่องราวที่เกิดจาก ประสบการณ์ส่วนตัวหรือสิ่งแวดล้อม S2 = “การจัดระบบภาพ”มีความกลมกลื่น ของขนาดรูปทรง และมีความสมดุล T = “การพัฒนารูปทรง”
 ภาพประกอบผลงาน คนที่2	กลวิธี- บันดินน้ำมันขดเป็นเส้น เนื้อหา – เป็นลักษณะรูปทรง และมีรูปแบบเป็นรูปเรขาคณิต ที่ใช้เส้นต่อกันสวยงาม	C = “ความคิดสร้างสรรค์” มีรูปแบบ I = “จินตนาการ”สามารถปั้นต่อเติมหรือ จากเส้นให้เป็นเรื่องราวที่แสดงจากความ เพื่อฝันเกี่ยวกับรูปทรงกล่อง S2 = “การจัดระบบภาพ”มีความกลมกลื่น ของขนาดรูปทรง และมีความสมดุล

ตาราง 5 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
		T = “การพัฒนารูปทรง”มีการเปลี่ยนแปลงเลียนแบบจากกล่องขนมหรือกล่องของขวัญดัดแปลงเป็นแจกันทรงเหลี่ยม
 ภาพประกอบผลงาน คนที่3	กลวิธี- บัณฑิตน้ำมันขดเป็นเส้น เนื้อหา – เป็นลักษณะแจกันที่มีรูปทรงกระบอก คล้ายตึกสูง และมีรูปแบบเป็นกึ่งรูปธรรม ที่ขดเป็นเส้นต่อเติมหลากสีสัน	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีกลวิธีสร้างสรรค์ผลงานที่แปลกใหม่จากเดิม I = “จินตนาการ”มีลักษณะเป็นกึ่งรูปธรรม S2 = “การจัดระบบภาพ”มีความกลมกลืนของขนาดรูปทรง และมีความสมดุล มีความเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง”มีการเปลี่ยนแปลงรูปทรงมาจากแจกันทั่วไปเปลี่ยนแปลงเป็นรูปที่แปลกใหม่จากเดิม
 ภาพประกอบผลงาน คนที่4	กลวิธี- บัณฑิตน้ำมันขดเป็นเส้น เนื้อหา – เป็นลักษณะรูปทรงแจกัน คล้ายถ้วย และมีรูปแบบเป็นรูปธรรม ที่ขดเป็นเส้นต่อกันเป็นลวดลายขดเส้นอย่างหลก สีสัน สวยงาม	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีการขึ้นรูปทรงแบบขดดินน้ำมัน และมีการลดทอนรูปทรงจากภาชนะถ้วย ที่มีการสร้างสรรค์ที่แปลกใหม่เป็นแบบเฉพาะตัว I = “จินตนาการ”ลักษณะผลงานเป็นรูปแบบรูปธรรม S2 = “การจัดระบบภาพ”มีความกลมกลืนของขนาดรูปทรง และมีความสมดุลอย่างมีเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง”สามารถดัดแปลงรูปทรงจากเดิมรูปถ้วยเป็นรูปทรงถ้วยแจกันที่แปลกใหม่สวยงาม

ตาราง 5 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่5	กลวิธี- ปั้นดินน้ำมันกดเป็นเส้น เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปทรงแจกัน และมีรูปแบบเป็นรูปธรรม ที่ขีดเป็นเส้นต่อกันเป็นลวดลายดอกไม้หลากสีสั้น	C = “ความคิดสร้างสรรค์” สามารถสร้างสรรค์ต่อเติมลวดเส้นที่สวยงามแปลกใหม่ I = “จินตนาการ”มีลักษณะผลงานที่แสดงออกเป็นรูปธรรม เป็นแจกัน S2 = “การจัดระบบภาพ”มีความกลมกลืน ความสมดุล และมีความเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง”สามารถลดทอนรูปทรงจากเดิม เป็นรูปทรงแจกันที่แปลกใหม่สวยงาม
 ภาพประกอบผลงาน คนที่6	กลวิธี- ปั้นดินน้ำมันกดเป็นเส้น เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปทรงแจกัน และมีรูปแบบเป็นกึ่งรูปธรรม ที่ขีดเป็นเส้นเล็กๆหลากสีต่อเรียงกันเป็นลวดลายเกี่ยวกับบ้าน	C = “ความคิดสร้างสรรค์”สามารถสร้างสรรค์ต่อเติมลวดเส้นที่สวยงามแปลกใหม่ I = “จินตนาการ”ผลงานมีลักษณะเป็นกึ่งรูปธรรม เป็นรูปแจกัน S2 = “การจัดระบบภาพ”มีความกลมกลืนของขนาดรูปทรง และมีความสมดุล T = “การพัฒนารูปทรง”สามารถดัดแปลงรูปทรงจากเดิมรูปถ้วยเป็นรูปทรงถ้วยแจกันที่แปลกใหม่สวยงาม
 ภาพประกอบผลงาน คนที่7	กลวิธี- ปั้นดินน้ำมันกดเป็นเส้น เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปทรงแจกัน และมีรูปแบบเป็นรูปลดทอนจากธรรมชาติ ที่ขีดเป็นเส้นอย่างอิสระจากเล็กๆหลากสีสั้นต่อเรียงกันเป็นลวดลาย	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีรูปแบบที่แปลกใหม่ในเรื่องของการต่อเติมเส้น I = จินตนาการ”เป็นรูปแบบนามธรรม S2 = “การจัดระบบภาพ”มีความกลมกลืนของขนาดรูปทรง และมีความสมดุล T = Transformation “การพัฒนารูปทรง”สามารถแสดงออกปรับเปลี่ยนรูปทรงลดทอนจากธรรมชาติ

ตาราง 5 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่8	กลวิธี - ปั้นดินน้ำมันขดเป็นเส้น เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปทรงแจกัน ที่ขดเป็นเส้นเล็กๆหลากสีสันท่อเรียงกันเป็นลวดลายที่อิสระ	C = “ความคิดสร้างสรรค์”สามารถสร้างสรรค์ต่อเติมลวดเส้นที่สวยงามแปลกใหม่ I = “จินตนาการ”เป็นรูปแบบกึ่งรูปธรรม S2 = “การจัดระบบภาพ”มีความกลมกลืนของขนาดรูปทรง และมีความสมดุล T = “การพัฒนารูปทรง”สามารถแสดงออกปรับเปลี่ยนรูปทรงลดทอนจากธรรมชาติ
 ภาพประกอบผลงาน คนที่9	กลวิธี - ปั้นดินน้ำมันขดเป็นเส้น เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปทรงแจกัน ถาดผลไม้ และมีรูปแบบเป็นรูปธรรม เป็นภาพดอกไม้ ผสมผสานกันอย่างหลากสีสันท่อเรียงกันเป็นลวดลายที่ขดเป็นเส้นเล็กๆ ต่อเติมเรียงต่อกันอย่างสวยงาม	C = “ความคิดสร้างสรรค์”สามารถสร้างสรรค์ต่อเติมลวดเส้นสีดินน้ำมันที่สวยงามแปลกใหม่ I = “จินตนาการ”ลักษณะผลงานเป็นรูปแบบรูปธรรม เป็นรูปถาดผลไม้ S2 = “การจัดระบบภาพ”มีความกลมกลืนของขนาดรูปทรง และมีความสมดุล T = “การพัฒนารูปทรง”สามารถแสดงออกปรับเปลี่ยนรูปทรงลดทอนจากธรรมชาติ
 ภาพประกอบผลงาน คนที่10	กลวิธี - ปั้นดินน้ำมันขดเป็นเส้น เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปทรงแจกัน และมีรูปแบบเป็นรูปแจกันทรงกระบอกและมีฝาปิด มีการขดเป็นเส้นเล็กๆหลากสีสันท่อเรียงกันเป็นลวดลายที่สวยงาม	C = “ความคิดสร้างสรรค์”สามารถสร้างสรรค์ต่อเติมลวดเส้นที่สวยงามแปลกใหม่ I = “จินตนาการ”ลักษณะผลงานเป็นรูปแบบรูปธรรม เป็นรูปแจกัน S2 = “การจัดระบบภาพ”มีความกลมกลืนของขนาดรูปทรง และมีความสมดุล T = “การพัฒนารูปทรง”สามารถแสดงออกปรับเปลี่ยนดัดแปลงรูปทรงลดทอนจากภาชนะแจกัน

ตาราง 6 แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์แสดงความคิดเห็นของนักเรียน

นักเรียนคนที่	ชื่อผลงาน	เนื้อหาเรื่องราว	ความรู้สึกในการทำงาน
1	แจกัน	ภาชนะแจกันใช้สำหรับใส่ สิ่งของต่างๆ	สนุกกับการปั้นดินน้ำมัน
2	กล่อง	กล่องเก็บของเลยปั้นตาม จินตนาการ	สนุกสนานมาก
3	ตึกสูง	เลียนแบบจากคอนโด	ชอบงานปั้นมาก ผ่อนคลายเครียด
4	แจกันขวดน้ำ	อยากให้แจกันเหมือนกับ ขวดน้ำของฉัน	สนุกดี ชอบ
5	แจกันดอกไม้	แจกันลายดอกไม้เหมือน อันที่เคยทำแตก	ชอบงานปั้นมาก ผ่อนคลาย
6	บ้านแจกัน	อยากมีบ้านที่ทำจากดิน น้ำมัน	สนุกสนานในการปั้นดินน้ำมัน
7	แจกัน ธรรมชาติ	ปั้นเลียนแบบรากไม้ใน ธรรมชาติ	ชอบงานปั้นมาก ผ่อนคลาย
8	แจกันอิสระ	ปั้นจากจินตนาการ	สนุกสนานในการปั้นดินน้ำมัน
9	แจกัน ทรงกระบอก	ปั้นทรงกระบอกตรงๆจะ ทำให้แจกันแข็งแรงดี	สนุกสนานในการปั้นดินน้ำมัน
10	แจกันหก เหลี่ยม	ปั้นทรงหกเหลี่ยมจะ แปลกใหม่มากกว่าใคร	ผ่อนคลายเครียดดี

จากการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติกิจกรรมขุดดินน้ำมัน ถ่ายทอดผลงานทัศนศิลป์แสดงออกมาสะท้อนแนวคิด CISST ซึ่งกิจกรรมที่ปฏิบัติมีความสอดคล้อง จากการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติกิจกรรมนี้มีความชอบและสนุกสนาน ว่าเร็ว กับการทำงาน เพราะเป็นครั้งแรกที่ได้ทำกิจกรรมแบบนี้ มีการถ่ายทอดลักษณะผลงานทัศนศิลป์ ที่ใช้กลวิธีเทคนิคปั้นนวด ขุดดินเป็นเส้น และมีเนื้อหาเรื่องราวที่แสดงออกเป็นรูปธรรมแบบเหมือนจริง หรือถึงรูปธรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว ของใช้ต่างๆ หรืออาคารบ้านเรือน ซึ่งกิจกรรมนี้สามารถสะท้อนแนวคิด

CISST ด้าน C = “ความคิดสร้างสรรค์”สามารถสร้างสรรค์ ขดต่อเติมลวดเส้นที่สวຍงามแปลกใหม่ I = “จินตนาการ”ลักษณะผลงานเป็นรูปแบบรูปธรรม เป็นรูปแจกัน S2 = “การจัดระบบภาพ”มีความกลมกลืน มีความสมดุล และมีความเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง”สามารถแสดงออกปรับเปลี่ยนดัดแปลงรูปทรงได้อย่างมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาด้านทัศนศิลป์

ตาราง 7 แบบวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST กิจกรรมที่ 3
ประติมากรรมเปลือกไข่สร้างสรรค์

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที1	กลวิธี- ระบายสีโปสเตอร์ ปะติด กระดาษสี บนเปลือกไข่ไก่ เนื้อหา – มีลักษณะเป็นรูปแบบ รูปธรรม เป็นทรงรูปใบหน้าคน	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีกลวิธี สร้างสรรค์ผลงานที่ใช้สื่อวัสดุหลากหลาย และแปลกใหม่ I = “จินตนาการ” มีลักษณะเป็นแบบ รูปธรรม S2 = “การจัดระบบภาพ” มีการจัดวาง องค์ประกอบที่มีความสมดุล กลมกลืนกัน อย่างสวยงาม T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัดเปลี่ยน รูปทรงต่อเติมอย่างหลากหลาย
 ภาพประกอบผลงาน คนที2	กลวิธี- ระบายสีโปสเตอร์ ปะติด กระดาษสี บนเปลือกไข่ไก่ เนื้อหา – มีลักษณะเป็นรูปแบบ รูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับใบหน้า คน	C = “ความคิดสร้างสรรค์” มีกลวิธี สร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมบนเปลือก ไข่ที่ใช้สื่อหลากหลายและแปลกใหม่ I = “จินตนาการ” มีลักษณะเป็นแบบ รูปธรรม มีเรื่องราวเกี่ยวกับใบหน้าคน S2 = “การจัดระบบภาพ” มีการจัดวาง องค์ประกอบที่มีความสมดุล กลมกลืนกัน อย่างสวยงาม T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัดเปลี่ยน รูปทรงต่อเติมอย่างหลากหลาย

ตาราง 7 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่3	กลวิธี- ระบายสีโปสเตอร์ ปะ ติดกระดาษสี ลำลี บน เปลือกไข่ไก่ เนื้อหา - มีลักษณะเป็น รูปแบบรูปธรรม เรื่องราว เกี่ยวกับรูปใบหน้าคน	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีกลวิธีสร้างสรรค์ ผลงานประติมากรรมบนเปลือกไข่ที่ใช้สื่อ หลากหลายและแปลกใหม่ I = “จินตนาการ”มีลักษณะเป็นแบบรูปธรรม S2 = “การจัดระบบภาพ” ” มีการจัดวาง องค์ประกอบที่มีความสมดุล กลมกลืนกัน อย่างสวยงาม T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัดเปลี่ยน รูปทรงต่อเติมอย่างหลากหลาย
 ภาพประกอบผลงาน คนที่4	กลวิธี- ระบายสีโปสเตอร์ ปะ ติดกระดาษสี บนเปลือกไข่ไก่ เนื้อหา - มีลักษณะเป็น รูปแบบรูปธรรม เรื่องราว เกี่ยวกับรูปผู้หญิงที่ใส่หมวก	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีกลวิธีสร้างสรรค์ ผลงานประติมากรรมบนเปลือกไข่ที่ใช้สื่อ หลากหลายและแปลกใหม่ I = “จินตนาการ” มีลักษณะเป็นแบบรูปธรรม S2 = “การจัดระบบภาพ” ” มีการจัดวาง องค์ประกอบที่มีความสมดุล กลมกลืนกัน อย่างสวยงาม T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัดเปลี่ยน รูปทรงต่อเติมอย่างหลากหลาย
 ภาพประกอบผลงาน คนที่5	กลวิธี- ระบายสีโปสเตอร์ ปะ ติดกระดาษสี ไหมพรม บน เปลือกไข่ไก่ เนื้อหา - มีลักษณะเป็น รูปแบบรูปธรรม เรื่องราว เกี่ยวกับรูปใบหน้าเด็กผู้หญิง	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีกลวิธีสร้างสรรค์ ผลงานประติมากรรมบนเปลือกไข่ที่ใช้สื่อ หลากหลายและแปลกใหม่ I = “จินตนาการ” มีลักษณะเป็นแบบรูปธรรม S2 = “การจัดระบบภาพ” ” มีการจัดวาง องค์ประกอบที่มีความสมดุล กลมกลืนกัน อย่างสวยงาม T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัดเปลี่ยน รูปทรงต่อเติมอย่างหลากหลาย

ตาราง 7 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่6	กลวิธี- ระบายสีโปสเตอร์ ปะติดกระดาษสี ใหม่พรม บนเปลือกไข่ไก่ เนื้อหา - มีลักษณะเป็น รูปแบบรูปธรรม เรื่องราว เกี่ยวกับรูปกระต่าย	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีกลวิธีสร้างสรรค์ ผลงานประติมากรรมบนเปลือกไข่ที่ใช้สื่อ หลากหลายและแปลกใหม่ I = “จินตนาการ”มีลักษณะเป็นแบบรูปธรรม เป็น รูปกระต่าย S2 = “การจัดระบบภาพ” มีการจัดวาง องค์ประกอบที่มีความสมดุล กลมกลืนกันอย่าง สวยงาม T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัดเปลี่ยนรูปทรง ต่อเติมอย่างหลากหลาย
 ภาพประกอบผลงาน คนที่7	กลวิธี- ระบายสีโปสเตอร์ ปะติดกระดาษสี ใหม่พรม บนเปลือกไข่ไก่ เนื้อหา - มีลักษณะเป็น รูปแบบรูปธรรม เรื่องราว เกี่ยวกับตุ๊กตา มีสีสันหลากหลายสีน่าสนใจ	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีการสร้างสรรค์ผลงาน ประติมากรรมบนเปลือกไข่ที่ใช้สื่อแปลกใหม่ I = “จินตนาการ”มีลักษณะเป็นแบบรูปธรรม S2 = “การจัดระบบภาพ” มีการจัดวาง องค์ประกอบที่มีความสมดุล กลมกลืนกันอย่าง สวยงาม T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัดเปลี่ยนรูปทรง ต่อเติมอย่างหลากหลาย
 ภาพประกอบผลงาน คนที่8	กลวิธี- ระบายสีโปสเตอร์ ปะติดกระดาษสี ใหม่พรม บนเปลือกไข่ไก่ เนื้อหา - มีลักษณะเป็น รูปแบบกึ่งรูปธรรม เป็น เรื่องราวเกี่ยวกับรูปตุ๊กตา หมี	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีการสร้างสรรค์ผลงาน ประติมากรรมบนเปลือกไข่ที่ใช้สื่อแปลกใหม่ I = “จินตนาการ”ผลงานเป็นรูปแบบกึ่งรูปธรรม เป็นภาพคล้ายหมี S2 = “การจัดระบบภาพ” มีการจัดวาง องค์ประกอบที่มีความสมดุล กลมกลืนกันอย่าง สวยงาม T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัดเปลี่ยนรูปทรงต่อ เติมอย่างหลากหลาย

ตาราง 7 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่9	กลวิธี- ระบายสีโปสเตอร์ ปะติดกระดาษสี บนเปลือกไข่ไก่ เนื้อหา - มีลักษณะเป็นรูปแบบรูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับรูปผู้หญิงผมยาว	C = “ความคิดสร้างสรรค์” มีการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมบนเปลือกไข่ที่ใช้สื่อแปลกใหม่ I = “จินตนาการ” ผลงานเป็นรูปแบบรูปธรรมเป็นภาพเกี่ยวกับผู้หญิงผมยาว S2 = “การจัดระบบภาพ” มีการจัดวางองค์ประกอบที่มีความสมดุล กลมกลืนกันอย่างสวยงาม T = “การพัฒนารูปทรง” มีการดัดเปลี่ยนรูปทรงต่อเติมอย่างหลากหลาย
 ภาพประกอบผลงาน คนที่10	กลวิธี- ระบายสีโปสเตอร์ ปะติดกระดาษสี ใหมพรม บนเปลือกไข่ไก่ เนื้อหา - มีลักษณะเป็นรูปแบบรูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับรูปใบหน้าคุณยาย	C = “ความคิดสร้างสรรค์” มีการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมบนเปลือกไข่ที่ใช้สื่อแปลกใหม่ I = “จินตนาการ” ผลงานเป็นรูปแบบรูปธรรมเป็นภาพใบหน้าผู้หญิงผมยาว S2 = “การจัดระบบภาพ” มีการจัดวางองค์ประกอบที่มีความสมดุล กลมกลืนกันอย่างสวยงาม T = “การพัฒนารูปทรง” มีการดัดเปลี่ยนรูปทรงต่อเติมอย่างหลากหลาย

ตาราง 8 แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์แสดงความคิดเห็นของนักเรียน

นักเรียนคนที่	ชื่อผลงาน	เนื้อหาเรื่องราว	ความรู้สึกในการทำงาน
1	น้องชายสุด หล่อ	คิดถึงน้องชายที่ต่างจังหวัด เลยประดิษฐ์ใบหน้า น้องชาย	สนุกและมีความสุข
2	ตัวเอง	ตัวผมเองครับ	สนุกมาก ผ่อนคลายดี ชอบกิจกรรมนี้ มาก
3	หน้าตาดี	ใบหน้าตาของมนุษย์	มีความสุข
4	เด็กผู้หญิงใส่ หมวก	ใช่เป็นทรงกลมๆ เลยนึกถึง ช้างตัวอ้วน	สนุกและมีความสุข
5	เด็กผู้หญิง	อยากมีผมยาว เลย ประดิษฐ์เด็กผู้หญิงที่น่ารัก	สนุกมาก ผ่อนคลายดี
6	กระต่ายน้อย	ฉันชอบเลี้ยงกระต่าย เพราะมันน่ารักดี	สนุกและมีความสุข
7	ตุ๊กตาของฉัน	ชอบน่ารักมาก	สนุกมาก ผ่อนคลายดี
8	ตุ๊กตาหมูอ้วน	ฉันชอบหมู เพราะหมูอ้วนดี	สนุกมาก ผ่อนคลายดี
9	นางแบบ	ฝันอยากจะเป็นนางแบบ แฟชั่นโชว์	สนุกมาก ผ่อนคลายดี
10	ยายของฉัน	คิดถึงคุณยาย เลย ประดิษฐ์ยาย	มีความสุข

จากการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติกิจกรรมประติมากรรมเปลือกไข่
สร้างสรรค์นี้มีความชอบและสนุกสนาน ร่าเริง กับการทำงาน เพราะเป็นครั้งแรกที่ได้ทำกิจกรรมแบบ
นี้ มีการถ่ายทอดลักษณะผลงานทัศนศิลป์ ที่ใช้กลวิธีเทคนิคระบายสีโปสเตอร์ ปะติดกระดาษสี
ด้ายไหมพรม อย่างหลากหลาย และมีเนื้อหาเรื่องราวที่แสดงออกเป็นรูปธรรมแบบเหมือนจริง
ผลงานส่วนใหญ่จะเป็นเกี่ยวกับเรื่องราวการ์ตูน รูปสัตว์ชนิดต่างๆ หรือสิ่งมีชีวิตใกล้ตัว เช่น ใบหน้า
คน หมู แมว ช้าง กระต่าย ซึ่งกิจกรรมนี้สามารถสะท้อนแนวคิด CISST ด้าน C = “ความคิด
สร้างสรรค์” มีการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมบนเปลือกไข่ที่ใช้สื่อแปลกใหม่ I = “จินตนาการ”
ผลงานเป็นรูปแบบรูปธรรม เป็นภาพใบหน้าคน รูปสัตว์ ต่างๆ S2 = “การจัดระบบภาพ” มีการจัด

วางองค์ประกอบที่มีความสมดุล กลมกลืนกัน เอกภาพ อย่างสวยงาม T = “การพัฒนารูปทรง” มีการดัดเปลี่ยนรูปทรงต่อเติมอย่างหลากหลาย ได้อย่างมีความสอดคล้องตรงกับวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาด้านทัศนศิลป์

ตาราง 9 แบบวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST กิจกรรมที่ 4 วาดภาพจินตนาการเมืองมหัศจรรย์

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงานคนที่ 1	กลวิธี – ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา มีลักษณะเป็นรูปแบบรูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับเมืองที่มีความเจริญก้าวหน้าในเทคโนโลยี	C = Creativity “ความคิดสร้างสรรค์” I = Imagination “จินตนาการ” S1.1 = Visual “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการมองเห็น” S2 = Systematization “การจัดระบบภาพ” T = Transformation “การพัฒนารูปทรง”
	กลวิธี – ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา – มีลักษณะเป็นรูปแบบกึ่งรูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับเมืองที่มีหุ่นยนต์ต่อสู้กัน ในบรรยากาศของเมืองที่มีความเจริญก้าวหน้าในเทคโนโลยี	C = Creativity “ความคิดสร้างสรรค์” I = Imagination “จินตนาการ” S1.1 = Visual “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการมองเห็น” S2 = Systematization “การจัดระบบภาพ” T = Transformation “การพัฒนารูปทรง”

ตาราง 9 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่3	กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา - มีลักษณะเป็นรูปแบบ รูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับเมือง ที่มีความน่าอยู่ แบบธรรมชาติ มีการใช้สีโทนเย็นที่กลมกลืน	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีกลวิธีสร้างสรรค์ ผลงานที่ใช้สื่อและระบายสีที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ”มีลักษณะเป็นรูปแบบ รูปธรรม S2 = “การจัดระบบภาพ”มีการจัดวาง องค์ประกอบที่มีความสมดุล กลมกลืนและมี เอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัดแปลงรูปทรง และเส้น สีที่หลากหลาย
 ภาพประกอบผลงาน คนที่4	กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา - มีลักษณะเป็นรูปแบบ เหนือธรรมชาติ เรื่องราว เกี่ยวกับเมืองแห่งจินตนาการที่มี ตัวการ์ตูนผสมผสานกันอย่าง กลมกลืน	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีกลวิธีสร้างสรรค์ ผลงานที่ใช้สื่อและระบายสีที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ”มีลักษณะเป็นรูปแบบ รูปธรรม S2 = “การจัดระบบภาพ”มีการจัดวาง องค์ประกอบที่มีความสมดุล กลมกลืนและมี เอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัดแปลงรูปทรง และเส้น สีที่หลากหลาย
 ภาพประกอบผลงาน คนที่5	กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา - มีลักษณะเป็นรูปแบบ กึ่งรูปธรรมที่เหนือธรรมชาติ เรื่องราวเกี่ยวกับเมืองแห่ง จินตนาการที่มีตัวการ์ตูนรูปสัตว์ ผสมผสานกันอย่างกลมกลืน	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีกลวิธีสร้างสรรค์ ผลงานที่ใช้สื่อและระบายสีที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ”มีลักษณะเป็นรูปแบบกึ่ง รูปธรรม บรรยากาศของภาพดูสนุกสนานดี S2 = “การจัดระบบภาพ”มีการจัดวาง องค์ประกอบที่มีความสมดุล กลมกลืนและมี เอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัดแปลงรูปทรง และเส้น สีที่หลากหลาย

ตาราง 9 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่6	กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา - มีลักษณะเป็นรูปแบบ กึ่งรูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับ เมืองที่มีความเจริญและมีเครื่อง เล่นสวนสนุก	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีกลวิธีสร้างสรรค์ ผลงานที่ใช้สื่อและระบายสีที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ”มีลักษณะเป็นรูปแบบกึ่ง รูปธรรม เรื่องราวเหนือธรรมชาติ S2 = “การจัดระบบภาพ”มีการจัดวาง องค์ประกอบที่มีความสมดุล กลมกลืนและมี เอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัดแปลงรูปทรง และเส้น สีที่หลากหลาย
 ภาพประกอบผลงาน คนที่7	กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา - มีลักษณะเป็นรูปแบบ กึ่งรูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับ เมืองที่น่าอยู่แบบสงบ มีการ จัดระบบภาพและระบายสีอย่าง กลมกลืน	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีกลวิธีสร้างสรรค์ ผลงานที่ใช้สื่อและระบายสีที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ”มีลักษณะเป็นรูปแบบ กึ่ง รูปธรรม เกี่ยวกับธรรมชาติ S2 = “การจัดระบบภาพ”มีการจัดวาง องค์ประกอบที่มีความสมดุล กลมกลืนและมี เอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัดแปลงรูปทรง และเส้น สีที่หลากหลาย
 ภาพประกอบผลงาน คนที่8	กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา - มีลักษณะเป็นรูปแบบ รูปธรรม เกี่ยวกับธรรมชาติ เรื่องราวเกี่ยวกับเมืองที่มีความ น่าอยู่การระบายสีสรรอย่าง หลากหลาย	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีกลวิธีสร้างสรรค์ ผลงานที่ใช้สื่อและระบายสีที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ”มีลักษณะเป็นรูปแบบ รูปธรรม เกี่ยวกับธรรมชาติ S2 = “การจัดระบบภาพ”มีการจัดวาง องค์ประกอบที่มีความสมดุล กลมกลืนและมี เอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัดแปลงรูปทรง และเส้น สีที่หลากหลาย

ตาราง 9 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่9	กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา – มีลักษณะเป็นรูปแบบ กิจกรรม ที่เหนือธรรมชาติ เรื่องราวเกี่ยวกับเมืองที่มีความ แปลกใหม่ และระบายสีอย่าง หลากหลาย	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีกลวิธีสร้างสรรค์ ผลงานที่ใช้สีและระบายสีที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ”มีลักษณะเป็นรูปแบบ กิ่ง รูปธรรม เกี่ยวกับธรรมชาติ S2 = “การจัดระบบภาพ”มีการจัดวาง องค์ประกอบที่มีความสมดุล กลมกลืนและมี เอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัดแปลงรูปทรง และเส้น สีที่หลากหลาย
 ภาพประกอบผลงาน คนที่10	กลวิธี - ใช้สีไม่ระบายแบบเรียบ เนื้อหา – มีลักษณะเป็นรูปแบบ รูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับเมือง ที่มีความเจริญก้าวหน้า มีการ ระบายสีอย่างกลมกลืน	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีกลวิธีสร้างสรรค์ ผลงานที่ใช้สีและระบายสีที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ”มีลักษณะเป็นรูปแบบ รูปธรรม S2 = “การจัดระบบภาพ”มีการจัดวาง องค์ประกอบที่มีความสมดุล กลมกลืนและมี เอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง” มีการดัดแปลง รูปทรงและเส้น สีที่หลากหลาย

ตาราง 10 แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียน

นักเรียนคนที่	ชื่อผลงาน	เนื้อหาเรื่องราว	ความรู้สึกในการทำงาน
1	เมืองสีสัน	แรงบันดาลใจจากประสบการณ์ที่เห็นเมืองต่างๆ	สนุกสนานเพลิดเพลิน ผ่อนคลาย
2	เมืองแห่งการต่อสู้	แรงบันดาลใจจากประสบการณ์ดูการ์ตูนและเล่นเกมส์	ชอบมาก สนุกสนานเพลิดเพลิน ผ่อนคลาย
3	เมืองหืดและมนุษย์	แรงบันดาลใจจากการไปเที่ยวที่ต่างๆและได้เล่นเกมส์	สนุกสนานเพลิดเพลิน
4	เมืองมนุษย์เปลี่ยนแปลง	แรงบันดาลใจจากประสบการณ์ดูการ์ตูน	สนุกสนานเพลิดเพลิน ผ่อนคลาย
5	เมืองแสนสวย	แรงบันดาลใจจากประสบการณ์ดูการ์ตูน	สนุกสนานเพลิดเพลิน ผ่อนคลาย
6	เมืองแสนสนุก	แรงบันดาลใจจากประสบการณ์ไปเที่ยวสวนสนุกกับครอบครัว	ชอบมาก และสนุกสนานเพลิดเพลิน ผ่อนคลาย
7	เมืองหรรษา	แรงบันดาลใจจากจินตนาการที่อยากให้โลกนี้น่าอยู่อย่างสงบ	ชอบมาก และสนุกสนานเพลิดเพลิน
8	ของเล่นสุดสยอง	แรงบันดาลใจจากประสบการณ์ไปเที่ยวสวนสนุกกับครอบครัว	ชอบมาก และสนุกสนานเพลิดเพลิน
9	เมือง 3 ชั้น	แรงบันดาลใจจากจินตนาการความฝันเมืองในอนาคต	สนุกสนานเพลิดเพลิน ผ่อนคลาย
10	เมืองสุดสวย	แรงบันดาลใจจากจินตนาการ ความฝัน	สนุกสนานเพลิดเพลิน ผ่อนคลาย

จากการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติกิจกรรมวาดภาพจินตนาการเมืองมหัศจรรย์ นี้มีความชอบและสนุกสนาน ร่าเริง กับการทำงาน เพราะเป็นครั้งแรกที่ได้ทำกิจกรรมแบบนี้ มีการถ่ายทอดลักษณะผลงานทัศนศิลป์ ที่ใช้กลวิธีเทคนิคระบายสีไม้ อย่างหลากหลาย และมีเนื้อหาเรื่องราวที่แสดงออกเป็นรูปธรรมและกึ่งรูปธรรม ผลงานส่วนใหญ่จะเป็นเกี่ยวกับเรื่องราวสังคมเมืองที่ถ่ายทอดถึงเหตุการณ์ต่างๆ สถานที่สำคัญ การคมนาคมรถไฟฟ้า สนามบิน เรือโดยสาร รถเมล์ รวมถึงห้างสรรพสินค้าที่มีเครื่องสวนสนุกชนิดต่างๆ ซึ่งกิจกรรมนี้สามารถสะท้อนแนวคิด CISST ด้าน C = “ความคิดสร้างสรรค์” มีกลวิธีสร้างสรรค์ผลงานที่ใช้สื่อและระบายสีที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ” มีลักษณะเป็นรูปแบบรูปธรรม S2 = “การจัดระบบภาพ” มีการจัดวางองค์ประกอบที่มีความสมดุล กลมกลืนและมีเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง” มีการดัดแปลงรูปร่าง รูปทรงและเส้นสีที่หลากหลาย ได้อย่างมีความสอดคล้องตรงกับวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาด้านทัศนศิลป์

ตาราง 11 แบบวิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST กิจกรรมที่ 5 วาดภาพจากกลินยาดมสมุนไพร

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่ 1	กลวิธี - ใช้สีไม้ระบาย เนื้อหา - ลักษณะผลงานเป็นรูปแบบรูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับต้นไม้สมุนไพรหลากหลายชนิด	C = “ความคิดสร้างสรรค์” กลวิธีการสร้างสรรค์เทคนิคการระบายสีที่เรียบง่าย ประกอบกับรูปร่างรูปทรงที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ” ลักษณะผลงานเป็นรูปแบบรูปธรรม S1.4 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัส” ทางการรับกลิ่น”การถ่ายโยงรับรู้สไปสู่ภาพวาดที่แสดงออกถึงลวดลายเส้นและสีสรรที่หลากหลาย

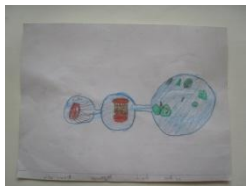
ตาราง 11 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่2	กลวิธี - ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา - ลักษณะผลงานเป็นรูปแบบรูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์น้ำหอมดับกลิ่นชนิดต่างๆ	C = “ความคิดสร้างสรรค์” กลวิธีการสร้างสรรค์เทคนิค การระบายสีที่เรียบง่าย ประกอบกับรูปร่างรูปทรงที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ” ลักษณะผลงานเป็นรูปแบบรูปธรรม S1.4 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการรับกลิ่น” การถ่ายโยงรับรู้สไปสู่ภาพวาดที่แสดงออกถึงลวดลายเส้นและสีสรรที่หลากหลาย
 ภาพประกอบผลงาน คนที่3	กลวิธี - ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา - ลักษณะผลงานเป็นรูปแบบกึ่งรูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับสวนสมุนไพรในธรรมชาติ	C = “ความคิดสร้างสรรค์” กลวิธีการสร้างสรรค์เทคนิคการระบายสีที่เรียบง่าย ประกอบกับรูปร่างรูปทรงที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ” ลักษณะผลงานเป็นรูปแบบกึ่งรูปธรรม S1.4 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการรับกลิ่น” การถ่ายโยงรับรู้สไปสู่ภาพวาดที่แสดงออกถึงลวดลายเส้นและสีสรรที่หลากหลาย
 ภาพประกอบผลงาน คนที่4	กลวิธี - ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา - ลักษณะผลงานเป็นรูปแบบกึ่งรูปธรรม เนื้อหาธรรมชาติ เรื่องราวเกี่ยวกับต้นไม้สมุนไพร ที่มีการผสมผสานของตัวอักษรอังกฤษอยู่ภายใน	C = “ความคิดสร้างสรรค์” กลวิธีการสร้างสรรค์เทคนิคการระบายสีที่เรียบง่าย ประกอบกับรูปร่างรูปทรงที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ” ลักษณะผลงานเป็นรูปแบบกึ่งรูปธรรมเนื้อหาธรรมชาติ S1.4 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการรับกลิ่น” การถ่ายโยงรับรู้สไปสู่ภาพวาดที่แสดงออกถึงลวดลายเส้นและสีสรรที่หลากหลาย

ตาราง 11 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่5	กลวิธี - ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา - ลักษณะผลงานเป็นรูปแบบกึ่งรูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับสวนสมุนไพร เป็นภาพการบูร	C = “ความคิดสร้างสรรค์” กลวิธีการสร้างสรรค์เทคนิคการระบายสีที่เรียบง่าย ประกอบกับรูปร่างรูปทรงที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ” ลักษณะผลงานเป็นรูปแบบกึ่งรูปธรรม S1.4 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการรับกลิ่น” การถ่ายโยงรับรู้สไปสู่ภาพวาดที่แสดงออกถึงลวดลายเส้นและสีสรรที่หลากหลาย
 ภาพประกอบผลงาน คนที่6	กลวิธี - ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา - ลักษณะผลงานเป็นรูปแบบรูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับสวนดอกไม้สมุนไพรที่หลากหลายชนิด	C = “ความคิดสร้างสรรค์” กลวิธีการสร้างสรรค์เทคนิคการระบายสีที่เรียบง่าย ประกอบกับรูปร่างรูปทรงที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ” ลักษณะผลงานเป็นรูปแบบรูปธรรม S1.4 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการรับกลิ่น” การถ่ายโยงรับรู้สไปสู่ภาพวาดที่แสดงออกถึงลวดลายเส้นและสีสรรที่หลากหลาย
 ภาพประกอบผลงาน คนที่7	กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา - ลักษณะผลงานเป็นรูปแบบกึ่งรูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับสวนสมุนไพร	C = “ความคิดสร้างสรรค์” กลวิธีการสร้างสรรค์เทคนิคการระบายสีที่เรียบง่าย ประกอบกับรูปร่างรูปทรงที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ” มีลักษณะผลงานเป็นรูปแบบกึ่งรูปธรรม S1.4 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการรับกลิ่น” การถ่ายโยงรับรู้สไปสู่ภาพวาดที่แสดงออกถึงลวดลายเส้นและสีสรรที่หลากหลาย

ตาราง 11 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่8	กลวิธี - ใช้สีไม้ระบาย เนื้อหา - ลักษณะผลงานเป็น รูปแบบรูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับ ผลไม้สมุนไพรที่มีความ หลากหลายพันธุ์ชนิด	C = “ความคิดสร้างสรรค์” กลวิธีการ สร้างสรรค์เทคนิคการระบายสีที่เรียบง่าย ประกอบกับรูปร่างรูปทรงที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ” ลักษณะผลงานเป็น รูปแบบรูปธรรม S1.4 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัส ทางการรับกลิ่น” การถ่ายโยงรับรู้สไปสู่ ภาพวาดที่แสดงออกถึงลวดลายเส้นและ สีสรรที่หลากหลาย
 ภาพประกอบผลงาน คนที่9	กลวิธี - ใช้สีไม้ระบาย เนื้อหา - ลักษณะผลงานเป็น รูปแบบกึ่งรูปธรรม เรื่องราว เกี่ยวกับกระบวนการผลิตของยา ดมสมุนไพร	C = “ความคิดสร้างสรรค์” กลวิธีการ สร้างสรรค์เทคนิคการระบายสีที่เรียบง่าย ประกอบกับรูปร่างรูปทรงที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ” ลักษณะผลงานเป็น รูปแบบกึ่งรูปธรรม S1.4 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัส ทางการรับกลิ่น” การถ่ายโยงรับรู้สไปสู่ ภาพวาดที่แสดงออกถึงลวดลายเส้นและ สีสรรที่หลากหลาย
 ภาพประกอบผลงาน คนที่10	กลวิธี - ใช้สีไม้ระบาย เนื้อหา - ลักษณะผลงานเป็น รูปแบบกึ่งรูปธรรม เรื่องราว เกี่ยวกับบ้านสวนสมุนไพร	C = “ความคิดสร้างสรรค์” กลวิธีการ สร้างสรรค์เทคนิคการระบายสีที่เรียบง่าย ประกอบกับรูปร่างรูปทรงที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ” ลักษณะผลงานเป็น รูปแบบกึ่งรูปธรรม เนื้อหาธรรมชาติ S1.4 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัส ทางการรับกลิ่น” การถ่ายโยงรับรู้สไปสู่ ภาพวาดที่แสดงออกถึงลวดลายเส้นและ สีสรรที่หลากหลาย

ตาราง 12 แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียน

นักเรียนคนที่	ชื่อผลงาน	เนื้อหาเรื่องราว	ความรู้สึกในการทำงาน
1	กลิ่นยาดม	เกิดแรงบันดาลใจจาก กลิ่นที่ดมรู้สึกเหมือน กลิ่นยา	ชอบมาก และสนุกสนานเพลิดเพลิน
2	ดับกลิ่นหอม	เกิดแรงบันดาลใจจาก กลิ่นที่ดมรู้สึกหอม เหมือนกลิ่นของยาสีฟัน หรือน้ำหอมดับกลิ่น	ชอบมาก และสนุกสนานเพลิดเพลิน
3	ยาดมเป็นลม	เกิดแรงบันดาลใจจาก กลิ่นที่ดมแล้วรู้สึกเย็น สบายจมูก	สนุกสนานเพลิดเพลิน
4	ต้นไม้สมุนไพร มหัศจรรย์	เกิดแรงบันดาลใจจาก กลิ่นที่ดมแล้วรู้สึกสดชื่น เหมือนมีความมหัศจรรย์ มากๆ	ชอบมาก และสนุกสนานเพลิดเพลิน
5	การนุบ	เกิดแรงบันดาลใจจาก กลิ่นที่ดมรู้สึกสดชื่น สามารถทำเป็นน้ำหอม การนุบเลย	ชอบมาก และสนุกสนานเพลิดเพลิน
6	กลิ่นดอกไม้	เกิดแรงบันดาลใจจาก กลิ่นที่ดมรู้สึกเหมือน กลิ่นหอมดอกไม้	ชอบมาก และสนุกสนานเพลิดเพลิน
7	สวนสมุนไพร	เกิดแรงบันดาลใจจาก กลิ่นที่ดมรู้สึกเหมือนอยู่ ในสวนธรรมชาติ	ชอบมาก ผ่อนคลาย
8	สมุนไพรดม แล้วหอม	เกิดแรงบันดาลใจจาก กลิ่นที่ดมรู้สึกเหมือน กลิ่นยาดม	สนุกสนานเพลิดเพลิน

ตาราง 12 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	ชื่อผลงาน	เนื้อหาเรื่องราว	ความรู้สึกในการทำงาน
9	ผลิตยาต้ม	เกิดแรงบันดาลใจจาก กลิ่นที่ดมรู้สึกเหมือนกลิ่น น้ำหอม	สนุกสนานเพลิดเพลิน
10	บ้านสวน สมุนไพร	เกิดแรงบันดาลใจจาก กลิ่นที่ดมรู้สึกเหมือนกลิ่น กำยาน	ชอบมาก และสนุกสนานเพลิดเพลิน

จากการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติกิจกรรมวาดภาพจากกลิ่นยาต้มสมุนไพร มีความชอบและสนุกสนาน ร่าเริง กับการทำงาน เพราะเป็นครั้งแรกที่ได้ทำกิจกรรมแบบนี้ มีการถ่ายทอดลักษณะผลงานทัศนศิลป์ ที่ใช้กลวิธีเทคนิคระบายสีไม้ อย่างหลากหลาย และมีเนื้อหาเรื่องราวที่แสดงออกเป็นรูปธรรมแบบเหมือนจริง ผลงานส่วนใหญ่จะเป็นเกี่ยวกับเรื่องราวเกี่ยวกับสวนสมุนไพร เช่น ต้นไม้ชนิดต่างๆ ดอกไม้ เถาวัลย์ พืชผักสวนครัว สวนสมุนไพร เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมนี้สามารถสะท้อนแนวคิด CISST ด้าน C = “ความคิดสร้างสรรค์” กลวิธีการสร้างสรรค์เทคนิคการระบายสีที่เรียบง่ายประกอบกับรูปร่างรูปทรงที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ” มีลักษณะผลงานเป็นรูปแบบรูปธรรม กึ่งรูปธรรม S1.4 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการรับกลิ่น” การถ่ายโยงรับรู้สไปสู่ภาพวาดที่แสดงออกถึงลวดลายเส้นและสีสรรที่หลากหลาย ได้อย่างมีความสอดคล้องตรงกับวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาด้านทัศนศิลป์

ตาราง 13 แบบวิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST กิจกรรมที่ 6 ประติมากรรม
ลูกโป่งสร้างสรรค์

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่1	กลวิธี- ใช้สีโปสเตอร์ระบายผลงาน ประติมากรรมคล้ายกระดาศี เนื้อหา – เป็นลักษณะรูปแบบ รูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับลูก มะเขือ	C = “ความคิดสร้างสรรค์” กลวิธีสร้างสรรค์ ผลงานที่ประติมากรรม และเทคนิคระบายสี ที่หลากหลายด้วยวัสดุแปลกใหม่ I = “จินตนาการ” S1.1 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัส ทางการมองเห็น”สามารถถ่ายทอดเรื่องราว จากการมองเห็นรับรู้ ประกอบกับ ประสบการณ์หรือความประทับใจ S2 = “การจัดระบบภาพ”มีความสมดุล และเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัด เปลี่ยนแปลงจากรูปทรงกลมของลูกโป่ง เป็นรูปทรงอื่นๆที่หลากหลาย
 ภาพประกอบผลงาน คนที่2	กลวิธี- ใช้สีโปสเตอร์ ประติมา กรรมคล้ายคล้ายสวยงามอย่าง หลากหลาย เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบกึ่ง รูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับ หน้ากาก	C = “ความคิดสร้างสรรค์” กลวิธีสร้างสรรค์ ผลงานที่ประติมากรรม และเทคนิคระบายสี ที่หลากหลายด้วยวัสดุแปลกใหม่ I = “จินตนาการ”มีลักษณะรูปแบบกึ่ง รูปธรรม ความเพ้อฝัน S1.1 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัส ทางการมองเห็น”สามารถถ่ายทอดเรื่องราว จากการมองเห็นรับรู้ ประกอบกับ ประสบการณ์หรือความประทับใจ S2 = “การจัดระบบภาพ”มีความสมดุล และเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัด เปลี่ยนแปลงจากรูปทรงกลมของลูกโป่ง เป็นรูปทรงอื่นๆที่หลากหลาย

ตาราง 13 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่3	กลวิธี- ใช้สีโปสเตอร์ ปะติด กระดาษสีวาดลายสวยงาม อย่างหลากหลาย เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบกึ่ง รูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับ การ์ตูนรูปหน้าคน	C = “ความคิดสร้างสรรค์” กลวิธีสร้างสรรค์ ผลงานที่ปะติดต่อเติม และเทคนิคระบายสีที่ หลากหลายด้วยวัสดุแปลกใหม่ I = “จินตนาการ” มีลักษณะรูปแบบกึ่งรูปธรรม S1.1 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการ มองเห็น” สามารถถ่ายทอดเรื่องราวจากการ มองเห็นรับรู้ ประกอบกับประสบการณ์หรือ ความประทับใจ S2 = “การจัดระบบภาพ” มีความสมดุลและ ความเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง” มีการดัดเปลี่ยนแปลง จากรูปทรงกลมของลูกโป่งเป็นรูปทรงอื่นๆที่ หลากหลาย
 ภาพประกอบผลงาน คนที่4	กลวิธี- ใช้สีโปสเตอร์ ปะติด กระดาษสีวาดลายสวยงาม อย่างหลากหลาย เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบ รูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับธง ชาติไทย	C = “ความคิดสร้างสรรค์” กลวิธีสร้างสรรค์ ผลงานที่ปะติดต่อเติม และเทคนิคระบายสีที่ หลากหลายด้วยวัสดุแปลกใหม่ I = “จินตนาการ” เป็นลักษณะรูปแบบรูปธรรม ที่แสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อประเทศชาติ S1.1 = I “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการ มองเห็น” สามารถถ่ายทอดเรื่องราวจากการ มองเห็นรับรู้ ประกอบกับประสบการณ์หรือ ความประทับใจ S2 = “การจัดระบบภาพ” มีความสมดุลและ ความเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง” มีการดัด เปลี่ยนแปลงจากรูปทรงกลมของลูกโป่งเป็น รูปทรงอื่นๆที่หลากหลาย

ตาราง 13 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่5	เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบ รูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับผลไม้ แตงโม	I = “จินตนาการ”มีลักษณะรูปแบบรูปธรรม S1.1 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการมองเห็น”สามารถถ่ายทอดเรื่องราวจากการมองเห็นรับรู้ ประกอบกับประสบการณ์หรือความประทับใจ S2 = “การจัดระบบภาพ”มีความสมดุลและความเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัดแปลงเปลี่ยนแปลงจากรูปทรงกลมของลูกโป่งเป็นรูปทรงอื่นๆที่หลากหลาย
 ภาพประกอบผลงาน คนที่6	กลวิธี- ใช้สีโปสเตอร์ ปะติด กระดาษสีลดทอนสวยงาม อย่างหลากหลาย เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบ รูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับ การ์ตูนรูปกวาง	C = “ความคิดสร้างสรรค์”กลวิธีสร้างสรรค์ผลงานที่ปะติดต่อเติม และเทคนิคระบายสีที่หลากหลายด้วยวัสดุแปลกใหม่ I = “จินตนาการ”มีลักษณะรูปแบบรูปธรรม S1.1 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการมองเห็น”สามารถถ่ายทอดเรื่องราวจากการมองเห็นรับรู้ ประกอบกับประสบการณ์หรือความประทับใจ S2 = “การจัดระบบภาพ”มีความสมดุลและความเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัดแปลงเปลี่ยนแปลงจากรูปทรงกลมของลูกโป่งเป็นรูปทรงอื่นๆที่หลากหลาย

ตาราง 13 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่7	กลวิธี- ใช้สีโปสเตอร์ ปะติด กระดาษสีลดลายสวยงาม อย่างหลากหลาย เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบ รูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับรูป การ์ตูน	C = “ความคิดสร้างสรรค์” กลวิธีสร้างสรรค์ ผลงานที่ปะติดต่อเติม และเทคนิคระบายสีที่ หลากหลายด้วยวัสดุแปลกใหม่ I = “จินตนาการ” มีลักษณะเป็นกึ่งรูปธรรม เหนือธรรมชาติ S1.1 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการ มองเห็น”สามารถถ่ายทอดเรื่องราวจากการ มองเห็นรับรู้ ประกอบกับประสบการณ์หรือ ความประทับใจ S2 = “การจัดระบบภาพ”มีความสมดุลและ ความเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัด เปลี่ยนแปลงจากรูปทรงกลมของลูกโป่งเป็น รูปทรงอื่นๆที่หลากหลาย
 ภาพประกอบผลงาน คนที่8	กลวิธี- ใช้สีโปสเตอร์ ปะติด กระดาษสีลดลายสวยงาม อย่างหลากหลาย เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบ รูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับ การ์ตูนรูปสัตว์ปลา	C = “ความคิดสร้างสรรค์” กลวิธีสร้างสรรค์ ผลงานที่ปะติดต่อเติม และเทคนิคระบายสีที่ หลากหลายด้วยวัสดุแปลกใหม่ I = “จินตนาการ” มีลักษณะเป็นรูปธรรม แบบ ธรรมชาติ S1.1 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการ มองเห็น”สามารถถ่ายทอดเรื่องราวจากการ มองเห็นรับรู้ ประกอบกับประสบการณ์หรือ ความประทับใจ S2 = “การจัดระบบภาพ”มีความสมดุลและ ความเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัด เปลี่ยนแปลงจากรูปทรงกลมของลูกโป่งเป็น รูปทรงอื่นๆที่หลากหลาย

ตาราง 13 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่9	กลวิธี - ใช้สีโปสเตอร์ ปะติด กระดาษสีวาดลายสวยงาม อย่างหลากหลาย เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบกึ่ง รูปธรรม เหนือธรรมชาติ มี เรื่องราวเกี่ยวกับการ์ตูนโดเร มอน	C = “ความคิดสร้างสรรค์” กลวิธีสร้างสรรค์ ผลงานที่ปะติดต่อเติม และเทคนิคระบายสีที่ หลากหลายด้วยวัสดุแปลกใหม่ I = “จินตนาการ” มีลักษณะเป็นกึ่งรูปธรรม เหนือธรรมชาติ S1.1 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการ มองเห็น” สามารถถ่ายทอดเรื่องราวจากการ มองเห็นรับรู้ ประกอบกับประสบการณ์หรือ ความประทับใจ S2 = “การจัดระบบภาพ” มีความสมดุลและ ความเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง” มีการตัด เปลี่ยนแปลงจากรูปทรงกลมของลูกโป่งเป็น รูปทรงอื่นๆที่หลากหลาย
 ภาพประกอบผลงาน คนที่10	กลวิธี - ใช้สีโปสเตอร์ ปะติด กระดาษสีวาดลายสวยงาม อย่างหลากหลาย เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบ รูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับแมว	C = “ความคิดสร้างสรรค์” กลวิธีสร้างสรรค์ ผลงานที่ปะติดต่อเติม และเทคนิคระบายสีที่ หลากหลายด้วยวัสดุแปลกใหม่ I = “จินตนาการ” มีลักษณะเป็นรูปธรรม รูป แมว ใช้สีเหลืองเป็นส่วนใหญ่ S1.1 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการ มองเห็น” สามารถถ่ายทอดเรื่องราวจากการ มองเห็นรับรู้ ประกอบกับประสบการณ์หรือ ความประทับใจ S2 = “การจัดระบบภาพ” มีความสมดุลและ ความเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง” มีการตัด เปลี่ยนแปลงจากรูปทรงกลมของลูกโป่งเป็น รูปทรงอื่นๆที่หลากหลาย

ตาราง 14 แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์แสดงความคิดเห็นของนักเรียน

นักเรียนคนที่	ชื่อผลงาน	เนื้อหาเรื่องราว	ความรู้สึกในการทำงาน
1	มะเขือหวาน	ผมชอบทานมะเขืออร่อยดี	ชอบประดิษฐ์งานศิลปะ
2	หน้ากาก ปิศาจ	ฉันชื่อเล่น ว่า กวาง	สนุกมาก ผ่อนคลายเครียด
3	โดราเอมอน	ชอบดูโดราเอมอน	ชอบงานประดิษฐ์ ที่เป็นสามมิติ
4	เปิดน้อยใน แหล่งน้ำ	บ้านคุณตาเลี้ยงเบ็ดที่ ต่างจังหวัดเลยชอบเบ็ด	สนุกดี นำผลงานไปโชว์ได้
5	แตงโม	ชอบเลี้ยงแมว	ชอบประดิษฐ์งานศิลปะ
6	ลูกเสือน้อย	ชอบใส่เสื้อลายเสือ	สนุกมาก ผ่อนคลายเครียด
7	ลูกบอล	ชอบเตะฟุตบอลและดูบอล	ผ่อนคลาย
8	ปลาอ้วน	ที่บ้านเลี้ยงปลาทองและ ปลาหางนกยูง	ผ่อนคลายเครียด
9	โดราเอมอน	โลกร้อนมากๆ ทุกวันนี้	สนุกมากและชอบทำงานศิลปะ
10	แมวแสนซน	ชอบทานส้มมากๆ	ชอบประดิษฐ์งานศิลปะ

จากการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติกิจกรรมประติมากรรมลูกโป่งสร้างสรรค์นี้มีความชอบและสนุกสนาน ร่าเริง กับการทำงาน เพราะเป็นครั้งแรกที่ได้ทำกิจกรรมแบบนี้ มีการถ่ายทอดลักษณะผลงานทัศนศิลป์ ที่ใช้กลวิธีเทคนิคระบายสีไม้ สีโปสเตอร์ ปะติด กระดาษสี ลวดลายสวยงามอย่างหลากหลาย และมีเนื้อหาเรื่องราวที่แสดงออกเป็นรูปธรรมแบบเหมือนจริง ผลงานส่วนใหญ่จะเป็นเกี่ยวกับเรื่องราวที่ชื่นชอบ เกี่ยวกับการ์ตูน ไบหน่าคน รูปสัตว์ เป็นต้น

กิจกรรมนี้สามารถสะท้อนแนวคิด CISST ด้าน C = “ความคิดสร้างสรรค์” กลวิธีสร้างสรรค์ ผลงานที่ปะติดต่อเติม และเทคนิคระบายสีที่หลากหลายด้วยวัสดุแปลกใหม่ I = “จินตนาการ” มีลักษณะเป็นกึ่งรูปธรรม เหนือธรรมชาติ S1.1 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการมองเห็น” สามารถถ่ายทอดเรื่องราวจากการมองเห็นรับรู้ ประกอบกับประสบการณ์หรือความประทับใจ S2 = “การจัดระบบภาพ” มีความสมดุลและความเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง” มีการดัดเปลี่ยนแปลง จากรูปทรงกลมของลูกโป่งเป็นรูปทรงอื่นๆ ที่หลากหลาย

ตาราง 15 แบบวิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST กิจกรรมที่ 7 ปั้นดินน้ำมันจากการสัมผัสด้วยมือ

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่1	กลวิธี- ปั้นดินน้ำมันจากการสัมผัสด้วยมือ มีการขึ้นรูปทรงด้วยการบีบ ขด ต่อเติม เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบรูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติ สิ่งปรากฏในผลงานคือ หมี	C = “ความคิดสร้างสรรค์”เป็นกลวิธีในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมแบบลอยตัว มีการขึ้นรูปทรงการปั้น บีบ ต่อเติมรูปทรงด้วยดินน้ำมัน I = “จินตนาการ”มีลักษณะเป็นรูปแบบรูปธรรม ที่เกิดจากความรู้สึกสัมผัส ประกอบกับประสบการณ์ที่เคยพบเห็น S1.2 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางกาย”สามารถถ่ายทอดความรู้สึกแสดงออกมาเป็นรูปทรงที่สัมผัส ในเรื่องของพื้นผิวคล้ายจริง S2 = Systematization “การจัดระบบภาพ”มีขนาดสัดส่วนที่สมดุลกัน T = “การพัฒนารูปทรง” มีการดัดแปลงรูปทรงและมีสีสันหลากหลายจากการสัมผัสทางกาย ลดทอนมาเป็นรูปทรงที่น่าสนใจ
 ภาพประกอบผลงาน คนที่2	กลวิธี- ปั้นดินน้ำมันจากการสัมผัสด้วยมือ มีการขึ้นรูปทรงด้วยการบีบ ขด ต่อเติม เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบรูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์และผลไม้	C = “ความคิดสร้างสรรค์”เป็นกลวิธีในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมแบบลอยตัว มีการขึ้นรูปทรงการปั้น บีบ ต่อเติมรูปทรงด้วยดินน้ำมัน I = “จินตนาการ”มีลักษณะเป็นรูปแบบรูปธรรม ที่เกิดจากความรู้สึกสัมผัส ประกอบกับประสบการณ์ที่เคยพบเห็น S1.2 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางกาย”สามารถถ่ายทอดความรู้สึกแสดงออกมาเป็นรูปทรงที่สัมผัส ในเรื่องของพื้นผิวเรียบง่ายคล้ายจริง

ตาราง 15 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
		S2 = “การจัดระบบภาพ”มีขนาดสัดส่วนที่สมดุลกัน T = “การพัฒนารูปทรง” มีการดัดแปลงรูปทรงและมีสีสันทันทีจากการสัมผัส ภาย ลดทอนมาเป็นรูปทรงที่น่าสนใจ
 ภาพประกอบผลงาน คนที่3	กลวิธี- บันดินน้ำมันจากการสัมผัสด้วยมือ มีการขึ้นรูปทรงด้วยการบีบ ขด ต่อเติม เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบรูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์และผลไม้ ประกอบด้วยภาพหมีมะเฟือง ไดโนเสาร์ มีการใช้สีดินน้ำมันที่สดใส	C = “ความคิดสร้างสรรค์”เป็นกลวิธีในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมแบบลอยตัว จากการปั้น บีบ ต่อเติมดินน้ำมัน I = “จินตนาการ”มีลักษณะเป็นรูปแบบรูปธรรม ที่เกิดจากความรู้สึกสัมผัส ประกอบกับประสบการณ์ที่เคยพบเห็น S1.2 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางกาย”สามารถถ่ายทอดความรู้สึกแสดงออกมาเป็นรูปทรงที่สัมผัส ในเรื่องของพื้นผิวเรียบๆ T = “การพัฒนารูปทรง” มีการดัดแปลงรูปทรงและมีสีสันทันทีจากการสัมผัส ภาย ลดทอนมาเป็นรูปทรงที่น่าสนใจ
 ภาพประกอบผลงาน คนที่4	กลวิธี- บันดินน้ำมันจากการสัมผัสด้วยมือ มีการขึ้นรูปทรงด้วยการบีบ ขด ต่อเติม เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบรูปธรรม เรื่องราวของภาพหมีมะเฟือง ไดโนเสาร์ มีการใช้สีผสมสีกันอย่างสวยงาม	C = “ความคิดสร้างสรรค์”เป็นกลวิธีในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมแบบลอยตัว มีการขึ้นรูปทรงการปั้น บีบ ต่อเติมดินน้ำมัน มีการใช้สีดินน้ำมันผสมกันอย่างสวยงามและแปลกใหม่มีลักษณะเฉพาะตัว I = “จินตนาการ”มีลักษณะเป็นรูปแบบรูปธรรม ที่เกิดจากความรู้สึกสัมผัส ประกอบกับประสบการณ์ที่เคยพบเห็น

ตาราง 15 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
		S1.2 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางกาย”สามารถถ่ายทอดความรู้สึกแสดงออกมาเป็นรูปทรงที่สัมผัส ในเรื่องของพื้นผิวขรุขระคล้ายจริง S2 = Systematization “การจัดระบบภาพ”มีขนาดผลงานที่สมดุล T = “การพัฒนารูปทรง” มีการดัดแปลงรูปทรงและมีสีสันสดใส หลากสีจากการสัมผัสกาย ลดทอนมาเป็นรูปทรงที่บิดเบี้ยวน่าสนใจ
 ภาพประกอบผลงาน คนที่5	กลวิธี- ขึ้นดินน้ำมันจากการสัมผัสด้วยมือ ด้วยการบีบ ขด ต่อเติม เนื้อหา-เป็นลักษณะรูปแบบรูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์และผลไม้ ประกอบด้วยภาพหมีมะเฟือง ไดโนเสาร์ และแสดงออกในเรื่องของสัตว์ที่เหนือธรรมชาติ	C = “ความคิดสร้างสรรค์”เป็นกลวิธีในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมแบบลอยตัว ขึ้นรูปทรงการปั้น บีบ ต่อเติมดินน้ำมันมีการใช้สีดินน้ำมันผสมกันอย่างสวยงามและแปลกใหม่มีลักษณะเฉพาะตัว I = “จินตนาการ”มีลักษณะเป็นรูปแบบรูปธรรม ที่เกิดจากความรู้สึกสัมผัส ประกอบกับประสบการณ์ที่เคยพบเห็น S1.2 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางกาย”สามารถถ่ายทอดความรู้สึกแสดงออกมาเป็นรูปทรงที่บิดเบี้ยว S2 = Systematization “การจัดระบบภาพ”มีขนาดผลงานที่สมดุล T = “การพัฒนารูปทรง” มีการดัดแปลงรูปทรงและมีสีสรรหลากหลายสี จากการสัมผัสด้วยกาย ลดทอนมาเป็นรูปทรงที่น่าสนใจ

ตาราง 15 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่6	กลวิธี- ปั้นดินน้ำมันจากการสัมผัสด้วยมือ มีการขึ้นรูปทรงด้วยการบีบ ขด ต่อเติม เนื้อหา-เป็นลักษณะรูปแบบรูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์และผลไม้ ประกอบด้วยภาพหมี มะเฟือง, หุ่นยนต์ไดโนเสาร์ และแสดงออกในเรื่องของสัตว์ที่เหนือธรรมชาติ	C = “ความคิดสร้างสรรค์”เป็นกลวิธีในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมแบบลอยตัว จากการปั้น บีบ ต่อเติมดินน้ำมัน I = “จินตนาการ”มีลักษณะเป็นรูปแบบกึ่งรูปธรรม ที่เกิดจากถ้อยความรู้สึกสัมผัส ประกอบกับประสบการณ์ที่เคยพบเห็น และแสดงออกในเรื่องของสัตว์ที่เหนือธรรมชาติ S1.2 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางกาย”สามารถถ่ายทอดความรู้สึกแสดงออกมาเป็นรูปทรงที่สัมผัส ในเรื่องของพื้นผิว ขนาดสัดส่วน T = “การพัฒนารูปทรง” มีการดัดแปลงรูปทรงและมีสีสันหลากหลายจากการสัมผัส กาย ลดทอนมาเป็นรูปทรงที่น่าสนใจ
 ภาพประกอบผลงาน คนที่7	กลวิธี- ปั้นดินน้ำมันจากการสัมผัสด้วยมือ มีการขึ้นรูปทรงด้วยการบีบ ขด ต่อเติม เนื้อหา-เป็นลักษณะรูปแบบรูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์และผลไม้ ประกอบด้วยภาพหมี , ไดโนเสาร์, มะเฟือง และแสดงออกในเรื่องของสัตว์ที่เหนือธรรมชาติ	C = “ความคิดสร้างสรรค์”เป็นกลวิธีในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมแบบลอยตัว จากการปั้น บีบ ต่อเติมดินน้ำมัน I = “จินตนาการ”มีลักษณะเป็นรูปแบบรูปธรรม ที่เกิดจากความรู้สึกสัมผัสและประกอบกับประสบการณ์ที่เคยพบเห็น S1.2 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางกาย”สามารถถ่ายทอดความรู้สึกแสดงออกมาเป็นรูปทรงที่สัมผัส ในเรื่องของพื้นผิวคล้ายจริง T = “การพัฒนารูปทรง” มีการดัดแปลงรูปทรงและมีสีสันหลากหลายจากการสัมผัส กาย ลดทอนมาเป็นรูปทรงที่น่าสนใจ

ตาราง 15 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่ 8	กลวิธี- ปั้นดินน้ำมันจากการสัมผัสด้วยมือ มีการขึ้นรูปด้วยการบีบ ขด ต่อเติม เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบรูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์และผลไม้ ประกอบด้วยภาพหมี, ไดโนเสาร์, มะเฟือง และแสดงออกในเรื่องของสัตว์ที่เหนือธรรมชาติ	C = “ความคิดสร้างสรรค์”เป็นกลวิธีในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมแบบลอยตัว ขึ้นรูปทรงการปั้น บีบ ต่อเติมดินน้ำมัน I = “จินตนาการ”มีลักษณะเป็นรูปแบบรูปธรรม ที่เกิดจากความรู้สึกสัมผัสและประสบการณ์ที่เคยพบเห็น และแสดงออกในเรื่องของสัตว์ที่เหนือธรรมชาติ S1.2 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางกาย”สามารถถ่ายทอดความรู้สึกแสดงออกมาเป็นรูปทรงที่สัมผัส ในเรื่องของพื้นผิว ขนาดสัดส่วน T = “การพัฒนารูปทรง” มีการดัดแปลงรูปทรงและมีสีสันหลากหลายจากการสัมผัสกายลดทอนมาเป็นรูปทรงที่น่าสนใจ
 ภาพประกอบผลงาน คนที่ 9	กลวิธี- ปั้นดินน้ำมันจากการสัมผัสด้วยมือ มีการขึ้นรูปด้วยการบีบ ขด ต่อเติม เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบรูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์และผลไม้ ประกอบด้วยภาพหมี, ไดโนเสาร์, มะเฟือง และแสดงออกในเรื่องของสัตว์ที่เหนือธรรมชาติ	C = “ความคิดสร้างสรรค์”เป็นกลวิธีในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมแบบลอยตัว ขึ้นรูปทรงการปั้น บีบ ต่อเติมดินน้ำมัน I = “จินตนาการ”ผลงานมีลักษณะเป็นรูปธรรม เป็นเรื่องราวที่เกิดจากการรับรู้สัมผัสกาย S1.2 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางกาย”สามารถถ่ายทอดความรู้สึกแสดงออกมาเป็นรูปทรงที่สัมผัส ในเรื่องของพื้นผิวคล้ายจริง มีขนาดสัดส่วนที่ย่อส่วน T = “การพัฒนารูปทรง” มีการดัดแปลงรูปทรงและมีสีสันหลากหลายจากการสัมผัสกายลดทอนมาเป็นรูปทรงที่น่าสนใจ

ตาราง 15 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่10	กลวิธี- ปั้นดินน้ำมันจากการสัมผัส ด้วยมือ มีการขึ้นรูปด้วยการบีบ กด ต่อเติม เนื้อหาเป็นลักษณะรูปแบบ รูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์และ ผลไม้ ประกอบด้วยภาพหมี , ไดโนเสาร์, มะเฟือง มีการ ปรับเปลี่ยนลักษณะสัดส่วนรูปทรง คล้ายการ์ตูน และแสดงออกใน เรื่องของสีสรรที่เห็นธรรมชาติ	C = “ความคิดสร้างสรรค์”เป็นกลวิธีในการ สร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมแบบลอยตัว ขึ้นรูปทรงการปั้น บีบ ต่อเติมดินน้ำมัน I = “จินตนาการ”ผลงานมีลักษณะเป็นกึ่ง รูปธรรม เป็นเรื่องราวที่เกิดจากการรับรู้ สัมผัสกาย S1.2 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทาง กาย” สามารถถ่ายทอดความรู้สึกแสดง ออกมาเป็นรูปทรงที่สัมผัส ในเรื่องของ พื้นผิวคล้ายจริง T = “การพัฒนารูปทรง” มีการดัดแปลง รูปทรงและมีสรรหลากหลายจากการสัมผัสกาย ลดทอนมาเป็นรูปทรงที่น่าสนใจ

ตาราง 16 แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียน

นักเรียน คนที่	ชื่อผลงาน	เนื้อหาเรื่องราว	ความรู้สึกในการทำงาน
1	ไดโนเสาร์	เกิดแรงบันดาลใจจากการจับกล่อง มหัศจรรย์	สนุกสนาน
2	ปิศาจ	จับแล้วรู้สึกน่ากลัวมากเพราะอยู่ใน กล่องมองไม่เห็น	สนุกสนาน ตื่นเต้น
3	สัตว์ประหลาด	ตอนแรกไม่กล้าจับ อยู่ในกล่องมอง ไม่เห็น เลยเกิดเป็นงานชิ้นนี้ รู้สึก เหมือนสัตว์หลายชนิด	สนุกสนานมาก และน่ากลัวตื่นเต้น มาก
4	สัตว์โลก	แรงบันดาลใจเกิดจากการจับใน กล่อง เหมือนมีตุ๊กตาทามี มะพร้าว	ทำงานศิลปะแบบนี้เป็นครั้งแรก ผ่อนคลายเครียด
5	ไดโนเสาร์ กิน มะพร้าว	แรงบันดาลใจเกิดจากการจับใน กล่อง	น่ากลัวตื่นเต้นมาก
6	น้ำลูน	แรงบันดาลใจเกิดจากการจับในกล่อง รู้สึกเหมือนสัตว์กับผลไม้	น่ากลัวตื่นเต้นมาก
7	ใจสั้น	แรงบันดาลใจเกิดจากการจับในกล่อง มี ตุ๊กตาทามี มะพร้าว ไดโนเสาร์	สนุกมากๆ ผีกลสมาย
8	ตื่นเต้น	แรงบันดาลใจเกิดจากการจับในกล่อง มีลักษณะเหมือนตุ๊กตาทามี มะพร้าว	จับแล้วรู้สึกแปลกดี
9	สัตว์พันธุ์ใหม่	แรงบันดาลใจเกิดจากการจับในกล่อง น่าจะมีตุ๊กตาทามี มะพร้าว	ทำงานศิลปะแบบนี้เป็นครั้งแรก ตื่นเต้นมาก
10	สัตว์แสนน่ากลัว	แรงบันดาลใจเกิดจากการจับในกล่อง มี ตุ๊กตาทามี มะพร้าว ไดโนเสาร์	ชอบมากเพราะแปลกดี

จากการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติกิจกรรมปั้นดินน้ำมันจากการสัมผัสด้วย
มือนี้มีความชอบและสนุกสนาน ร่าเริง กับการทำงาน เพราะเป็นครั้งแรกที่ได้ทำกิจกรรมแบบนี้ มี
การถ่ายทอดลักษณะผลงานทัศนศิลป์ ที่ใช้กลวิธีเทคนิคปั้นนวดขดดินน้ำมันตามจินตนาการของการ

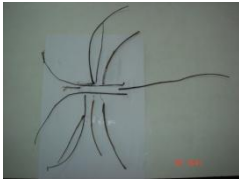
รับรู้จากประสาทสัมผัสทางกาย ด้วยมือตนเอง ผลงานส่วนใหญ่จะเป็นเกี่ยวกับเรื่องราวสิ่งของที่อยู่ในกล่อง ผลงานเกี่ยวกับการ์ตูน รูปสัตว์หมี ไดโนเสาร์ มะเฟือง สัตว์ประหลาด ผลไม้ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมนี้สามารถสะท้อนแนวคิด CISST ด้านความคิดสร้างสรรค์ สะท้อนจากกลวิธีในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมแบบลอยตัว มีวิธีขึ้นรูปทรงการปั้น ปีบ ขด ต่อเติมดินน้ำมัน

ด้านจินตนาการ สะท้อนจากผลงานมีลักษณะเป็นรูปธรรม กึ่งรูปธรรม ที่เกิดจากการรับรู้สัมผัสทางกาย ด้านการรับรู้จากประสาทสัมผัสทางกาย สามารถถ่ายทอดความรู้สึกแสดงออกมาเป็นรูปทรงที่สัมผัส ในเรื่องของพื้นผิวเรียบ ขรุขระ คล้ายจริง ด้านการพัฒนารูปทรง มีการดัดแปลงรูปทรงและมีสีสันหลากหลายจากการสัมผัสทางกาย ลดทอนมาเป็นรูปทรงที่น่าสนใจ ซึ่งมีความสอดคล้องตรงกับวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาด้านทัศนศิลป์

ตาราง 17 แบบวิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST กิจกรรมที่ 8 ประติมากรรม กิ่งไม้

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่ 1	กลวิธี- ปะติดกิ่งไม้ ก้าน วัสดุธรรมชาติ เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบรูปธรรม เป็นกรอบรูป เรื่องราวเกี่ยวกับภาพถ่ายตนเอง ที่มีความประทับใจ	C = “ความคิดสร้างสรรค์” มีกลวิธีสร้างสรรค์ผลงานเป็นแบบลอยตัว ซึ่งมีการต่อเติมกิ่งไม้ด้วยความแปลกใหม่ I = “จินตนาการ” เป็นลักษณะรูปแบบเป็นรูปธรรม ที่มีความประทับใจของภาพถ่ายตนเอง T = “การพัฒนารูปทรง” มีการดัดแปลงจากเส้นดินสอมาเป็นเส้นที่ทำจากกิ่งไม้ สามารถเป็นรูปทรงที่น่าสนใจ S2 = “การจัดระบบภาพ” มีความสมดุลและกลมกลืน ความเป็นเอกภาพ

ตาราง 17 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่2	กลวิธี- ปะติดกิ่งไม้ ก้าน วัสดุธรรมชาติ เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบกิ่งรูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์แมงปอ	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีกลวิธีสร้างสรรค์ผลงานเป็นแบบนูนต่ำ ซึ่งมีการต่อเติมกิ่งไม้ด้วยความแปลกใหม่ I = “จินตนาการ”เป็นลักษณะรูปแบบกิ่งรูปธรรม ที่ถ่ายโยงจากประสบการณ์ที่ชมแมงปอที่กำลังบินไปเกาะดอกไม้ T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัดแปลงจากเส้นดินสอมาเป็นเส้นที่ทำจากกิ่งไม้ สามารถเป็นรูปทรงที่น่าสนใจ S2 = “การจัดระบบภาพ” มีความสมดุลและกลมกลืน มีความเป็นเอกภาพ
 ภาพประกอบผลงาน คนที่3	กลวิธี- ปะติดกิ่งไม้ ก้าน วัสดุธรรมชาติ เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบกิ่งรูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับบ้าน	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีกลวิธีสร้างสรรค์ผลงานเป็นแบบลอยตัว ซึ่งมีการต่อเติมกิ่งไม้ด้วยความแปลกใหม่ I = “จินตนาการ”เป็นลักษณะรูปแบบกิ่งรูปธรรม T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัดแปลงจากคอนโดมาเป็นผลงานทัศนศิลป์ที่ทำจากกิ่งไม้ ลดทอนมาเป็นรูปทรงที่น่าสนใจ S2 = “การจัดระบบภาพ”มีการจัดวางองค์ประกอบที่น่าสนใจ ซึ่งประกอบด้วย ความสมดุล และความเป็นเอกภาพ

ตาราง 17 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่4	กลวิธี- ปะติดกิ้งไม้ ก้าน วัสดุ ธรรมชาติ เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบกึ่ง รูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับรถยนต์ โดยนำกิ้งไม้มาต่อเติมเป็นเส้น	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีกลวิธี สร้างสรรค์ผลงานเป็นแบบนูนต่ำ ซึ่งมีการ ต่อเติมกิ้งไม้ด้วยความแปลกใหม่ I = “จินตนาการ”เป็นลักษณะรูปแบบกึ่ง รูปธรรม S2 = “การจัดระบบภาพ”มีการจัด องค์ประกอบอย่างมีความสมดุล T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัดแปลง จากเส้นดินสอมาเป็นเส้นที่ทำจากกิ้งไม้ สามารถเป็นรูปทรงที่น่าสนใจ
 ภาพประกอบผลงาน คนที่5	กลวิธี- ปะติดกิ้งไม้ ก้าน วัสดุ ธรรมชาติ เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบ รูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับรถเก๋ง โดยนำกิ้งไม้มาต่อเติมเป็นเส้น อย่างสวยงาม	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีกลวิธี สร้างสรรค์ผลงานเป็นแบบลอยตัว ซึ่งมี การต่อเติมกิ้งไม้ด้วยความแปลกใหม่ I = “จินตนาการ”เป็นลักษณะรูปแบบเป็น รูปธรรม T = “การพัฒนารูปทรง” S2 = “การจัดระบบภาพ”มีการจัด องค์ประกอบอย่างมีความสมดุล และ กลมกลืน มีความเป็นเอกภาพ

ตาราง 17 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่6	กลวิธี- ปะติดกิ้งไม้ ก้าน วัสดุธรรมชาติ เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบรูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับบ้าน โดยนำกิ้งไม้มาต่อเติมเป็นเส้น	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีกลวิธีสร้างสรรค์ผลงานเป็นแบบนูนต่ำ ซึ่งมีการต่อเติมกิ้งไม้ด้วยความแปลกใหม่ I = “จินตนาการ”มีลักษณะเนื้อหาเรื่องราวเป็นรูปธรรม T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัดแปลงจากเส้นดินสอมาเป็นเส้นที่ทำจากกิ้งไม้สามารถเป็นรูปทรงที่น่าสนใจ S2 = “การจัดระบบภาพ” มีการจัดองค์ประกอบอย่างมีความสมดุล และกลมกลืน
 ภาพประกอบผลงาน คนที่7	กลวิธี- ปะติดต่อเติมกิ้งไม้ ก้าน วัสดุธรรมชาติ เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบรูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับกำแพงโดยนำกิ้งไม้มาต่อเติมเป็นเส้นตรงแนวตั้งอย่างมีความกลมกลืน	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีกลวิธีสร้างสรรค์ผลงานเป็นแบบนูนต่ำ ซึ่งมีการต่อเติมกิ้งไม้ด้วยความแปลกใหม่ I = “จินตนาการ” เป็นลักษณะรูปแบบนามธรรม เป็นภาพกำแพง T = “การพัฒนารูปทรง”สามารถถ่ายทอดรูปทรงที่ปรับเปลี่ยนเป็นรูปทรงที่น่าสนใจ S2 = “การจัดระบบภาพ”มีการจัดวางภาพน่าสนใจมาเพราะมีองค์ประกอบด้วยความสมดุลกัน กลมกลืน และมีความเป็นเอกภาพ

ตาราง 17 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่ 8	กลวิธี- ปะติดต่อกันกึ่งไม้ ก้าน วัสดุธรรมชาติ เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบ รูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับเตียง นอนกึ่งไม้	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีกลวิธี สร้างสรรค์ผลงานแบบลอยตัวที่มีความ แปลกใหม่ I = “จินตนาการ”เป็นลักษณะรูปแบบ รูปธรรม ที่ลอกเลียนแบบเตียงที่ทำด้วย วัสดุไม้ T = “การพัฒนารูปทรง”สามารถ ปรับเปลี่ยนรูปทรงจากการเลียนแบบของ จริง ได้อย่างสวยงาม S2 = “การจัดระบบภาพ”มีความสมดุลกัน และมีความเป็นเอกภาพ
 ภาพประกอบผลงาน คนที่ 9	กลวิธี- ปะติดกึ่งไม้ ก้าน วัสดุ ธรรมชาติ เนื้อหา - มีลักษณะรูปแบบเป็น กึ่งรูปธรรม และมีเรื่องราว เกี่ยวกับบ้านตึก 2 ชั้น	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีกลวิธี สร้างสรรค์ผลงานแบบหุ่นตัว อย่างมีความ แปลกใหม่ โดยการปะติดต่อกันกึ่งไม้เป็น เส้นๆ I = “จินตนาการ”มีลักษณะรูปแบบเป็นกึ่ง รูปธรรม เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความฝัน T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัดแปลงจาก เส้นดินสอมาเป็นเส้นที่ทำจากกึ่งไม้ สามารถเป็นรูปทรงที่น่าสนใจ S2 = “การจัดระบบภาพ” มีความสมดุล กัน และมีความเป็นเอกภาพ

ตาราง 17 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่10	กลวิธี- ปะติดกิ้งไม้ ก้าน วัสดุ ธรรมชาติ เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบ รูปธรรม ลดทอนรูปทรง เรืองราว เกี่ยวกับบ้านเดี่ยว	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีการสร้างสรรค์ ผลงานปะติดต่อเติมเป็นเส้นๆลงบน กระดาษ ซึ่งมีความแปลกใหม่ I = “จินตนาการ”มีลักษณะเป็นรูปแบบเป็น รูปธรรม เรืองราวของความฝัน T = “การพัฒนารูปทรง”มีการปรับ เปลี่ยนแปลงรูปทรงลดทอนจากของจริง S2 = “การจัดระบบภาพ” จัดวางภาพที่สมดุลกัน มีเอกภาพเดียวกัน

ตาราง 18 แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียน

นักเรียน คนที่	ชื่อผลงาน	เนื้อหาเรื่องราว	ความรู้สึกในการทำงาน
1	กรอบของฉัน	เกิดแรงบันดาลใจจากความรู้ ประทับใจภาพถ่ายในงานแสดง เด่น	สนุกดี เพลินเพลิน ผ่อนคลาย
2	แมงปอ	เกิดแรงบันดาลใจจาก ประสบการณ์ที่ได้เห็นแมงกำลัง บินเกาะดอกไม้ในสวนหลวง ร.9	ทำงานอย่างมีความสุขมาก
3	บ้านของฉัน	เกิดแรงบันดาลใจจาก ครอบครัวของฉัน	ผ่อนคลาย สบายๆ
4	เสาวิทยุ	เกิดแรงบันดาลใจจาก ชอบฟังวิทยุ	สนุกสนานมากและทำให้มี จินตนาการด้วย
5	บ้านในฝัน	เกิดแรงบันดาลใจจากความฝัน อยากมีบ้านหลังใหญ่ๆ	สนุกกับการทำงานถึงไม้
6	บ้านแสนสุข	เกิดแรงบันดาลใจจากความฝัน อยากมีพ่อแม่และหนูอยู่ด้วยกัน	พักผ่อน คลายเครียด
7	กำแพง	เกิดแรงบันดาลใจจากกำแพงรั้ว ไม้หลังบ้าน	สนุกมากและยังคลายเครียดอีกด้วย
8	เตียงนอน	เกิดแรงบันดาลใจจากนึกถึงเตียง นอนที่ทำด้วยไม้	สบายๆ คลายเครียด
9	บ้านตึก 2 ชั้น	เกิดแรงบันดาลใจจากความฝัน อยากจะเป็นสถาปนิก	ผ่อนคลายเครียด
10	บ้านसानฝัน	เกิดแรงบันดาลใจจากความฝัน อยากเป็นนักออกแบบบ้าน	สนุกสนานมาก

จากการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติกิจกรรมประติมากรรมกิ่งไม้ไม่มีความชอบและสนุกสนาน ร่าเริง กับการทำงาน เพราะเป็นครั้งแรกที่ได้ทำกิจกรรมแบบนี้ มีการถ่ายทอดลักษณะผลงานทัศนศิลป์ ที่ใช้กลวิธีเทคนิคปะติดกิ่งไม้เป็นโครงสร้างรูปทรงที่ปรับเปลี่ยนไปตาม

จินตนาการของตนเอง ความรู้สึกจากจิตใจ และมีเนื้อหาเรื่องราวที่แสดงออกเป็นรูปแบบเหมือนจริง ตัดทอนคล้ายของจริง ผลงานส่วนใหญ่จะเป็นเกี่ยวกับเรื่องราวเกี่ยวกับอาคารบ้านเรือนหรือสถาปัตยกรรม ยานพาหนะ สิ่งของเครื่องใช้ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมนี้สามารถสะท้อนแนวคิด CISST ด้าน C = “ความคิดสร้างสรรค์” มีการสร้างสรรค์ผลงานปะติดต่อเติมเป็นเส้นๆ ลงบนกระดาษ ซึ่งมีความแปลกใหม่เฉพาะตัว I = “จินตนาการ” มีลักษณะเป็นรูปแบบเป็นรูปธรรม เรื่องราวของความฝัน T = “การพัฒนารูปทรง” มีการปรับเปลี่ยนแปลงรูปทรงลดทอนจากของจริง S2 = “การจัดระบบภาพ” จัดวางภาพที่สมดุลกัน ความเป็นเอกภาพเดียวกัน ซึ่งมีความสอดคล้องตรงกับวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาด้านทัศนศิลป์

ตาราง 19 แบบวิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST กิจกรรมที่ 9 ชิมก่อนวาด

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่ 1	กลวิธี- ใช้สีไม้ระบาย เนื้อหา – เป็นลักษณะรูปแบบรูปธรรม มีเรื่องราวเกี่ยวกับน้ำผลไม้ นานาชนิด	C = “ความคิดสร้างสรรค์” มีการระบายสีสรรที่หลากหลายและใช้วัสดุที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ” มีลักษณะรูปแบบเป็นรูปธรรม S1.5 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัส” สามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากการชิมรสผลไม้ชนิดต่างๆ ผ่านผลงานทัศนศิลป์ S2 = “การจัดระบบภาพ” มีความสมดุลกลมกลืน และเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง” มีการปรับเปลี่ยนแปลงรูปทรงลดทอนจากของจริง

ตาราง 19 แบบวิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST กิจกรรมที่ 9 ชิมก่อนवाद

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่2	กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา – เป็นลักษณะรูปแบบรูปธรรม มีเรื่องราวเกี่ยวกับสวนส้ม	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีการระบายสีสรรที่หลากหลายและใช้วัสดุที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ”มีลักษณะรูปแบบเป็นรูปธรรม S1.5 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัส”ทางการรับรส”สามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากการชิมรสน้ำผลไม้ชนิดต่างๆ ผ่านผลงานทัศนศิลป์ S2 = “จัดระบบภาพ” มีความสมดุลกลมกลืน และเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง”มีการปรับเปลี่ยนแปลงรูปทรงลดทอนจากของจริง
 ภาพประกอบผลงาน คนที่3	กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา – เป็นลักษณะรูปแบบรูปธรรม มีเรื่องราวเกี่ยวกับไร่สับปะรด	C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีการระบายสีสรรที่หลากหลายและใช้วัสดุที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ”มีลักษณะรูปแบบเป็นกึ่งรูปธรรม S1.5 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัส”ทางการรับรส”สามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากการชิมรสน้ำผลไม้ชนิดต่างๆ ผ่านผลงานทัศนศิลป์ S2 = “การจัดระบบภาพ” มีความสมดุลกลมกลืน และเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง”มีการปรับเปลี่ยนแปลงรูปทรงลดทอนจากของจริง

ตาราง 19 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่4	กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา – เป็นลักษณะรูปแบบรูปธรรม มีเรื่องราวเกี่ยวกับกระต๊อ ไร่ผลไม้	C = “ความคิดสร้างสรรค์” มีการระบายสีสรรที่หลากหลายและใช้วัสดุที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ” มีลักษณะรูปแบบเป็นกึ่งรูปธรรม S1.5 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการรับรส” สามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากการชิมรสผลไม้ชนิดต่างๆ ผ่านผลงานทัศนศิลป์ S2 = “การจัดระบบภาพ” มีความสมดุลกลมกลืน และเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง” มีการปรับเปลี่ยนแปลงรูปทรงลดทอนจากของจริง
 ภาพประกอบผลงาน คนที่5	กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา – เป็นลักษณะรูปแบบกึ่งรูปธรรม มีเรื่องราวเกี่ยวกับต่อเติมใบหน้าคนที่ประกอบตกแต่งรูปทรงด้วยผลไม้สีสันชนิด	C = “ความคิดสร้างสรรค์” มีการระบายสีสรรที่หลากหลายและใช้วัสดุที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ” มีลักษณะรูปแบบเป็นกึ่งรูปธรรม S1.5 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการรับรส” สามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากการชิมรสผลไม้ชนิดต่างๆ ผ่านผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงออกด้วยการระบายสีที่สดใส S2 = “การจัดระบบภาพ” มีความสมดุลกลมกลืน และเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง” มีการปรับเปลี่ยนแปลงรูปทรงลดทอนจากของจริง

ตาราง 19 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่6	กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา – เป็นลักษณะรูปแบบกึ่ง รูปธรรม มีเรื่องราวเกี่ยวกับ ผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มน้ำผลไม้	C = “ความคิดสร้างสรรค์” มีการระบาย สีสรรที่หลากหลายและใช้วัสดุที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ” มีลักษณะรูปแบบเป็นกึ่ง รูปธรรม เหนือธรรมชาติ S1.5 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัส ทางการรับรส” สามารถถ่ายทอดความรู้สึก จากการชิมรสน้ำผลไม้ชนิดต่างๆ ผ่าน ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงออกด้วยการ ระบายสีที่เข้าใจ ตื่นเต้น เชิญชวน S2 = “การจัดระบบภาพ” มีความสมดุล กลมกลืน และเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง” มีการปรับ เปลี่ยนแปลงรูปทรงลดทอนจากของจริง
 ภาพประกอบผลงาน คนที่7	กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา – เป็นลักษณะรูปแบบกึ่ง รูปธรรม มีเรื่องราวเกี่ยวกับ ธรรมชาติ เหนือธรรมชาติ	C = “ความคิดสร้างสรรค์” มีการระบาย สีสรรที่หลากหลายและใช้วัสดุที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ” มีลักษณะรูปแบบเป็นกึ่ง รูปธรรม เหนือธรรมชาติ S1.5 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัส ทางการรับรส” สามารถถ่ายทอด ความรู้สึกจากการชิมรสน้ำผลไม้ชนิด ต่างๆ ผ่านผลงานทัศนศิลป์ S2 = “การจัดระบบภาพ” มีความสมดุล กลมกลืน และเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง” มีการปรับ เปลี่ยนแปลงรูปทรงลดทอนจากของจริง

ตาราง 19 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่8	กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา – เป็นลักษณะรูปแบบกึ่งรูปธรรม มีเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติ เหนือธรรมชาติ	C = “ความคิดสร้างสรรค์” มีการระบายสีสรรที่หลากหลายและใช้วัสดุที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ” มีลักษณะรูปแบบเป็นกึ่งรูปธรรม S1.5 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการรับรส” สามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากการชิมรสน้ำผลไม้ชนิดต่างๆ ผ่านผลงานทัศนศิลป์ S2 = “การจัดระบบภาพ” มีความสมดุลกลมกลืน และเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง” มีการปรับเปลี่ยนแปลงรูปทรงลดทอนจากของจริง
 ภาพประกอบผลงาน คนที่9	กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา – เป็นลักษณะรูปแบบกึ่งรูปธรรม มีเรื่องราวเกี่ยวกับสวนผลไม้ที่น่าสนใจ	C = “ความคิดสร้างสรรค์” มีการระบายสีสรรที่แปลกใหม่ มีลักษณะเฉพาะ I = “จินตนาการ” มีลักษณะรูปแบบเป็นกึ่งรูปธรรม ความเพ้อฝัน S1.5 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการรับรส” สามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากการชิมรสน้ำผลไม้ชนิดต่างๆ ผ่านผลงานทัศนศิลป์ S2 = “การจัดระบบภาพ” มีความสมดุลกลมกลืน และเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง” มีการปรับเปลี่ยนแปลงรูปทรงลดทอนจากของจริง

ตาราง 19 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ ผลงาน ทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่10	กลวิธี- ใช้ สีไม้ ระบาย เนื้อหา – เป็น ลักษณะ รูปแบบกึ่ง รูปธรรม มีเรื่องราว เกี่ยวกับ สวนผลไม้	C = “ความคิดสร้างสรรค์” มีการระบายสีสรรที่หลากหลายและใช้วัสดุที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ” มีลักษณะรูปแบบเป็นกึ่งรูปธรรม ความเพ้อฝันที่เหนือธรรมชาติ S1.5 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการรับรู้” สามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากการชิมรสผลไม้ชนิดต่างๆ ผ่านผลงานทัศนศิลป์ มีการระบายสีภาพผลไม้ที่คล้ายจริง S2 = “การจัดระบบภาพ” มีความสมดุล กลมกลืน และเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง” มีการปรับเปลี่ยนแปลงรูปทรงลดทอนจากของจริง

ตาราง 20 แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียน

นักเรียน คนที่	ชื่อผลงาน	เนื้อหาเรื่องราว	ความรู้สึกในการทำงาน
1	น้ำผลไม้แสนอร่อย	เกิดแรงบันดาลใจจากรสชาติที่ ทาน	อร่อยและสนุกกับการทำงาน ศิลปะ
2	สวนส้ม	เกิดแรงบันดาลใจจากรสชาติที่ ทาน รู้สึกเปรี้ยวเหมือนส้ม	ชอบมาก อยากทำงานแบบนี้อีก
3	ไร้สัปะรด	เกิดแรงบันดาลใจจากรสชาติที่ ทาน รู้สึกเหมือนสัปะรด	แปลกใหม่ดี
4	ตระกร้าผลไม้	เกิดแรงบันดาลใจจากรสชาติที่ ทาน รู้สึกหลายรสชาติ เลย วาดเป็นที่ใส่ผลไม้	ชอบมาก สนุกดี อยากทำอีก
5	คนหน้าผลไม้	เกิดแรงบันดาลใจจากรสชาติที่ ทาน รู้สึก	สนุกสนานมาก ได้ฝึกชิมรสอร่อย ดี
6	การ์ตูนผลไม้	เกิดแรงบันดาลใจจากรสชาติที่ ทาน รู้สึก	สนุกสนานมาก แปลกดี
7	ส้มหวาน	เกิดแรงบันดาลใจจากรสชาติที่ ทาน รู้สึก	ชอบมาก แปลกดี
8	กระเปาะผลไม้	เกิดแรงบันดาลใจจากรสชาติที่ ทาน รู้สึก	ชอบมาก อยากทำกิจกรรมนี้อีก
9	ขวดผลไม้	เกิดแรงบันดาลใจจากรสชาติที่ ทาน รู้สึกอร่อย	สนุกสนานมาก
10	สวนผลไม้	เกิดแรงบันดาลใจจากรสชาติที่ ทาน รู้สึกเปรี้ยว หวาน เค็ม	สนุกสนานมาก

จากการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติกิจกรรมชิมก่อนวาดนี้มีความชอบและสนุกสนาน ร่าเริง กับการทำงาน เพราะเป็นครั้งแรกที่ได้ทำกิจกรรมแบบนี้ มีการถ่ายทอดลักษณะผลงานทัศนศิลป์ ที่ใช้กลวิธีเทคนิคปะติดกึ่งไม้เป็นโครงสร้างรูปทรงที่ปรับเปลี่ยนไปตามจินตนาการของตนเอง และมีเนื้อหาเรื่องราวที่แสดงออกเป็นรูปธรรมแบบเหมือนจริงเหนือธรรมชาติผลงานส่วนใหญ่จะเป็นเกี่ยวกับเรื่องราวเกี่ยวกับอาหารเครื่องดื่ม ผัก ผลไม้ หลากหลายชนิด เป็นต้น ซึ่ง

กิจกรรมนี้สามารถสะท้อนแนวคิด CISST ด้าน C = “ความคิดสร้างสรรค์” มีการระบายสีสรรที่ หลากหลายและใช้วัสดุที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ” มีลักษณะรูปแบบเป็นกึ่งรูปธรรม ความเพ้อฝันที่ เหนือธรรมชาติ S1.5 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการรับรู้” สามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากการ ชิมรสน้ำผลไม้ชนิดต่างๆ ผ่านผลงานทัศนศิลป์ มีการระบายสีภาพผลไม้ที่คล้ายจริง S2 = “การ จัดระบบภาพ” มีความสมดุล กลมกลืน และเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง” มีการปรับ เปลี่ยนแปลงรูปทรงลดทอนจากของจริง ได้อย่างมีความสอดคล้องตรงกับวัตถุประสงค์เพื่อการ ส่งเสริมและพัฒนาด้านทัศนศิลป์

ตาราง 21 แบบวิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST กิจกรรมที่ 10 วาดเส้น สัมผัสคนกันเอง

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที1	กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา – มีลักษณะรูปแบบกึ่ง รูปธรรม มีการลากเส้นเคลื่อนไหว ที่ทับซ้อนกัน	S1.1 = Visual “การรับรู้จากประสาท สัมผัสทางการมองเห็น” สามารถถ่ายทอด การรับรู้สัมผัสความสัมพันธ์ระหว่าง สายตากับการลากเส้นออกมาเป็นภาพที่ มีลักษณะเคลื่อนไหวของเส้นที่ หลากหลาย
 ภาพประกอบผลงาน คนที2	กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา – เป็นลักษณะรูปแบบกึ่ง รูปธรรม	S1.1 = Visual “การรับรู้จากประสาท สัมผัสทางการมองเห็น” สามารถถ่ายทอด การรับรู้สัมผัสความสัมพันธ์ระหว่าง สายตากับการลากเส้นออกมาเป็นภาพที่ มองเห็นมีลักษณะเป็นแบบกึ่งรูปธรรม

ตาราง 21 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่3	กลวิธี- ใช้สีไม้ระบาย เนื้อหา – เป็นลักษณะรูปแบบกึ่ง รูปธรรม ใบหน้าคน	S1.1 = Visual “การรับรู้จากประสาท สัมผัสทางการมองเห็น”สามารถถ่ายทอด การรับรู้สัมผัสความสัมพันธ์ระหว่าง สายตากับการลากเส้นออกมาเป็นภาพที่ มองเห็นมีลักษณะเป็นแบบกึ่งรูปธรรม
 ภาพประกอบผลงาน คนที่4	กลวิธี- ใช้สีไม้ระบาย เนื้อหา – เป็นลักษณะรูปแบบกึ่ง รูปธรรม ใบหน้าคน	S1.1 = Visual “การรับรู้จากประสาท สัมผัสทางการมองเห็น”สามารถถ่ายทอด การรับรู้สัมผัสความสัมพันธ์ระหว่าง สายตากับการลากเส้นออกมาเป็นภาพที่ มองเห็นมีลักษณะเป็นแบบกึ่งรูปธรรม
 ภาพประกอบผลงาน คนที่5	กลวิธี- ใช้สีไม้ระบาย เนื้อหา – เป็นลักษณะรูปแบบกึ่ง รูปธรรม ใบหน้าคน	S1.1 = Visual “การรับรู้จากประสาท สัมผัสทางการมองเห็น”สามารถถ่ายทอด การรับรู้สัมผัสความสัมพันธ์ระหว่าง สายตากับการลากเส้นออกมาเป็นภาพที่ มองเห็นมีลักษณะเป็นแบบกึ่งรูปธรรม
 ภาพประกอบผลงาน คนที่6	กลวิธี- ใช้สีไม้ระบาย เนื้อหา – มีลักษณะรูปแบบกึ่ง รูปธรรม เป็นภาพใบหน้าคน	S1.1 = Visual “การรับรู้จากประสาท สัมผัสทางการมองเห็น”สามารถถ่ายทอด การรับรู้สัมผัสความสัมพันธ์ระหว่าง สายตากับการลากเส้นออกมาเป็นภาพที่ มองเห็นมีลักษณะเป็นแบบกึ่งรูปธรรม

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่7	กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา – เป็นลักษณะรูปแบบกึ่ง รูปธรรม ใบหน้าคน	S1.1 = Visual “การรับรู้จากประสาท สัมผัสทางการมองเห็น”สามารถถ่ายทอด การรับรู้สัมผัสความสัมพันธ์ระหว่าง สายตากับการลากเส้นออกมาเป็นภาพที่ มองเห็นมีลักษณะเป็นแบบกึ่งรูปธรรม
 ภาพประกอบผลงาน คนที่8	กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา – เป็นลักษณะรูปแบบกึ่ง รูปธรรม ใบหน้าคน	S1.1 = Visual “การรับรู้จากประสาท สัมผัสทางการมองเห็น”สามารถถ่ายทอด การรับรู้สัมผัสความสัมพันธ์ระหว่าง สายตากับการลากเส้นออกมาเป็นภาพที่ มองเห็นมีลักษณะเป็นแบบกึ่งรูปธรรม
นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 ภาพประกอบผลงาน คนที่9	กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา – เป็นลักษณะรูปแบบกึ่ง รูปธรรม ใบหน้าคน	S1.1 = Visual “การรับรู้จากประสาท สัมผัสทางการมองเห็น”สามารถถ่ายทอด การรับรู้สัมผัสความสัมพันธ์ระหว่าง สายตากับการลากเส้นออกมาเป็นภาพที่ มองเห็นมีลักษณะเป็นแบบกึ่งรูปธรรม
 ภาพประกอบผลงาน คนที่10	กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา – เป็นลักษณะรูปแบบกึ่ง รูปธรรม ใบหน้าคน	S1.1 = Visual “การรับรู้จากประสาท สัมผัสทางการมองเห็น”สามารถถ่ายทอด การรับรู้สัมผัสความสัมพันธ์ระหว่าง สายตากับการลากเส้นออกมาเป็นภาพที่ มองเห็นมีลักษณะเป็นแบบกึ่งรูปธรรม

นักเรียน คนที่	ชื่อผลงาน	เนื้อหาเรื่องราว	ความรู้สึกในการทำงาน
1	เพื่อนฉัน	มองเพื่อนแล้ววาดตามที่มีมอง	สนุกสนานมาก
2	ตลกขำขัน	มองหน้าเพื่อนแล้ววาดไม่มอง กระดาษ ตลกเพื่อนมาก	สนุกดี ตลกมาก
3	น่ารักดี	มองแล้วรู้สึกแปลกดีเลยวาดแบบนี้	สนุกสนานมาก
4	เหมือนคน	มองหน้าเพื่อนเหมือนคน	ผ่อนคลาย ผีกลายตา
5	เพื่อนเราเอง	มองหน้าเพื่อนแล้วรู้สึกนึกถึงเพื่อน ตอนเรียนอนุบาล	สนุกสนาน และช่วยฝึกสมาธิมาก
6	น่ารัก	มองเพื่อนแล้ววาดตามที่มีมอง	สนุกสนานมากและมีความสุข
7	หน้าตาเธอ	มองเพื่อนแล้ววาดตาม ที่เห็น	สนุกสนานมากและมีความสุข
8	หน้าคนไม่ เหมือน	มองเพื่อนแล้ววาดตามที่มีมองเห็น หน้าชั้นเรียน มีท่าทางแปลกดี	สนุกสนานมากและมีความสุข
9	คล้ายมนุษย์	มองเพื่อนแล้ววาดตามที่มีมองเห็น เป็นนายแบบหล่อมากๆ	สนุกสนานมากและมีความสุข
10	เกือบเหมือนคน	มองเพื่อนแล้ววาดตามที่มีมองเห็น ตามท่าทางของเพื่อน	สนุกสนานมากและมีความสุข

จากการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติกิจกรรมวาดเส้นสัมผัสคนกันเองมีความชอบและสนุกสนาน ร่าเริง กับการทำงาน เพราะเป็นครั้งแรกที่ได้ทำกิจกรรมแบบนี้ มีการถ่ายทอดลักษณะผลงานทัศนศิลป์ ที่ใช้กลวิธีเทคนิคลากเส้นสัมผัสความรู้สึกการทำงานระหว่างมือกับตาของตนเอง และมีเนื้อหาเรื่องราวที่แสดงออกเป็นรูปแบบกึ่งรูปธรรมและนามธรรมซึ่งกิจกรรมนี้สามารถสะท้อนแนวคิด CISST ด้าน S1.1 = Visual “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการมองเห็น” สามารถถ่ายทอดการรับรู้สัมผัสความสัมพันธ์ระหว่างสายตากับการลากเส้นแสดงออกมาเป็นภาพและยังช่วยฝึกสมาธิของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งกรรมกิจนี้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาด้านทัศนศิลป์

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อศึกษาผลงานที่แสดงออกของแต่ละกิจกรรมที่กำหนด สามารถสะท้อนแนวคิดหลัก

CISST อย่างไร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศม์

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศม์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 10 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แผนการสอนทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST และแบบวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียน โดยผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้แก่

- 1) รองศาสตราจารย์เกริก ยุ้นพันธ์
- 2) รองศาสตราจารย์วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ
- 3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง
- 4) อาจารย์สุชาติ ทองลิมา
- 5) อาจารย์ศิริลักษณ์ ไทยดี

2. แบบวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST รวม 10 กิจกรรม

คือ

กิจกรรมที่ 1 วาดภาพเคลื่อนไหวจากการเต้นประกอบเสียงเพลง ร็อก

กิจกรรมที่ 2 ขุดดินน้ำมันสร้างสรรค์

กิจกรรมที่ 3 ประติมากรรมเปลือกไข่สร้างสรรค์

กิจกรรมที่ 4 วาดภาพจินตนาการเมืองมหัศจรรย์

กิจกรรมที่ 5 วาดภาพจากการดมกลิ่นยาตมสมุนไพร

กิจกรรมที่ 6 ประติมากรรมลูกโป่งสร้างสรรค์

กิจกรรมที่ 7 ปั้นดินน้ำมันจากการสัมผัสด้วยมือ

กิจกรรมที่ 8 ประติมากรรมกิ่งไม้

กิจกรรมที่ 9 ชิมก่อนवाद

กิจกรรมที่ 10 วาดเส้นสัมผัสคนกันเอง

3. แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียน

วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองดังนี้

1. นำเครื่องมือไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องกับแนวคิด CISSTและนำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ
2. ดำเนินการทดลองโดยผู้วิจัยทำการสอนด้วยตนเอง ใช้เวลา 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 1 คาบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. แบบวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวความคิด CISST
2. แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียน

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 10 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ระยะเวลา 10 สัปดาห์ จำนวน 10 กิจกรรม เพื่อให้ได้กลุ่มประชากรที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

เมื่อพิจารณารูปแบบผลงานทัศนศิลป์พบว่า นักเรียนมีความสามารถพัฒนาการทางการเรียนทัศนศิลป์ของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์และกลุ่มที่สนใจ ให้มีศักยภาพในการสร้างสรรค์กิจกรรมดังกล่าวซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด CISST ที่เน้นการพัฒนาและส่งเสริมด้านความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ การรับรู้สัมผัสทั้งห้า การจัดระบบภาพ การพัฒนารูปทรง สะท้อนทั้งศิลปะร่วมสมัย และศิลปะสมัยใหม่ (Modern Art) รวมถึงศิลปะหลังสมัยใหม่ (Post-Modern Art) สามารถนำองค์ความรู้ไปบูรณาการกับศาสตร์อื่นได้อย่างหลากหลายและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST จำนวน 10 กิจกรรม รวมผลงานทั้งสิ้น 100 ชิ้น นำรูปแบบผลงานทัศนศิลป์และแบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียนมาวิเคราะห์ ซึ่งผู้วิจัยนำเสนออภิปรายดังนี้

จากผลงานทัศนศิลป์ พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการทางเรียนทัศนศิลป์เพิ่มมากขึ้น โดยมีศักยภาพในการสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับแนวคิด CISST ที่เน้นการพัฒนาด้านจินตนาการ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านประสาทยุคสมัยทั้ง 5 ด้านการพัฒนารูปทรง เป็นการสะท้อนทั้งศิลปะร่วมสมัย ศิลปะสมัยใหม่ รวมถึงศิลปะหลังสมัยใหม่ สามารถนำองค์ความรู้ไปพัฒนากับศาสตร์อื่นได้อย่างหลากหลายและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรุณ ตั้งเจริญ และคณะ. (2543) ที่ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ด้านทัศนศิลป์ กรณีศึกษาโรงเรียนไผทอุดมศึกษา โดยศึกษาเกี่ยวกับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ด้านทัศนศิลป์ตามแนวคิด CISST ผลการวิจัยพบว่านักเรียนสามารถสร้างกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการกับนักเรียนได้อย่างหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดกับศิลปะสมัยใหม่ และศิลปะหลังสมัยใหม่ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า การจัดกิจกรรมตามแนวคิด CISST ทำให้เด็กนักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาทัศนศิลป์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย บุญนำ พัทธระปิยะกุล (2548) ที่กล่าวว่า หลังจากเรียนโดยใช้แนวทางการสอนแบบ CISST นักเรียนมีทัศนคติด้านความรู้ ด้านความรู้ลึก ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมและทัศนคติโดยรวมอยู่ในระดับดี

นอกจากนี้นักเรียนยังมีความสุข สนุกสนาน ร่าเริงกับการทำงาน ตื่นเต้นที่ได้เรียนรู้กับกิจกรรมใหม่ๆ รูปแบบกิจกรรมที่มีการกระตุ้นความสนใจได้เป็นอย่างดี ด้านการฝึกปฏิบัติจริง รวมทั้งได้สัมผัสกับเนื้อหาเรื่องราวที่แสดงออกเป็นรูปธรรม เช่น บรรยายภาคในผ้า แสง สี เสียง ร้านอาหาร คาเฟ่ โอเอซิส คอนเสิร์ต วิทยุร่นกำลังเต้น ซึ่งรูปแบบการจัดกิจกรรมดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี พหุศิลปศึกษา (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2545) ที่กล่าวว่า การปฏิรูปเนื้อหาวิชากระบวนการเรียนการสอนศิลปศึกษาให้ก้าวทันไปกับการเปลี่ยนแปลงในยุคแห่งการปฏิรูปการศึกษา และปฏิรูปสังคมระบบกระบวนการสอนพหุศิลปศึกษา ซึ่งได้บูรณาการแนวคิดและการสร้างงานศิลปะโดยใช้สื่อที่หลากหลายทั้งด้านสื่อร่างกาย สื่อภาษา สื่อวัสดุ ฯลฯ อันเป็นการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ เพื่อสะท้อนถึงสุนทรียศาสตร์ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย โดยจะปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะ ให้เยาวชนเป็นคนที่มีความคิดสร้างสรรค์และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ตามแนวคิด CISST ควรเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ให้พร้อม ปริมาณที่เพียงพอสำหรับทุกคน และมีปลอดภัยกับนักเรียน
2. ขณะที่นักเรียนทำกิจกรรมควรมีหน้าที่อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมให้พร้อม ตลอดเวลาที่นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรม ควรเสริมแรงกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ และการสนับสนุนโดยการให้กำลังใจ ยกย่องชมเชย ควรสังเกตพฤติกรรมในการปฏิบัติกิจกรรม การสนทนาพูดคุย การเล่าแสดงแนวคิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ และควรจดบันทึก พฤติกรรม คำสนทนา คำพูดคุย ในระหว่างที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม เพื่อติดตามผลการพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไข
3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทัศนศิลป์ให้กับนักเรียน ครูไม่ควรยึดติดหรือสร้าง กฎเกณฑ์บังคับในการปฏิบัติกิจกรรม ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกทางผลงานทัศนศิลป์ อย่างมีอิสระที่มีความหลากหลาย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาและวิจัยผลของการศึกษากิจกรรมทัศนศิลป์ตามแนวคิด CISST ในระยะ ยาวเพื่อติดตามผลการทดลองที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ การรับรู้สัมผัสทั้งห้า การ จัดระบบภาพ การพัฒนารูปทรง สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษและกลุ่มที่สนใจ
2. ควรมีการศึกษาและวิจัยผลของการศึกษากิจกรรมทัศนศิลป์ตามแนวคิด CISST ทั้งเป็น กลุ่ม รายบุคคล ที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ การรับรู้สัมผัสทั้งห้า การจัดระบบภาพ การพัฒนารูปทรง ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
3. ควรมีการศึกษาค้นคว้าผลของการจัดการศึกษากิจกรรมทัศนศิลป์ตามแนวคิด CISST เพื่อ พัฒนาและส่งเสริมต่อไปอย่างต่อเนื่อง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2544). *การจัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- . (2544). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *หนังสือรายชื่อสื่อการเรียนการสอนที่บ่งชี้เนื้อหาหลักสูตรการเรียนรู้ศิลปะ*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- เกสร ธิตะจारी. (2543:12). *กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2545). *พหุศิลป์ศึกษา*. กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์.
- จีรพันธ์ สมประสงค์. (2541). *ศิลปะกับชีวิต 5-6*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า. (2545). *การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามแนวคิดหลัก CISST ของนิสิตระดับอุดมศึกษาระหว่างวิธีสอนเพื่อสร้างความคิดรวบยอดกับวิธีสอนแบบบรรยายประกอบสื่อ*. งานวิจัยสาขาวิชาศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. (2520). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชนาธิป พรกุล. (2544). *แคทส์: รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปวิดา ชื่นเชย. (2543). *ศิลปศึกษากับพัฒนาการทางศิลปะของเด็กในบริบทเก่าและบริบทใหม่ในแนวโน้มศิลปศึกษาร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผดุง พรหมมูล. (2531). *เทคนิคและวิธีการสอนศิลปะในระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กระดาศสา.
- พฤทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ. (2543). *ลัทธิหลังสมัยใหม่, ศิลปะและพื้นที่*. กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์.
- มะลิฉัตร เอื้ออานนท์. (2529) *พัฒนาการทางศิลปะของเด็กวัยต่างๆ*. ในเอกสารประกอบรายวิชา 408 หลักสูตรและการสอนศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญนำ พชรปิยะกุล. (2548). *การศึกษาทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อการใช้การสอนแบบ CISST*. ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- มณฑา ไกรทิพย์. (2544). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการวาดภาพระบายสี โดยใช้กิจกรรมที่ฝึก
ประสาทสัมผัสทั้งห้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบ
กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามแนวคิดของเบอร์ไนซ์ แม็คคาร์ซี 4 แมท.
ปริญญาานิพนธ์ กศม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2526). ศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิมวอลอาร์ต.
- . (2539). ศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วิรุณ ตั้งเจริญ; และคณะ. (2543). โครงการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มี
ความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ.
ศิริลักษณ์ ไทยดี. (2546). การศึกษามลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ทัศนศิลป์ในวิชาศิลปะกับชีวิตของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการใช้แนวคิดการสอนแบบ ซี ไอ เอส เอส ที. ปริญญาานิพนธ์ กศม.
(ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2540). กระบวนการทัศน์ใหม่ของการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2536). ศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริมติ้งเฮาส์.
- . (2539). ศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วิรุณ ตั้งเจริญ; และคณะ. (2544). ผลิตภัณฑ์น้อย คู่มือการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถ
พิเศษด้านทัศนศิลป์. กรุงเทพฯ: ศูนย์แห่งชาติเพื่อพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษ.
- สรวยพร กุศลส่ง. (2538) ทักษะการแก้ปัญหาของเด็กวัย 3-4 ปี ที่ได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลมแบบ
ปฏิบัติการทดลองกับการเล่นเกมการศึกษาแบบประสาทสัมผัส. ปริญญาานิพนธ์ กศม.
(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- ไสว พักขาว. (2542). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: โครงการตำรา
วิชาการราชภัฏเฉลิมพระเกียรติ.
- อารี พันธุ์มณี. (2527). ความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: ธนาการพิมพ์.
- . (2540). ความคิดสร้างสรรค์กับการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ต้นอ่อนแถมมี.
- . (2543). คิดอย่างสร้างสรรค์. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ต้นอ่อน.
- . (2545). ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: ไยโหม ศรีเอทีพี กรุ๊ป.
- . (2546). จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: ไยโหม เอ็ดดูเคท.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แผนการสอนทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST

สัปดาห์ที่ 1 กิจกรรมวาดภาพเคลื่อนไหวจากการเต้นประกอบเสียงเพลง ร็อก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาด้านจินตนาการ (I)
2. เพื่อพัฒนาความรู้สึกสัมผัสด้านการฟัง (S 1.3)
3. เพื่อพัฒนาความรู้สึกสัมผัสด้านการมอง (S 1.1)
4. เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (C)

ขั้นนำ

1. ครูสนทนากับนักเรียนว่า นักเรียนเคยวาดภาพจากเสียงเพลงหรือไม่อย่างไร
2. ครูอธิบายขั้นตอนในการทำกิจกรรมวาดภาพเคลื่อนไหวจากการเต้นประกอบเสียงเพลง ร็อก พร้อมทั้งแนะนำวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ทำกิจกรรมให้เกิดความเข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติ

ขั้นตอนการ

1. นักเรียนสังเกตท่าเต้นประกอบเสียงเพลง ร็อก ก่อนลงมือวาดภาพ
2. นักเรียนวาดภาพตกแต่งให้สวยงาม
3. นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานของตนเอง

ขั้นสรุป

1. นักเรียนนำเสนอผลงานของตนเองให้เพื่อนและครูดู พร้อมอธิบายเหตุผลแนวคิดเรื่องราวเกี่ยวกับภาพ
2. นักเรียนและครูช่วยกันสรุปความคิดเห็นกิจกรรมที่เรียน

สื่อการเรียนการสอน

1. วิดีโอเทป
2. กระดาษ
3. สี
4. ดินสอ ยางลบ

วัดและประเมินผล

1. ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ 10 คะแนน
2. ความรู้สึกสัมผัสและการจัดระบบภาพ 5 คะแนน
3. การพัฒนารูปทรง 5 คะแนน

สัปดาห์ที่ 2 กิจกรรมขุดดินน้ำมันสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาด้านจินตนาการ (I)
2. เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (C)
3. เพื่อพัฒนารูปทรง (T)
4. เพื่อพัฒนาการจัดระบบภาพ (S2)

ขั้นนำ

1. ครูสนทนากับนักเรียนว่า นักเรียนเคยปั้นดินน้ำมันเรื่องราวเกี่ยวกับอะไรบ้างหรือไม่
อย่างไร
2. ครูอธิบายขั้นตอนในการทำกิจกรรมวาดปั้นดินน้ำมัน พร้อมทั้งแนะนำวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้
ทำกิจกรรมให้เกิดความเข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติ

ขั้นตอนการ

1. นักเรียนเตรียมดินน้ำมันที่นวดแล้วให้เป็นเส้น พร้อมคิดตามจินตนาการของตนเอง ก่อน
ลงมือวาดภาพ
2. นักเรียนปั้นขุดดินน้ำมันตามจินตนาการและตกแต่งให้สวยงาม
3. นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานของตนเอง

ขั้นสรุป

1. นักเรียนนำเสนอผลงานของตนเองแสดงให้เพื่อนและครูดู พร้อมอธิบายเหตุผลแนวคิด
เรื่องราวเกี่ยวกับผลงาน
2. นักเรียนและครูช่วยกันสรุปความคิดเห็นกิจกรรมที่เรียน

สื่อการเรียนการสอน

1. ดินน้ำมัน
2. กระดาษรอง
3. ไม้ปั่น

วัดและประเมินผล

1. ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ 10 คะแนน
2. ความรู้สึกลึกซึ้งและการจัดระบบภาพ 5 คะแนน
3. การพัฒนารูปทรง 5 คะแนน

สัปดาห์ที่ 3 กิจกรรมประติมากรรมเปลือกไข่สร้างสรรค์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาด้านจินตนาการ (I)
2. เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (C)
3. เพื่อพัฒนารูปทรง (T)
4. เพื่อพัฒนาการจัดระบบภาพ (S2)

ขั้นนำ

1. ครูสนทนากับนักเรียนว่า นักเรียนเคยประดิษฐ์ผลงานที่ทำจากเศษวัสดุเรื่องราวเกี่ยวกับอะไรบ้างหรือไม่อย่างไร
2. ครูอธิบายขั้นตอนในการทำกิจกรรมประติมากรรมเปลือกไข่ที่ทำจากเศษวัสดุ พร้อมทั้งแนะนำวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ทำกิจกรรมให้เกิดความเข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติ

ขั้นดำเนินการ

1. นักเรียนออกแบบผลงานตามจินตนาการของตนเอง ก่อนลงมือปฏิบัติ
2. นักเรียนประดิษฐ์เปลือกไข่สร้างสรรค์ให้สวยงาม
3. นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานของตนเอง

ขั้นสรุป

1. นักเรียนนำเสนอผลงานของตนเองแสดงให้เพื่อนและครูดู พร้อมอธิบายเหตุผลแนวคิดเรื่องราวเกี่ยวกับผลงาน
2. นักเรียนและครูช่วยกันสรุปความคิดเห็นกิจกรรมที่เรียน

สื่อการเรียนการสอน

1. เปลือกไข่
2. กาว
3. กระดาษสี
4. วัสดุอุปกรณ์อื่นๆ ที่จำเป็น

วัดและประเมินผล

1. ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ 10 คะแนน
2. ความรู้สึกลักษณะและการจัดระบบภาพ 5 คะแนน
3. การพัฒนารูปทรง 5 คะแนน

สัปดาห์ที่ 4 กิจกรรมวาดภาพจินตนาการ เมืองมหัศจรรย์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาด้านจินตนาการ (I)
2. เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (C)
3. เพื่อพัฒนารูปทรง (T)
4. เพื่อพัฒนาด้านการมองเห็น(S1.1)
5. เพื่อพัฒนาจัดระบบภาพ(S2)

ขั้นนำ

1. ครูสนทนากับนักเรียนว่า นักเรียนเคยวาดภาพเรื่องราวเกี่ยวกับอะไรบ้างหรือไม่อย่างไร
2. ครูอธิบายขั้นตอนในการทำกิจกรรมวาดภาพจินตนาการ เรื่องราวเกี่ยวกับเมืองมหัศจรรย์ พร้อมทั้งแนะนำวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ทำกิจกรรมให้เกิดความเข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติ

ขั้นตอนการ

1. นักเรียนวาดภาพจินตนาการ เรื่องราวเกี่ยวกับเมืองมหัศจรรย์
2. นักเรียนวาดภาพจินตนาการและพร้อมทั้งตกแต่งให้สวยงาม
3. นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานของตนเอง

ขั้นสรุป

1. นักเรียนนำเสนอผลงานของตนเองแสดงให้เพื่อนและครูดู พร้อมอธิบายเหตุผลแนวคิด เรื่องราวเกี่ยวกับภาพเมืองมหัศจรรย์
2. นักเรียนและครูช่วยกันสรุปความคิดเห็นกิจกรรมที่เรียน

สื่อการเรียนการสอน

1. ดินสอ
2. สีไม้
3. กระดาษ

วัดและประเมินผล

1. ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ 10 คะแนน
2. ความรู้สึกลึกซึ้งและการจัดระบบภาพ 5 คะแนน
3. การพัฒนารูปทรง 5 คะแนน

สัปดาห์ที่ 5 กิจกรรมวาดภาพจากกลิน่ยาดม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาด้านจินตนาการ (I)
2. เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (C)
3. เพื่อพัฒนาด้านการพัฒนารูปทรง (T)
4. เพื่อพัฒนาด้านสัมผัสทางการมองเห็น (S1.1)
5. เพื่อพัฒนาด้านการจัดระบบภาพ (S2)

ขั้นนำ

1. ครูสนทนากับนักเรียนว่า นักเรียนเคยวาดภาพจากการดมกลิน่หรือไม่ว่าไร
2. ครูอธิบายขั้นตอนในการทำกิจกรรมวาดภาพจากกลิน่ยาดม พร้อมทั้งแนะนำวัสดุ

อุปกรณ์ที่ใช้ทำกิจกรรมให้เกิดความเข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติ

ขั้นดำเนินการ

1. นักเรียนดมกลิน่ยาดม ก่อนลงมือปฏิบัติ
2. นักเรียนวาดภาพจากการรับรู้สัมผัสจากกลิน่และพร้อมทั้งตกแต่งให้สวยงาม
3. นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานของตนเอง

ขั้นสรุป

1. นักเรียนนำเสนอผลงานของตนเองแสดงให้เพื่อนและครูดู พร้อมอธิบายเหตุผลแนวคิดเรื่องราวเกี่ยวกับภาพ
2. นักเรียนและครูช่วยกันสรุปความคิดเห็นกับกิจกรรมที่เรียน

สื่อการเรียนการสอน

1. ยาดม
2. ดินสอ
3. สี
4. กระดาษ

วัดและประเมินผล

1. ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ 10 คะแนน
2. ความรู้สึกสัมผัสและการจัดระบบภาพ 5 คะแนน
3. การพัฒนารูปทรง 5 คะแนน

สัปดาห์ที่ 6 กิจกรรมประติมากรรมลูกโป่งสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาด้านจินตนาการ (I)
2. เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (C)
3. เพื่อพัฒนารูปทรง (T)
4. เพื่อพัฒนาด้านการจัดระบบภาพ (S2)
5. เพื่อพัฒนาด้านสัมผัสทางการมองเห็น (S1.1)

ขั้นนำ

1. ครูสนทนากับนักเรียนว่า นักเรียนเคยนำลูกโป่งมาประดิษฐ์สร้างสรรค์เป็นงานทัศนศิลป์หรือไม่อย่างไร
2. ครูอธิบายขั้นตอนในการทำกิจกรรมประติมากรรมลูกโป่งสร้างสรรค์ พร้อมทั้งแนะนำวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ทำกิจกรรมให้เกิดความเข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติ

ขั้นตอนการ

1. นักเรียนออกแบบผลงานประติมากรรมลูกโป่งสร้างสรรค์ ก่อนลงมือปฏิบัติ
2. นักเรียนสร้างสรรค์ประติมากรรมลูกโป่งตามแบบของตนและพร้อมทั้งตกแต่งให้สวยงาม
3. นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานของตนเอง

ขั้นสรุป

1. นักเรียนนำเสนอผลงานของตนเองแสดงให้เพื่อนและครูดู พร้อมอธิบายเหตุผลแนวคิดเรื่องราวเกี่ยวกับผลงาน
2. นักเรียนและครูช่วยกันสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่เรียน

สื่อการเรียนการสอน

1. ลูกโป่ง
2. กาว
3. กระดาษ
4. สีโปสเตอร์
5. วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น

วัดและประเมินผล

1. ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ 10 คะแนน
2. ความรู้สึกลักษณะและการจัดระบบภาพ 5 คะแนน
3. การพัฒนารูปทรง 5 คะแนน

สัปดาห์ที่ 7 กิจกรรมปั้นดินน้ำมันจากการสัมผัสด้วยมือ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาด้านจินตนาการ (I)
2. เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (C)
3. เพื่อพัฒนารูปทรง (T)

ขั้นนำ

1. ครูสนทนากับนักเรียนว่า นักเรียนเคยปั้นดินน้ำมันเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์ประหลาดหรือไม่อย่างไร
2. ครูอธิบายขั้นตอนในการทำกิจกรรมปั้นดินน้ำมันรวมสัตว์ 3 ชนิด พร้อมทั้งแนะนำวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ทำกิจกรรมให้เกิดความเข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติ

ขั้นตอนการ

1. นักเรียนออกแบบรูปสัตว์ที่จะปั้น ก่อนลงมือปั้น
2. นักเรียนปั้นดินน้ำมันและพร้อมทั้งตกแต่งให้สวยงาม
3. นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานของตนเอง

ขั้นสรุป

1. นักเรียนนำเสนอผลงานของตนเองแสดงให้เพื่อนและครูดู พร้อมอธิบายเหตุผลแนวคิดเรื่องราวเกี่ยวกับภาพ
2. นักเรียนและครูช่วยกันสรุปความคิดเห็นกิจกรรมที่เรียน

สื่อการเรียนการสอน

1. ดินน้ำมัน
2. ไม้ปั่น

วัดและประเมินผล

1. ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ 10 คะแนน
2. ความรู้สึสัมผัสและการจัดระบบภาพ 5 คะแนน
3. การพัฒนารูปทรง 5 คะแนน

สัปดาห์ที่ 8 กิจกรรมประดิษฐ์กิ่งไม้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาด้านจินตนาการ (I)
2. เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (C)
3. เพื่อพัฒนาด้านสัมผัสทางการมองเห็น (S1.1)
4. เพื่อพัฒนารูปทรง (T)
5. เพื่อพัฒนาด้านการจัดระบบภาพ (S2)

ขั้นนำ

1. ครูสนทนากับนักเรียนว่า นักเรียนเคยปั้นดินน้ำมันเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์ประหลาดหรือไม่อย่างไร
2. ครูอธิบายขั้นตอนในการทำกิจกรรมปั้นดินน้ำมันรวมสัตว์ 3 ชนิด พร้อมทั้งแนะนำวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ทำกิจกรรมให้เกิดความเข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติ

ขั้นตอนการ

1. นักเรียนออกแบบรูปสัตว์ที่จะปั้น ก่อนลงมือปั้น
2. นักเรียนปั้นดินน้ำมันและพร้อมทั้งตกแต่งให้สวยงาม
3. นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานของตนเอง

ขั้นสรุป

1. นักเรียนนำเสนอผลงานของตนเองแสดงให้เพื่อนและครูดู พร้อมอธิบายเหตุผลแนวคิดเรื่องราวเกี่ยวกับภาพ
2. นักเรียนและครูช่วยกันสรุปความคิดเห็นกิจกรรมที่เรียน

สื่อการเรียนการสอน

1. กิ่งไม้
2. กาว
3. กระดาษ
4. สีโปสเตอร์
5. วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น

วัดและประเมินผล

1. ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ 10 คะแนน
2. ความรู้สึกลักษณะและการจัดระบบภาพ 5 คะแนน

3. การพัฒนารูปทรง 5 คะแนน

สัปดาห์ที่ 9 กิจกรรมชิมก่อนวาด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาด้านจินตนาการ (I)
2. เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (C)
3. เพื่อพัฒนาด้านสัมผัสทางการรับรู้ (S1.5)

ขั้นนำ

1. ครูสนทนากับนักเรียนว่า นักเรียนเคยสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ที่มีการชิมหรือกินก่อนวาดภาพหรือไม่อย่างไร
2. ครูอธิบายขั้นตอนในการทำกิจกรรมชิมก่อนวาด พร้อมทั้งแนะนำวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ทำกิจกรรมให้เกิดความเข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติ

ขั้นตอนการ

1. นักเรียนชิมน้ำผลไม้หลากหลายชนิด ก่อนลงมือวาด
2. นักเรียนวาดภาพที่รับรู้จากรสที่ชิม ถ่ายทอดออกมาเป็นภาพและพร้อมทั้งตกแต่งให้สวยงาม
3. นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานของตนเอง

ขั้นสรุป

1. นักเรียนนำเสนอผลงานของตนเองแสดงให้เพื่อนและครูดู พร้อมอธิบายเหตุผลแนวคิดเรื่องราวเกี่ยวกับภาพ
2. นักเรียนและครูช่วยกันสรุปความคิดเห็นกิจกรรมที่เรียน

สื่อการเรียนการสอน

1. น้ำผลไม้หลากหลายชนิด
2. สี
3. กระดาษ
4. ดินสอ

วัดและประเมินผล

1. ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ 10 คะแนน
2. ความรู้สึสัมผัสและการจัดระบบภาพ 5 คะแนน

3. การพัฒนารูปทรง 5 คะแนน

สัปดาห์ที่ 10 กิจกรรมวาดเส้นสัมผัส คนกันเอง

วัตถุประสงค์

.เพื่อพัฒนาด้านประสาทสัมผัสทางการมองเห็น (S1.1)

ขั้นนำ

1. ครูสนทนากับนักเรียนว่า นักเรียนเคยวาดภาพอะไรที่ไม่มองกระดาษที่กำลังวาดอยู่หรือไม่อย่างไร
2. ครูอธิบายขั้นตอนในการทำกิจกรรมวาดเส้นสัมผัส คนกันเอง พร้อมทั้งแนะนำวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ทำกิจกรรมให้เกิดความเข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติ

ขั้นตอนการ

1. นักเรียนมองและสังเกตอย่างมีสมาธิ ก่อนลงมือวาด
2. นักเรียนลากเส้นอย่างต่อเนื่อง ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานของตากับมือและพร้อมทั้งตกแต่งให้สวยงาม
3. นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานของตนเอง

ขั้นสรุป

1. นักเรียนนำเสนอผลงานของตนเองแสดงให้เพื่อนและครูดู พร้อมอธิบายเหตุผลแนวคิดเรื่องราวเกี่ยวกับภาพ
2. นักเรียนและครูช่วยกันสรุปความคิดเห็นกิจกรรมที่เรียน

สื่อการเรียนการสอน

1. ดินสอ
2. กระดาษ

วัดและประเมินผล

1. ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ 10 คะแนน
2. ความรู้สึกลักษณะและการจัดระบบภาพ 5 คะแนน
3. การพัฒนารูปทรง 5 คะแนน

ภาคผนวก ข

ภาพประกอบผลงานกิจกรรมตามแนวคิด CISST

ภาพประกอบผลงานกิจกรรมที่ 1 วาดภาพเคลื่อนไหวจากการเต้นประกอบเสียงเพลง ร็อก

ภาพประกอบ 1 เด็กชายปณิธาน อยู่ฤทธิชัย

ภาพประกอบ 2 เด็กชายพัศกร จันทนบุบผา

ภาพประกอบ 3 เด็กชายสุรจิต เตียวสุพรรณ

ภาพประกอบ 4 เด็กชายธนภูมิ นกเทศ

ภาพประกอบ 5 เด็กชายณัฐ นามวิชา

ภาพประกอบ 6 เด็กหญิงปวันรัตน์ มงคลกิจธรรม

ภาพประกอบ 7 เด็กหญิงปรินดา ดาราฮีม

ภาพประกอบ 8 เด็กหญิงนุรุลฮูดา มาหามัด

ภาพประกอบ 9 เด็กหญิงเมธาวี ประเสริฐเสรี

ภาพประกอบ 10 เด็กหญิงรมิดา เตชะภัทรนิชากุล

ภาพประกอบผลงานกิจกรรมที่ 2 ขุดดินน้ำมันสร้างสรรค์

ภาพประกอบ 1 เด็กชายปณิธาน อยู่ฤทธิชัย

ภาพประกอบ 2 เด็กชายพัศกร จันทนบุบผา

ภาพประกอบ 3 เด็กชายสุรจิต เตียวสุพรรณ

ภาพประกอบ 4 เด็กชายธนภูมิ นกเทศ

ภาพประกอบ 5 เด็กชายณัฐ นามวิชา

ภาพประกอบ 6 เด็กหญิงปวันรัตน์ มงคลกิจธรรม

ภาพประกอบ 7 เด็กหญิงปรินดา ดาราฮีม

ภาพประกอบ 8 เด็กหญิงนุรุลฮุสตา มาหามัด

ภาพประกอบ 9 เด็กหญิงเมธาวี ประเสริฐเสรี

ภาพประกอบ 10 เด็กหญิงรมิสตา เตชะภัทรนิชากุล

ภาพประกอบผลงานกิจกรรมที่ 3 ประติมากรรมเปลือกไข่สร้างสรรค์

ภาพประกอบ 1 เด็กชายปณิธาน อยู่ฤทธิชัย

ภาพประกอบ 2 เด็กชายพัศกร จันทนบุบผา

ภาพประกอบ 3 เด็กชายสุรจิต เดียวสุพรรณ

ภาพประกอบ 4 เด็กชายธนภูมิ นกเทศ

ภาพประกอบ 5 เด็กชายณัฐ นามวิชา

ภาพประกอบ 6 เด็กหญิงปวันรัตน์ มงคลกิจกรรม

ภาพประกอบ 7 เด็กหญิงปริญดา ดาราฮีม

ภาพประกอบ 8 เด็กหญิงนุรุลฮุสตา มาหามัด

ภาพประกอบ 9 เด็กหญิงเมธาวี ประเสริฐเสรี

ภาพประกอบ 10 เด็กหญิงรมิสตา เตชะภัทรนิชากุล

ภาพประกอบผลงานกิจกรรมที่ 4 วาดภาพจินตนาการเมืองมหัศจรรย์

ภาพประกอบ 1 เด็กชายปณิธาน อยู่ฤทธิชัย

ภาพประกอบ 2 เด็กชายพัศกร จันทนบุบผา

ภาพประกอบ 3 เด็กชายสุรจิต เตียวสุพรรณ

ภาพประกอบ 4 เด็กชายธนภูมิ นกเทศ

ภาพประกอบ 5 เด็กชายณัฐ นามวิชา

ภาพประกอบ 6 เด็กหญิงปวันรัตน์ มงคลกิจธรรม

ภาพประกอบ 7 เด็กหญิงปริญดา ดาราฮีม

ภาพประกอบ 8 เด็กหญิงนุรุลฮูดา มาหามัด

ภาพประกอบ 9 เด็กหญิงเมธาวิ ประเสริฐเสรี

ภาพประกอบ 10 เด็กหญิงรมิสดา เตชะภัทรนิชากุล

ภาพประกอบผลงานกิจกรรมที่ 5 วาดภาพจากการดมกลิ่นยาดมสมุนไพร

ภาพประกอบ 1 เด็กชายปณิธาน อยู่ฤทธิชัย

ภาพประกอบ 2 เด็กชายพัศกร จันทนบุบผา

ภาพประกอบ 3 เด็กชายสุรจิต เตียวสุพรรณ

ภาพประกอบ 4 เด็กชายธนภูมิ นกเทศ

ภาพประกอบ 5 เด็กชายณัฐ นามวิชา

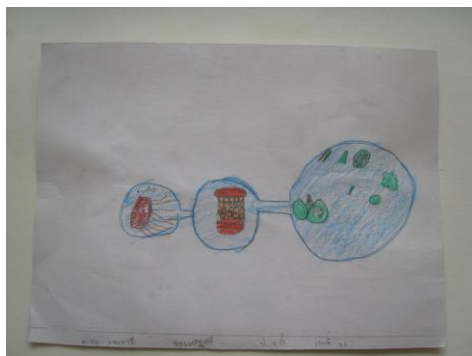
ภาพประกอบ 6 เด็กหญิงปวันรัตน์ มงคลกิจธรรม

ภาพประกอบ 7 เด็กหญิงปริญดา ดาราฮีม

ภาพประกอบ 8 เด็กหญิงนุรุดดีฮุดดา มาหามัด

ภาพประกอบ 9 เด็กหญิงเมธาวี ประเสริฐเสรี

ภาพประกอบ 10 เด็กหญิงรมิสดา เตชะภัทรนิชากุล

ภาพประกอบผลงานกิจกรรมที่ 6 ประติมากรรมลูกโป่งสร้างสรรค์

ภาพประกอบ 1 เด็กชายปณิธาน อยู่ฤทธิชัย

ภาพประกอบ 2 เด็กชายพัศกร จันทนบุบผา

ภาพประกอบ 3 เด็กชายสุรจิต เดียวสุพรรณ

ภาพประกอบ 4 เด็กชายธนภูมิ นกเทศ

ภาพประกอบ 5 เด็กชายณัฏฐ์ นามวิชา

ภาพประกอบ 6 เด็กหญิงปวันรัตน์ มงคลกิจธรรม

ภาพประกอบ 7 เด็กหญิงปริญดา ดาราฮีม

ภาพประกอบ 8 เด็กหญิงนุรุลฮุสตา มาหามัด

ภาพประกอบ 9 เด็กหญิงเมธาวี ประเสริฐเสรี

ภาพประกอบ 10 เด็กหญิงรมิสดา เตชะภัทรนิชากุล

ภาพประกอบผลงานกิจกรรมที่ 7 ปั้นดินน้ำมันจากการสัมผัสด้วยมือ

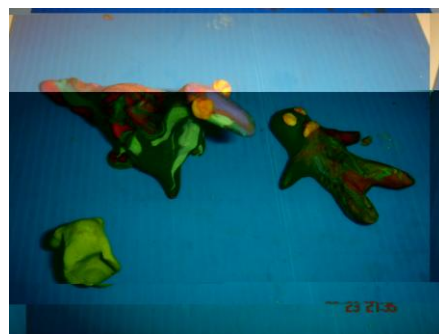
ภาพประกอบ 1 เด็กชายปณิธาน อยู่ฤทธิชัย

ภาพประกอบ 2 เด็กชายพัศกร จันทนบุบผา

ภาพประกอบ 3 เด็กชายสุรจิต เดียวสุพรรณ

ภาพประกอบ 4 เด็กชายธนภูมิ นกเทศ

ภาพประกอบ 5 เด็กชายณัฐ นามวิชา

ภาพประกอบ 6 เด็กหญิงปวันรัตน์ มงคลกิจธรรม

ภาพประกอบ 7 เด็กหญิงปริญดา ดาราฮีม

ภาพประกอบ 8 เด็กหญิงนุรุลฮุสตา มาหามัด

ภาพประกอบ 9 เด็กหญิงเมธาวี ประเสริฐเสรี

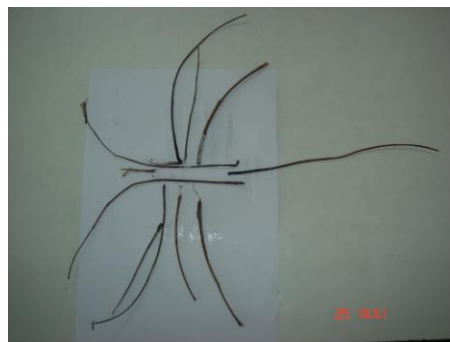

ภาพประกอบ 10 เด็กหญิงรมิสดา เตชะภัทรนิชากุล

ภาพประกอบผลงานกิจกรรมที่ 8 ประติมากรรมกิ่งไม้

ภาพประกอบ 1 เด็กชายปณิธาน อยู่ฤทธิชัย

ภาพประกอบ 2 เด็กชายพัสกร จันทนบุบผา

ภาพประกอบ 3 เด็กชายสุรจิต เดียวสุพรรณ

ภาพประกอบ 4 เด็กชายธนภูมิ นกเทศ

ภาพประกอบ 5 เด็กชายณัฐ นามวิชา

ภาพประกอบ 6 เด็กหญิงปวันรัตน์ มงคลกิจธรรม

ภาพประกอบ 7 เด็กหญิงปริญดา ดาราฮีม

ภาพประกอบ 8 เด็กหญิงนุรุลฮุดา มาหามัด

ภาพประกอบ 9 เด็กหญิงเมธาวี ประเสริฐเสรี

ภาพประกอบ 10 เด็กหญิงรมิดา เตชะภัทรนิชากุล

ภาพประกอบผลงานกิจกรรมที่ 9 ชิมก่อนवाद

ภาพประกอบ 1 เด็กชายปณิธาน อยู่ฤทธิชัย

ภาพประกอบ 2 เด็กชายพัสกร จันทนบุบผา

ภาพประกอบ 3 เด็กชายสุรจิต เดียวสุพรรณ

ภาพประกอบ 4 เด็กชายธนภูมิ นกเทศ

ภาพประกอบ 5 เด็กชายณัฐ นามวิชา

ภาพประกอบ 6 เด็กหญิงปวันรัตน์ มงคลกิจธรรม

ภาพประกอบ 7 เด็กหญิงปรินดา ดาราฮีม

ภาพประกอบ 8 เด็กหญิงนุรุดดีดา มาหามัด

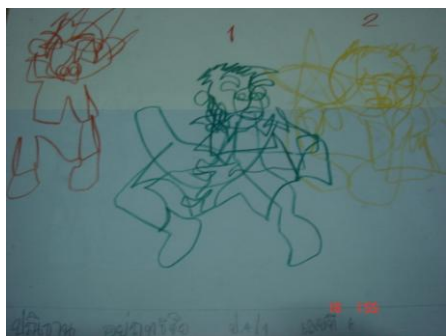

ภาพประกอบ 9 เด็กหญิงเมธาวิ ประเสริฐเสรี

ภาพประกอบ 10 เด็กหญิงรมิดา เตชะภัทรนิชากุล

ภาพประกอบผลงานกิจกรรมที่ 10 วาดเส้นสัมผัสคนกันเอง

ภาพประกอบ 1 เด็กชายปณิธาน อยู่ฤทธิชัย

ภาพประกอบ 2 เด็กชายพัศกร จันทนบุบผา

ภาพประกอบ 3 เด็กชายสุรจิต เดียวสุพรรณ

ภาพประกอบ 4 เด็กชายธนภูมิ นกเทศ

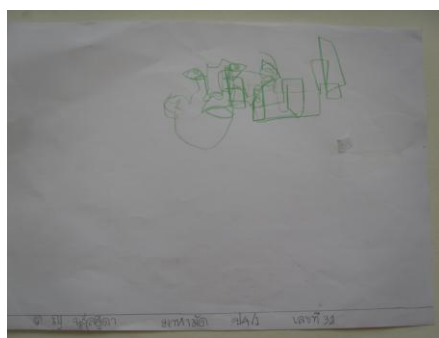
ภาพประกอบ 5 เด็กชายณัฐ นามวิชา

ภาพประกอบ 6 เด็กหญิงปวันรัตน์ มงคลกิจธรรม

ภาพประกอบ 7 เด็กหญิงปรินดา ดาราฮิม

ภาพประกอบ 8 เด็กหญิงนุรุลฮุตา มาหามัด

ภาพประกอบ 9 เด็กหญิงเมธาวี ประเสริฐเสรี

ภาพประกอบ 10 เด็กหญิงรมิสดา เตชะภัทรนิชากุล

ภาคผนวก ค

ภาพประกอบการปฏิบัติกิจกรรมตามแนวคิด CISST

ภาพประกอบการปฏิบัติกิจกรรมตามแนวคิด CISST

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายไกรเวท หาญกลับ
วันเดือนปีเกิด	5 พฤศจิกายน 2524
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลตรัง อ.เมือง จ.ตรัง
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	100/201 ม.สวนหลวงวิลล์ ซ.เฉลิมพระเกียรติ ร.๙ 28 ถนนเฉลิมพระเกียรติ แขวงดอกไม้ เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร 10250
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครูอัตราจ้าง
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศม์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต1

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2542	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ จาก วิทยาลัยช่างศิลป์ กรมศิลปากร กรุงเทพมหานคร
พ.ศ.2552	ศป.บ. สาขาวิชาศิลปศึกษา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ.2553	กศ.ม. สาขาวิชาศิลปศึกษา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ